

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**AVRUPA BİRLİĞİ STANDARTLARI ÇERÇEVESİNDE
TÜRKİYE'DE VETERİNER HEKİMLİĞİ ÖĞRETİMİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Nigar YERLİKAYA

**VETERİNER HEKİMLİĞİ TARİHİ VE DEONTOLOJİ ANABİLİM DALI
DOKTORA TEZİ**

DANIŞMAN

Doç. Dr. R. Tamay BAŞAĞAÇ GÜL

2015 - ANKARA

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**AVRUPA BİRLİĞİ STANDARTLARI ÇERÇEVESİNDE
TÜRKİYE'DE VETERİNER HEKİMLİĞİ ÖĞRETİMİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Nigar YERLİKAYA

**VETERİNER HEKİMLİĞİ TARİHİ VE DEONTOLOJİ ANABİLİM DALI
DOKTORA TEZİ**

DANIŞMAN

Doç. Dr. R. Tamay BAŞAĞAÇ GÜL

2015 - ANKARA

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Doktora Programı
çerçevesinde yürütülmüş olan bu çalışma, aşağıdaki jüri tarafından
Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi:22/07/2015

Prof. Dr. Rifki HAZIROĞLU
Ankara Üniversitesi
Jüri Başkanı

Doç. Dr. R. Tamay BAŞAĞAÇ GÜL
Ankara Üniversitesi

Doç. Dr. Berfin MELİKOĞLU GÖLCÜ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Raportör

Yrd. Doç. Dr. Atilla ÖZGÜR
Ankara Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Dr. Altan ARMUTAK
İstanbul Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

Kabul ve Onay	ii
İçindekiler	iii
Önsöz	v
Simgeler ve Kısaltmalar	vii
Şekiller	xi
Çizelgeler	xii
1.GİRİŞ	1
1.1. Yükseköğretimde Akreditasyon	5
1.2. Veteriner Hekimliğinde Akreditasyon	9
1.2.1. Avrupa'daki Veteriner Fakülteleri İçin Değerlendirme Sistemi	18
1.2.1.a. Genel İlkeler	19
1.2.1.b. İki Aşamalı Bir Yaklaşım	21
1.2.1.c. Değerlendirme Süreci	22
1.3. EAEVE'ye Üye Ülkeler ve Akreditasyon Durumları	34
2.GEREÇ VE YÖNTEM	37
2.1. Gereç	37
2.2. Yöntem	37
3.BULGULAR	40
3.1. Genel Bilgiler	40
3.2. Akademik-İdari Personel Bilgileri	44
3.3. Öğrenci ve Eğitim-Öğretim İle İlgili Bilgiler	47
3.4. Müfredat Bilgileri	68
4.TARTIŞMA	70
5.SONUÇ	85
ÖZET	87
SUMMARY	88
KAYNAKLAR	89

EKLER

EK-1	Guidelines, Requirements and Main Indicators for Stage One (Ia) and Stage Two (Ib)	93
EK-2	Guide for the Preparation of the Self Evaluation Report (SER)	(CD)
EK-3	Information to Be Provided in the Self Evaluation Report	(CD)
EK-4	List of Recommended Essential Competences at Graduation: <i>“Day-One Skills”</i>	(CD)
EK-5	Guide to the Establishment for the Organisation of the Visitation	(CD)
EK-6	Guide for the Visitors Stage 1 and 2 Visitation	(CD)
EK-7	Guide for the Liaison Officer	(CD)
EK-8	Appeal Mechanism	(CD)
EK-9	Bilgilendirme Formu	108
EK-10	Directive 2005/36/EC of the European Parliament and of the Council of 7 September 2005	114
EK-11	Directive 2013/55/EU of the European Parliament and of the Council of 20 November 2013	116
EK-12	Main Indicators to Be Used in the Evaluation of Veterinary Faculties	119
EK-13	Veteriner Fakültelerinin Değerlendirilmesinde Kullanılan Ana Göstergeler	122
ÖZGEÇMİŞ		125

ÖNSÖZ

Yükseköğretim sürecinin nitelikli olması; bilginin, çağdaş, sürekli yenilenen ve değişime açık olması ile mümkündür. Bu sebeple, eğitim programlarının hedeflere ulaşmak için kullandığı yöntemlerin belli aralıklarla gözden geçirilmesi gerekmektedir. Ulusal ve uluslararası akreditasyon, çağdaş eğitimi yakalamak ve korumak amacıyla gerekli değişimleri belirlemede yararlanılacak bir araç olarak kabul görmektedir. Küreselleşen dünyada Avrupa Birliği (AB) ile entegrasyon politikalarını benimsemiş olan ülkemizde, eğitim kurumları standardizasyonu sağlamak amacıyla akreditasyona önem vermiştir.

Dünyada ve AB ülkelerinde veteriner hekimlik hizmetleri uluslararası düzenlemeler çerçevesinde çeşitli standartlarda yürütülmektedir. Türkiye’de veteriner hekimliği eğitim-öğretiminin; genel durumu, sorunları, çözüm önerileri 1998, 2002 ve 2010 yıllarında düzenlenen Türk Veteriner Hekimliği Kurultaylarında ve sınırlı sayıda çalışmada bazı yönleriyle değerlendirilmiş; ancak konuyu uluslararası standartlar çerçevesinde bütünsel olarak ve kapsamlı bir şekilde ele alan Türkiye ölçekli bir araştırma yapılmamıştır.

Türkiye’de veteriner hekimliği eğitim-öğretimini; EAEVE’nin (European Association of Establishments for Veterinary Education): Avrupa Veteriner Hekimliği Eğitim Kurumları Birliği seçilen – sayısal parametreleri çerçevesinde değerlendirerek *“Avrupa Birliği Standartları Çerçevesinde Türkiye’de Veteriner Hekimliği Öğretimi Üzerine Bir Araştırma”* başlığı ile gerçekleştirilen bu tez çalışmasının söz konusu eksikliği gidermesini ve bu konuda yapılacak benzer çalışmalara kaynak teşkil etmesini ve ülkede veteriner hekimliği eğitim-öğretiminin gelecek stratejilerinin geliştirilmesinde yol gösterici olmasını umut ediyorum.

Doktora eğitimim boyunca bana yol gösteren, ilminden faydalandığım, insani ve ahlaki değerleri ile örnek aldığım, yanında çalışmaktan gurur duyduğum, tez konumun belirlenmesi, çalışmamın planlanması, gerçekleştirilmesi ve sonuçlandırılması sırasında her türlü bilimsel katkıyı sağlayan ve manevi destek veren, çalışmamı benim kadar emek ve zaman harcayan Değerli Hocam Tez Danışmanım Doç. Dr. R. Tamay Başağaç Gül’e yeni çıkacağım bu yolda sonsuz desteği için teşekkürü bir borç bilirim.

Tez çalışmam boyunca bilgisayarla ilgili her türlü sorunumu şikayet etmeden defalarca çözen değerli arkadaşım Arş. Gör. Dr. Doğukan Özen'e, tezimin her aşamasında beni büyük bir özveri ile destekleyen, her türlü yardımını esirgemeyen ve çalışmalarım esnasında tüm karpisimi çekerek sabır gösteren çalışma arkadaşım Arş. Gör. Aytaç Ünsal'a; bu zorlu süreçte bize manevi desteklerini esirgemeyen Uzm. Veteriner Hekim Yılmaz Gül ve Müberra Başağaç'a ve tabi ki bu günlere gelmemde büyük pay sahibi olan Annem Nesrin Yerlikaya, babam Ahmet Yerlikaya ve kardeşlerim Ebru ve Dilara'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım....

SİMGELER ve KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
AACSB	American Assembly of Collegiate Schools of Business (Amerika İşletme Fakóltesi Mezunları Birliği)
AAVS	Asian Association of Veterinary Schools (Asya Veteriner Okulları Birliği)
ABS	The Association of Business Schools (İşletme Fakóltesi Birliği)
ABET	The Accreditation Board for Engineering and Technology (Mühendislik ve Teknoloji Akreditasyon Kurulu)
ABVC	Australasian Veterinary Boards Council (Australasian Veteriner Kurulları Konseyi)
ATS	The Association of Theological Schools (Amerika ve Kanada İlahiyat Fakólterleri Birliği)
AÜ	Ankara Üniversitesi
AVMA	American Veterinary Medical Association (Amerika Veteriner Hekimler Birliği)
AYA	Avrupa Yükseköğretim Alanı
COE	Council of Europe (Avrupa Konseyi)

CONEVET	El Consejo Nacional de Educación de la Medicina Veterinaria y Zootecnia (Ulusal Zootečni-Veteriner Hekimlik Eğitimi Konseyi)
FEANI	Fédération Européenne d'Associations Nationales d'Ingénieurs (Avrupa Ulusal Mühendisler Birliği Federasyonu)
FIBAA	Foundation for International Business Administration (Uluslararası İş İdaresi Akreditasyon Vakfı)
EAEVE	European Association of Establishments for Veterinary Education (Avrupa Veteriner Hekimliği Eğitim Kurumları Birliği)
ECOVE	European Committee of Veterinary Education (Veteriner Hekimliği Eğitimi Avrupa Komitesi)
EU-ACVT	European Union - Advisory Committee on Veterinary Education (Avrupa Birliği Eğitim Öğretim Danışma Komitesi)
ECTS	European Credit Transfer System (Avrupa Kredi Transfer Sistemi)
EFMD	European Foundation for Management Development (Avrupa Yönetim Geliştirme Vakfı)
ENQA	European Association for Quality Assurance in Higher Education (Avrupa Yükseköğretim Kalite Güvence Birliği)
EUA	European University Association (Avrupa Üniversiteler Birliği)

ESU/ESIB	European Students Union, National Unions of Students in Europe (Avrupa Ulusal Öğrenci Birlikleri)
EURASHE	European Association of Institutions in Higher Education (Avrupa Yükseköğretim Kurumları Birliği)
ESG	European Standards and Guidelines for Quality Assurance (Avrupa Standartlar ve Kalite Güvence Kuralları)
FVE	Federation of Veterinarians of Europe (Avrupa Veteriner Hekimler Federasyonu)
JEC	Joint Education Committee (Ortak Eğitim Komitesi)
LCME	Liaison Committee on Medical Education (Tıp Eğitimi İrtibat Komitesi)
SER	Self Evaluation Report (Öz Değerlendirme Raporu)
SOP	Standart Operating Procedure (Standart İşlem Prosedürleri)
OIE	The World Organisation for Animal Health (Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü)
ÖDR	Öz Değerlendirme Raporu
SAVC	South African Veterinary Council (Güney Afrika Veteriner Konseyi)

REEV-Med	Réseau des établissements d'enseignement vétérinaire de la Méditerranée (Akdeniz Veteriner Eğitimi Kurumları Ağı)
RCVS	Royal College of Veterinary Surgeons (Royal Veteriner Koleji)
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)
YÖK	Yükseköğretim Kurumu
VEDEK	Veteriner Hekimliği Eğitim Kurumları ve Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği

ŞEKİLLER

Şekil 1.	Yükseköğretimde akreditasyon süreci	6
Şekil 2.	2005/36 EEC sayılı Direktife göre veteriner hekimliği öğretiminin zorunlu konuları	15
Şekil 3.	Değerlendirme sisteminin 1. Basamağı	22
Şekil 4.	Değerlendirme sisteminin 2. Basamağı	23

ÇİZELGELER

Çizelge 1.	2005/36EEC sayılı Direktif ile 2013/55 EEC sayılı Direktifin 38. Madde yönünden karşılaştırılması	17
Çizelge 2.	Veteriner okullarının EAEVE'ye üyelik durumları	34
Çizelge 3.	EAEVE'ye üye ülkelerin mevcut durumu (Ocak 2015)	35
Çizelge 4.	Veteriner fakültelerin kuruluş ve eğitim-öğretime başlama tarihleri, EAEVE'ye üyelik ve akreditasyon süreçleri	42
Çizelge 5.	Veteriner fakültelerinde akreditasyon komitelerinin mevcut durumu (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)	43
Çizelge 6.	Veteriner fakültelerinde görev yapan akademik personel sayıları (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)	45
Çizelge 7.	Veteriner fakültelerinde hayvan sağlığı hizmetleri ve diğer hizmetlerde görevli personel sayıları (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)	46
Çizelge 8.	Veteriner fakültelerinde danışman başına düşen ortalama lisans öğrenci sayısı (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)	47
Çizelge 9.	Veteriner fakültelerinin tüm sınıflarında mevcut öğrenci sayıları ve mezun sayıları (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)	48
Çizelge 10.	Veteriner fakültelerinin staj, yaz okulu ve intörn eğitimi uygulamaları (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)	50
Çizelge 11.	Veteriner fakültelerinin mevcut sınav hakları (2012-2013 Eğitim- Öğretim Yılı)	51
Çizelge 12.	Veteriner fakültelerindeki değişim programları (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)	52
Çizelge 13.	Veteriner fakültelerinde yapılan nekropsi sayılarının hayvan türlerine göre dağılımı (1 Ocak 2012-31 Aralık 2012)	53

Çizelge 14.	Veteriner fakültelerinde gerçekleştirilen muayene, teşhis ve tedavi sayılarının hayvan türlerine göre dağılımı (1 Ocak 2012-31 Aralık 2012)	55
Çizelge 15.	Veteriner fakülteleri çiftliklerinde eğitim amaçlı kullanılan hayvan sayılarının türlere göre dağılımı (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)	56
Çizelge 16.	Veteriner fakültelerinin mevcut alt yapısı (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)	58
Çizelge 17.	Veteriner fakültelerinin öğretim kapasitesi göstergeleri (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)	61
Çizelge 18.	Klinik öğretim için mevcut hayvanlarla ilgili oranlar (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)	63
Çizelge 19.	Teorik öğretimin-pratik öğretime oranı (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)	64
Çizelge 20.	Gıda hijyeni ve halk sağlığı ders saatleri (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)	65
Çizelge 21.	Veteriner fakültelerinde nekropsi sayıları (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)	67
Çizelge 22.	Veteriner fakültelerinin haftalık ders saatleri (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)	68

1.GİRİŞ

Köken itibariyle Eski Yunan'da Platon için zengin dostları tarafından kurulan akademilere uzanan yükseköğretim olgusu (Hakan, 1982); tarihsel gelişim sürecinde farklı ideolojik, toplumsal ve sosyo-ekonomik amaçlara göre şekillenmiştir (Tezsürücü ve Aybarç Bursalıoğlu, 2013).

Bugün kabul gören anlamıyla üniversitenin ilk örnekleri, 11'inci yüzyılın sonlarından başlayarak 12'nci yüzyıl boyunca Avrupa'da geç feodal dönemin sosyo-kültürel şartları altında Bologna (1088), Paris (yaklaşık 1150) ve Oxford'un (yaklaşık 1167) kurulmasıyla verilmiştir (Antalyalı, 2007). Hümanizm, Rönesans, Reform, Karşı Reform, Aydınlanma gibi süreçlerin yarattığı değişim baskılarına bir süre direnen Ortaçağ üniversite sistemi; özellikle 18'inci yüzyılda başlayan genişleme, farklılaşma ve profesyonelleşme eğilimleri sonucunda 19'uncu yüzyıl başında Almanya'da yeni bir modele dönüşmüştür (Tezsürücü ve Aybarç Bursalıoğlu, 2013). Humboldt Modeli olarak bilinen bu sistem ile *"araştırma misyonu"* üstlenen üniversiteler; 20'nci yüzyıla gelindiğinde yalnızca elit kesime hitap etmek yerine geniş kitlelere eğitim-öğretim hizmeti sunar hale gelmişler; II. Dünya Savaşı ve ardından Sovyetler Birliği'nin dağılması ile beslenen yeni küresel düzende ise farklı kimliklere bürünmüşlerdir (Tezsürücü ve Aybarç Bursalıoğlu, 2013).

Yirminci yüzyılda yükseköğretim hizmetlerine dünya çapındaki talep artışı, yükseköğretim kurumlarındaki yığılma, özel yükseköğretim kurumlarının denetimsiz bir biçimde çoğalması ve giderek artan uluslararası yükseköğretim hizmetinin hareketliliği gibi gelişmeler yalnızca ulusal ve uluslararası düzeyde *"kalite güvencesi"* konusunu gündeme getirmekle kalmamış; aynı zamanda Avrupa'da yükseköğretim sistemlerinin uyumlaştırılıp yakınlaştırılması zorunluluğunu da doğurmuştur (Nohutçu, 2006). Böylece, bir yandan Avrupa ülkelerinde

yükseköğretimde kalite güvencesinin sağlanması için Ulusal Kalite Güvence Ajansları (National Quality Assessment Agency) kurulmaya başlanırken; diğer yandan da Bologna Sürecine giden yol açılmış ve ortak bir Avrupa Yükseköğretim Alanı (AYA) oluşturma projesi uygulamaya konmuştur (Seta, 2010).

Kuruldukları ülkelerin neredeyse tamamında devlet tarafından finanse edilen ancak özerk kurumlar olarak çalışan Ulusal Kalite Güvence Ajansları; *“yükseköğretimde kalite güvencesi bilincini oluşturmak, yükseköğretim kurumlarının iç veya öz değerlendirmelerini (internal assessment) incelemek ve değerlendirmek, kurumların güçlü ve zayıf yanlarını belirlemek, sorunların giderilmesi için öneriler sunmak ve gelişmeleri izlemek, kamuoyunu ve ilgili yurtdışı kurumları bilgilendirmek ve saydamlığı sağlamak”* gibi görevler üstlenmişlerdir (YÖK, 2007).

Bologna Üniversitesi'nin 900'üncü Kuruluş Yıldönümü (18 Eylül 1988) etkinliklerinde Avrupa'daki farklı ulusal kültürlerin uyumu ve Doğu ve Batı Avrupa arasında köprü kurulmasında üniversitelerin katkısının önemine dikkat çekilmiş ve aynı yıl 430 Avrupa üniversitesinin yöneticisinin katılımıyla *“Magna Charta Universitatum”* belgesi kabul edilmiştir. Üniversiteyi yeniden tanımlayan ve yeni işlevler yükleyen bu Belgede, geleceğin dünyasının bilimsel ve teknolojik gelişmelerce belirleneceği ifade edilerek; özerk, özgür, uyumlu ve insancıl yaklaşıma sahip üniversitelerin temel hedefinin çevreye duyarlı kuşaklar yetiştirmek ve toplumsal değişime katkıda bulunmak olduğu vurgulanmıştır (Nohutçu,2006).

Yükseköğretim kurumlarının ve vermiş oldukları derecelerin tanınması için 1997 yılında Avrupa Konseyi (Council of Europe-COE) ve Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization-UNESCO)'nün işbirliği ile gerçekleştirilen *Lizbon Tanınma Konvansiyonu*'nda (Lisbon Recognition Convention) 36 Avrupa ülkesi ile ABD, Kanada, Avustralya ve İsrail tarafından *“akademik tanınma”* (academic recognition)

için gerekli ilke ve yöntemler kabul edilmiştir (YÖK, 2007). Bir yıl sonra, Sorbonne Üniversitesi'nin 800'üncü Kuruluş Yıldönümü kutlama etkinlikleri sırasında dört Bakanın (Fransa, İngiltere, Almanya ve İtalya Eğitim Bakanları) katılımıyla gerçekleştirilen bir toplantıda *Sorbonne Bildirisi* (Mayıs 1998) kabul edilmiştir. Bildiride üniversitelerin bilimsel, kültürel, sosyal ve teknik ortaklıkların kurulmasındaki rolüne ve bu bağlamda;

- *üniversiteler arasındaki hareketlilik ve işbirliği,*
- *iki kademeli sistem (lisans ve yüksek lisans),*
- *Avrupa Kredi Transfer Sistemi (European Credit Transfer System-ECTS)*

gibi konulara yer verilerek AYA için ilk girişimlere başlanmıştır. Sorbonne Bildirisi'nden bir yıl sonra İtalya'da 29 ülkenin Eğitim Bakanlarının katılımıyla düzenlenen başka bir toplantıda ise *Bologna Bildirisi* (19 Haziran 1999) kabul edilmiştir. Bologna Bildirisi ile AYA'nın oluşturulması ve bu tarihte en az %20 oranında bir öğrenci hareketliliğinin sağlanması amaçlanmıştır (Farrington, 2005). Ayrıca, Sorbonne Bildirisi'nde yer alan amaçlara;

- *diploma eki*
- *kalite güvencesi konusunda işbirliği*
- *akademik müfredatın Avrupalılaşması*

konuları da eklenmiştir. AYA'nın oluşturulmasına hizmet eden bütün bu gelişmeler ile 2010 yılında, mallar, hizmetler ve insanlar gibi yükseköğretim hizmetlerinin de Avrupa Kıtasının bir yanından diğer yanına serbestçe dolaşabileceği öngörülmüştür (Nohutçu,2006).

Berlin'de 2003 yılında gerçekleştirilen Bologna Bakanlar Konferansı'nda; 2005 yılında Bergen'de düzenlenecek olan bir sonraki Bakanlar Konferansı için yükseköğretimin kalite güvencesi konusunda temel paydaşlar olan ve E4 olarak adlandırılan Avrupa Yükseköğretim Kalite Güvence Birliği (European Association for Quality Assurance in Higher Education-ENQA), Avrupa Ulusal Öğrenci Birlikleri (European Students Union, National Unions of Students in Europe - ESU/ESIB),

Avrupa Üniversiteler Birliği (European University Association-EUA) ve Avrupa Yükseköğretim Kurumları Birliği (European Association of Institutions in Higher Education - EURASHE) yapıların Avrupa Kalite Güvencesi Standart ve İlkeleri'ni European Standards and Guidelines for Quality Assurance-ESG) hazırlamaları istenmiştir (Erdoğan, 2013). ENQA tarafından 2005 yılında yayımlanan ve Bergen toplantısında Bologna sürecine dahil ülkelerin eğitim ile ilgili bakanlıkları tarafından kabul edilen bu ilke ve standartlar; “yükseköğretim kurumlarında **iç kalite güvencesi** (*internal quality assurance*), yükseköğretim kurumlarının **dış kalite güvencesi** (*external quality assurance*) ve **Kalite Güvence Ajanslarının Dış Kalite Güvencesi**” uygulama ve süreçlerine yönelik temel ilke ve standartları içerecek şekilde hazırlanmıştır (YÖK, 2007).

Bologna sürecinde son yıllarda bazı önemli adımlar atılarak yükseköğretimde üç aşamalı bir sisteme geçilmiş (lisans-3/4 yıl + yüksek lisans-2 yıl + doktora-4 yıl), ECTS geliştirilmiş, ilk iki derece için gerekli krediler belirlenmiş, (lisans 180 – 240 ECTS, yüksek lisans 90-120 ECTS), alınan eğitimin kapsamı ve içeriğini tanımlayan **diploma eki** uygulamasına başlanmıştır. Bu yapısal ve sayısal bilgilere ek olarak, yükseköğretimden (ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora) beklenen çıktılarının tanımlanması, ölçülmesi ve bunların gerek Bologna Süreci kapsamında AYA için öngörülen yapı; gerekse Avrupa Birliği Komisyonu tarafından oluşturulan yapı ile ilişkilendirilmeleri yönünde çalışmalara başlanmıştır (YÖK, 2007).

Yukarıda özetlenen gelişmeler şimdilik yalnızca akademik düzeyde sürdürülmektedir. Ancak küresel ekonomide hizmetlerin serbest dolaşımı için esas gerekli olan hedef mesleki akreditasyon sürecinin başlaması amacıyla ön adımların atılmasıdır. **Meslek dallarında akreditasyon**, bugün yalnızca birkaç ülkede meslek odaları tarafından uygulanmaktadır. Avrupa Birliği düzeyinde ise ileride değinileceği (Bkz. s.13) üzere özellikle yedi meslek (Tıp Doktorluğu, Dış Hekimliği, Eczacılık, Veteriner, Ebelik, Hemşirelik ve Mimarlık) 2005/36 sayılı AB Direktifi ile

düzenlenerek bu mesleklere ilişkin akreditasyon ya da mesleki tanıma işlemlerinde belli bir aşamaya gelinmiştir (YÖK, 2007).

1.1.Yükseköğretimde Akreditasyon

Akreditasyon genel anlamda “topluma sunulan mal ve hizmetin mümkün olan en iyi standartlara sahip olduğunu güvence altına alan bir sistem” olarak tanımlanmaktadır. Yükseköğretimde akreditasyon ise bir yüksek öğretim kurumunun ya da yükseköğretim kurumu tarafından uygulanmakta olan herhangi bir programın ulusal/uluslararası düzeyde belirli performans standartlarını (kalite, verimlilik, etkinlik vs.) taşıdığını ortaya koymayı ve bu doğrultuda yükseköğretime talepte bulunanların ve kamuoyunun güvenini kazanmayı amaçlayan bir sistemdir (Aktan ve Gencel, 2007).

Akreditasyon genellikle *kurumsal* ve *programa dönük* olmak üzere iki şekilde uygulanmaktadır (Aktan ve Gencel, 2007). *Programa dönük akreditasyon*; yükseköğretim kurumu tarafından belirli bir akademik programda (örneğin mühendislik eğitimi, tıp eğitimi gibi) verilen lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimlerinin kalite standartları açısından değerlendirilmesini amaçlamakta; *kurumsal akreditasyon* ise yükseköğretim kurumunun idari, mali ve akademik kapasitesini bütün olarak ele almaktadır (SETA, 2012).

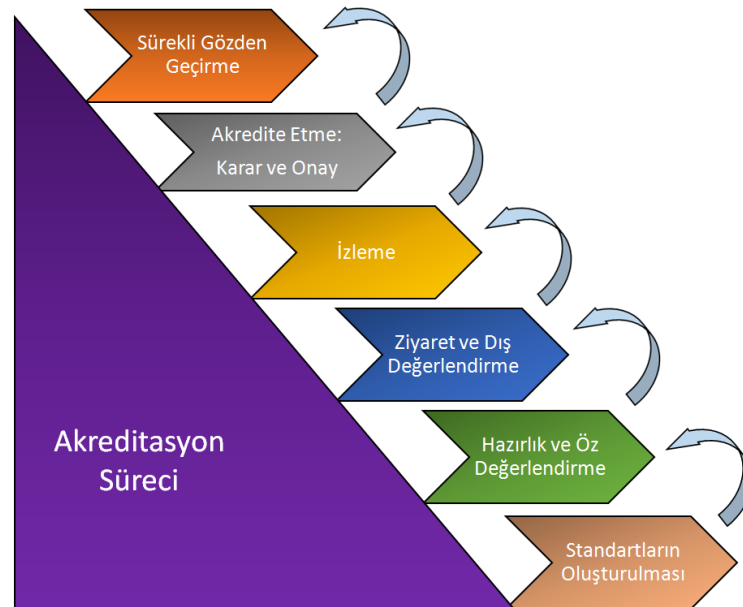
İsteğe bağlı bir uygulama olan ve yükseköğretim kurumunun dönemsel olarak hem kendi kendini; hem de kurum dışı bağımsız akreditasyon ajanlarınınca değerlendirmesine olanak sağlayan (Tezsürücü ve Aybarç Bursalıoğlu, 2013) akreditasyon;

- eğitim-öğretim ve araştırmaların kalitesini artırmak,
- öğrencilere, eğitim-öğretimin kalite standardının garantisini vermek,

- mezunların meslek yaşamına girişlerinde temel standartları belirlemek,
- diplomaların ve unvanların karşılaştırılabilirliğine yardımcı olmak,
- yüksek öğretim kurumlarının birbirlerini karşılıklı tanıma sürecini kolaylaştırmak ve hızlandırmak,
- öğrenci ve öğretim görevlilerinin kurumlar arası değişimini kolaylaştırmak

gibi çok çeşitli amaçlarla uygulanmaktadır (Aktan ve Gencel, 2007).

Saydamlık ve hesap verme sorumluluğunun geliştirilmesi, kurumsal kalitenin artırılması (Altınöz, 2011) ve kurumda dürüstlük ve etik standartların yerleştirilmesine hizmet eden akreditasyonun; yükseköğretimin uluslararasılaşması ve kültürler arası işbirliğinin sağlanması gibi yararları da bulunmaktadır (Aktan ve Gencel, 2007).

Şekil 1. Yükseköğretimde akreditasyon süreci (Aktan ve Gencel, 2007)

Şekil 1’de görüldüğü üzere Yükseköğretimde akreditasyon sürecinde altı temel basamak bulunmaktadır. Bunlardan ilki standartların oluşturulmasıdır. Akreditasyonun temelini oluşturan öğrencilere, öğretim kadrosuna, eğitim-öğretime, alt yapı ve mali kaynaklara ilişkin bu standartlar, bir öğretim programının kabul edilebilir düzeyde olduğuna karar vermek için hangi bileşenlerin programda olması gerektiğini göstermektedir (Aktan ve Gencel, 2007). Standartları oluşturan kurum, akreditasyon sürecini başlatmak için süreç hakkında bir ön hazırlık çalışması yapar ve kurum içi Öz Değerlendirme Raporu’nu (ÖDR) hazırlar. Daha sonra, performans standartları açısından kurumun konumu ve durumu uzman kişiler tarafından “*yerinde değerlendirme*” ve “*dış değerlendirme*” ile gözden geçirilir. Dış değerlendirme ve ziyaret aşamasını geçen kurum belirli bir süre yakın izlemeye alınır ve istenilen standartlara uyum sağlayıp sağlamadığı değerlendirilir. Tüm bu aşamaları tamamlayan kurumun akreditasyonu, uzman heyetin vereceği karar doğrultusunda “*onaylanır*” ya da “*reddedilir*”. Akreditasyon onayını alan kurumun; akredite edilmiş kurumda olması istenen standartları koruyup korumadığının garanti altına alınması amacıyla belirli dönemlerde dış değerlendirmeye açık olması istenir (Chea, 2006).

Yüksek öğretimde akreditasyonun ilk örnekleri 1946 yılında Amerika Birleşik Devletleri’nde verilmiş; (Aktan ve Gencel, 2007) uygulamalar daha sonra Avrupa’ya yayılmıştır. Bugün uluslararası alanda farklı akademik birimlere yönelik çalışmalar yapan önemli akreditasyon kurum ve kuruluşlarından örnekler aşağıda sıralanmıştır¹:

- Mühendislik ve Teknoloji Akreditasyon Kurulu (The Accreditation Board for Engineering and Technology-ABET),
- Avrupa Ulusal Mühendisler Birliği Federasyonu (Fédération Européenne d'Associations Nationales d'Ingénieurs- FEANI),

¹Erişim: [http://kurullar.home.uludag.edu.tr/RAK/kitap/metin.htm#_Toc519305033]. Erişim Tarihi: 11.11.2014

- Amerika İşletme Fakültesi Mezunları Birliği (American Assembly of Collegiate Schools of Business-AACSB),
- Avrupa Yönetim Geliştirme Vakfı (European Foundation for Management Development-EFMD),
- Uluslararası İş İdaresi Akreditasyon Vakfı (Foundation for International Business Administration-FIBAA),
- Asya Veteriner Okulları Birliği (The Association of Business Schools-ABS),
- Amerika ve Kanada İlahiyat Fakülteleri Birliği (The Association of Theological Schools- ATS),
- Tıp Eğitimi İrtibat Komitesi (Liaison Committee on Medical Education-LCME),
- Amerika Veteriner Hekimler Birliği (American Veterinary Medical Association- AVMA),
- Avrupa Veteriner Hekimliği Eğitim Kurumları Birliği (European Association of Establishments for Veterinary Education- EAEVE),
- Akdeniz Veteriner Eğitimi Kurumları Ağı (*Réseau des établissements d'enseignement vétérinaire de la Méditerranée*² -REEV-Med),
- Royal Veteriner Koleji (Royal College of Veterinary Surgeons- RCVS),
- Australasian Veteriner Kurulları Konseyi (Australasian Veterinary Boards Council-ABVC),
- Veteriner Hekimliği Eğitim Kurumları ve Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (VEDEK),
- Güney Afrika Veteriner Konseyi (South African Veterinary Council- SAVC),
- Asya Veteriner Okulları Birliği (Asian Association of Veterinary Schools- AAVS),
- Ulusal Zootečni-Veteriner Hekimlik Eğitimi Konseyi (El Consejo Nacional de Educación de la Medicina Veterinaria y Zootecnia-CONEVET) (Atasever, 2012).

---

² Erişim: [<http://www.rr-africa.oie.int/docspdf/poster-REEV-Med.pdf>]. Erişim Tarihi:03.01.2015

1.2.Veteriner Hekimliğinde Akreditasyon

Dünyada veteriner hekimliği alanında akreditasyon uygulamaları ilk kez 1863 yılında kurulan AVMA tarafından 1946 yılında başlamıştır³. Akredite olmak için AVMA'ya başvuru yapacak olan kurum öncelikle AVMA tarafından istenen içeriğe uygun olarak kendi ÖDR'sini hazırlar⁴. Hazırlanan bu rapor AVMA tarafından incelendikten sonra kurum için *geçici akreditasyon, deneme akreditasyonu, terminal akreditasyon veya tam akreditasyon* şeklinde değerlendirilir⁵. Haziran 2015 tarihi itibarıyla 49 veteriner kurumu AVMA tarafından akredite edilmiştir⁶.

Avrupa'da veteriner hekimliği alanında akreditasyon uygulamalarının temelleri ise 18 Aralık 1978 tarihinde kabul edilen iki AB Direktifi ile atılmıştır. Yerleşme hakkı ve hizmet sunma özgürlüğünün etkin bir şekilde yerine getirilebilmesini kolaylaştırmaya ilişkin önlemler de dahil olmak üzere, veteriner hekimlerin diploma, sertifika ya da mesleki ehliyetlerini belgeleyen resmi belgelerin karşılıklı olarak tanınmasına ilişkin 78/1026/EEC⁷ ve veteriner hekimlerin uygulamalarına yönelik mevzuat hükümlerinin eşgüdümüne ilişkin 78/1027/EEC⁸ ile AB ülkelerinde veteriner hekimliği öğretimi için eğitim şartları, müfredat ve ders süreleri ile ilgili asgari koşullar düzenlenmiştir. Üçüncü bir Direktifle (78/1028/EEC)⁹ de; AB'ye üye ülkelere, veteriner hekimliği eğitim-öğretimiyle ilgili konularda fikir vermek, önerilerde bulunmak ve veteriner hekimliğin, AB içinde kabul edilebilir

³Bkz.Dipnot 1.

⁴Erişim:[<https://www.avma.org/ProfessionalDevelopment/Education/Accreditation/Colleges/Pages/coe-pp-requirements-of-accredited-college.aspx>]. Erişim Tarihi:15.03.2015

⁵Erişim:[<https://www.avma.org/ProfessionalDevelopment/Education/Accreditation/Colleges/Pages/coe-pp-accreditation-classifications.aspx>].Erişim Tarihi:16.03.2015

⁶Erişim:[https://www.avma.org/ProfessionalDevelopment/Education/Accreditation/Colleges/Documents/colleges_accredited.pdf].Erişim Tarihi:16.03.2015

⁷78/1026/EEC [Erişim:<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31978L1026&from=EN>].Erişim Tarihi:14.02.2015

⁸78/1028/EEC Erişim:[<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31978D1028&from=EN>].Erişim Tarihi:14.02.2015

⁹78 /1027/EEC Erişim:[<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31978L1027&from=EN>].Erişim Tarihi:14.02.2015

nitelikte yüksek standartlara sahip bir meslek olmasına hizmet etmek üzere bir Danışma Komitesi (European Union – Advisory Committee on Veterinary Education- EU-ACVT) oluşturulmuştur.

Veteriner hekimliği eğitim-öğretimiyle ilgili çalışmalarını; *veteriner hekim* diplomasına yönelik olarak *“temel eğitim”*, daha ileri düzeyde diplomalara yönelik olarak *“geliştirme eğitimi”* ve güncel bilgilerin aktarılmasına yönelik olarak da *“sürekli eğitim”* olmak üzere üç ana konuda yürüten EU-ACVT'nin görevlerinden birisi *Avrupa Topluluğu (sonradan: Avrupa Birliği) çapında veteriner hekimliği eğitimine görece yüksek standart sağlamak üzere Avrupa Komisyonu'na yardım etmek”* şeklinde belirlenmiş ve seçenekler gözden geçirildikten sonra bu hedefe ulaşmanın en iyi yolu olarak veteriner fakültelerinin değerlendirilmesi için Avrupa çapında kalıcı bir sistem kurulması olduğu sonucuna varılmıştır ve bu sistem aşamalı olarak geliştirilmiştir. Öncelikle 1986-1989 yılları arasında, her bir üye devletin bir veteriner fakültesinde - koşulları gözden geçirmek ve iyileştirmek üzere tasarlanan - bir pilot çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu arada, EU-ACVT'nin önerisiyle Avrupa'daki veteriner okullarının resmi akreditasyon otoritesi olan EAEVE, 1988 yılında Maisons-Alfort, Paris'te kurulmuştur.¹⁰

Kuruluş amaçları *“Avrupa'da veteriner hekimliği eğitim-öğretimi ile ilgili standartları geliştirmek ve korumak, böylece veteriner hekimliği eğitim-öğretimi alan kişilere toplumun gereksinimlerini karşılayacaklarının garantisini vermek”* olarak gösterilen EAEVE'nin hedeflerine, Tüzüğü'nün üçüncü maddesinde aşağıdaki gibi yer verilmiştir (EAEVE, 2013).

- Avrupa'daki veteriner hekimliği eğitim kurumlarının birbirleriyle ve ilgili kurum, kuruluş ve organizasyonlarla işbirliklerini güçlendirmek,

¹⁰Erişim: [<http://www.eaeve.org/about-eaeve/history-and-aims.html>]. Erişim Tarihi:10.10.2014

- Üye ülkeler arasında veteriner hekimliği eğitim-öğretiminin uyumlaştırılması ve geliştirilmesi için ilgili konuların tartışıldığı bir forum olarak hareket etmek
- AB Komisyonu tarafından verilen yetki doğrultusunda veteriner hekimliği eğitim-öğretimini değerlendirme sistemini yönetmek.

Avrupa Komisyonu tarafından değerlendirme programını yönetme sorumluluğu 1992 yılında EAEVE'ye verildikten sonra, EAEVE çatısı altında kendi finansal yapısı ile üst örgütlerden bağımsız, değerlendirme sistemini yöneten ve işleyişinden sorumlu özel bir *Değerlendirme Birimi* kurulmuştur. ACVT 1996'da; değerlendirme yöntemini gözden geçirmek üzere EU-ACVT-EAEVE ortak grubunu devreye sokmuştur. Bu gözden geçirme, 1992-1999 yılları arasında gerçekleştirilen ilk değerlendirme döngüsünde AB'deki hemen bütün veteriner fakültelerinden, bu Gruba üye olmayan birçok veteriner fakültesinden ve benzer yöntemlerin kullanıldığı İngiltere, İrlanda ve Kuzey Amerika'dan edinilen değerlendirme deneyimlerini kapsamıştır. Değerlendirme yöntemi prensipleri, EU-ACVT'nin 12 Mart 1999 tarihli Genel Kurul oturumunda kabul edilmiş ve Standart Operasyon Prosedürleri (Standart Operating Procedure-SOP) olarak 2007 yılına kadar kullanılmıştır. Yöntem, EU-ACVT tarafından veteriner hekimliği eğitiminin yüksek standartlara ulaşması için tanımlanan gereksinimler (Bkz. EK-1) ile değerlendirilecek fakültenin özelliklerinin karşılaştırılması üzerine kurulmuştur.

EAEVE, Mayıs 1998'de Napoli'de gerçekleştirilen Genel Kurul'da; her bir kuruluşun aşağıdaki üç kategori altında sınıflandırılacağı ve ikinci ziyaret döngüsünün sonunda (2010 yılında) kullanılabilir niteliğe kavuşacak bir liste oluşturulacağı oybirliği ile kabul etmiştir.

- ziyaret geçirmiş - AB Direktiflerinde yer alan koşulları karşıladığı onaylanmış kuruluşlar,

- ziyaret edilmiş; ancak AB Direktiflerinde yer alan koşulların bir veya birden fazlasını ve EU-ACVT tarafından güncellenen koşulları karşılamadığı tespit edilmiş kuruluşlar,
- ziyaret geçirmemiş kuruluşlar.

EAEVE'nin Napoli Toplantısı'na katılan temsilciler, büyük eksikliklerin olmadığı ya da düzeltildiği kurumların listesinin acilen yapılmasını da oybirliği ile kabul etmişlerdir. Bu listede yer almak isteyen bütün kurumların EAEVE'nin Başkanına başvurması gerekmektedir. Mart 1999 tarihindeki EU-ACVT Genel Kurul toplantısında söz konusu yöntem ve liste kabul edilmiştir. Mayıs 1999'da Lizbon'daki EAEVE Genel Kurulu'nda ise değerlendirilen ve onaylanan (approve) kuruluşların listesinin EAEVE web sitesinden duyurulmasına oybirliği ile karar verilmiştir.

Avrupa Komisyonu 2000 yılında EU-ACVT'yi; daha fazla mesleğin tanınması, açık pazarın buna uygun hale getirilmesi ve Genel Sistem Direktifi'nin (1999/42/EU) değiştirilmesini de içeren AB genişlemesi üzerindeki çalışmalardan alıkoyunca; Avrupa Komisyonu tarafından kendisine verilen değerlendirme sisteminin yürütülmesi yetkisini halen elinde tutan EAEVE, Avrupa Veteriner Hekimler Federasyonu (Federation of Veterinarians of Europe - FVE)¹¹ ile birlikte; EU-ACVT'nin değerlendirme ekibi tarafından sağlanan değerlendirme raporlarını gözden geçirme görevini üstlenmek üzere Ortak Eğitim Komitesi (Joint Education Committee- JEC) oluşturmuştur.

---

¹¹Avrupa'da 38 ülkenin 46 ulusal veteriner hekimliği örgütünü temsil eden FVE (Federation of Veterinarians of Europe) veteriner hekimlerin, hayvan sağlığı, halk sağlığı ve hayvan refahı ile ilgili mesleki sorumluluklarını mümkün olacak en üst düzeyde yerine getirmeleri ve bunun toplum tarafından fark edilmesi ve değerlendirilmesi amacıyla 1975 yılında kurulmuştur. Avrupa'daki veteriner hekimliği kuruluşlarının belli bir kısmı aynı zamanda FVE'nin de üyesidir. Veteriner hekimliğin mesleki gruplarını temsil eden bu kuruluşlar, aynı zamanda FVE'nin de bölümlerini (EASVO, EVERI, UEVH, UEVP) oluştururlar. Bu bölümler arasında yer alan EVERI (European Veterinarians in Education, Research and Industry), 2005 yılında, eğitim, araştırma ve/veya endüstri alanlarında görev yapan veteriner hekimlerden oluşan ulusal ya da Avrupa düzeyindeki birliklerin tümünün üst (umbrella) organizasyonu olarak yapılandırılmıştır.

Yukarıda özetlenen gelişmelerin yanı sıra AB'nin; içinde malların, kişilerin, hizmetlerin ve sermayenin serbestçe dolaşımının sağlandığı Ortak Pazar temeline dayandığı gerçeğinden hareketle; Birlik içinde serbest dolaşım hakkı ve bu çerçevede AB vatandaşlarının bir başka üye ülkede mesleklerini icra etmelerine olanak vermek ve gittikleri ülkedeki ulusal mevzuattan kaynaklanabilecek engelleri ortadan kaldırmak amacıyla yasal mekanizmalar da geliştirilmiştir. Bu çerçevede oluşturulan ve Sektörel Direktifler, Genel Sistem Direktifleri ve Geçiş Direktiflerini içeren üç grulu sistem¹² 7 Eylül 2005 tarihinde AB Parlamentosu ve Komisyonu tarafından onaylanan ve 30 Eylül 2007 tarihinde AB Resmi Gazetesinde yayımlanan 2005/36EEC "**Mesleki Yeterliklerin Tanınmasına İlişkin Direktif**"¹³ (Bkz. EK-10) ile tek bir çatı altında toplanmıştır. Mesleki Yeterliklerin Tanınmasına İlişkin Direktif ile Avrupa Adalet Divanı tarafından belirlenen kriterler temelinde "*hizmet sunum serbestisi*" ve "*iş kurma hakkı*" arasında ayırım gözetilerek bir düzenleme yoluna gidilmiştir. İş kurma hakkına ilişkin üçlü bir mekanizmaya sahip olan sistem ile AB ülkelerinin, belirli durumlarda bazı ön koşulları talep etmelerine ve dolayısıyla, prensipte serbest dolaşabilme, yerleşme ve iş kurma hakkına sahip olan sağlık profesyonellerinin, çeşitli gerekçeler ile bu haklarının sınırlandırılabilmesine olanak sağlanmıştır. Direktifin, veteriner hekimliği ile ilgili özel hükümler içeren 38 ve 39'uncu Maddeleri aşağıdaki gibidir¹⁴:

Madde 38: Veteriner Hekimlerin Eğitimi

1-Veteriner hekimliği eğitimi, bir üniversitede veya daha yüksek bir enstitüde en az beş yıllık tam zamanlı teorik ve pratik eğitimi kapsar. Söz konusu enstitü, eşdeğer bir eğitim seviyesine sahip olmalı veya bir üniversitenin denetimi altında olmalıdır, Ek-

¹²Bu yapıda yer alan Sektörel Direktifler ile doktorluk (93/16 EEC, 97/50 EEC), hemşirelik (77/452 EEC, 77/453 EEC), diş hekimliği (78/686 EEC, 78/ 687 EEC), veteriner hekimlik (78/1026 EEC, 78/1027 EEC), ebelik (80/154 EEC, 80/155EEC), eczacılık (85/432 EEC, 85/433 EEC) ve mimarlık (85/384EEC) mesleklerinin asgari eğitim koşulları birebir düzenlenmiştir. Genel Sistem Direktifleri (89/48EEC, 92/51EEC) ile sayılan meslekler dışındaki meslekler için mesleki yeterliğin nasıl ve hangi usul ve esaslar temelinde tanınacağını belirten prosedürler ortaya konmuş ve Genel Sistem Direktiflerini tamamlayıcı nitelikte olan Geçiş Direktifleri (1999/42/EC) ile de temel prensibi mesleki deneyime dayanan ticaret, sanayi ve küçük el sanatlarına yönelik hizmet gruplarını kapsayan koşullar belirlenmiştir.

¹³Official Journal of the European Union. L255, 30.09.2005. Bu direktifte yapılan revizyonlar için Bkz: Erişim:[http://ec.europa.eu/growth/single-market/services/qualifications/policy/developments/legislation/index_en.htm].Erişim Tarihi:02.02.2015

¹⁴Erişim:[<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32005L0035&from=EN>].Erişim Tarihi:03.02.2015

V, 5.4.1’de belirtilen eğitim programını içermelidir. Ek-V, 5.4.2’de belirtilen içerik, bilimsel ve teknik gelişmelere uyum sağlamak amacıyla Madde 58 (2)’deki prosedürler takip edilerek değiştirilebilir. Bu tip değişiklikler, hiçbir üye ülkede normal bireylerin eğitimi ve mesleğe girişleriyle ilgili yasal prensiplerde değişikliğe yol açmamalıdır.

2. Kişinin veteriner hekimliği eğitimi alabilmesi için, üniversite veya eşdeğer bir kurumdan bu eğitime başlayabilmesini sağlayacak bir diploma veya sertifika alması gerekmektedir.

3.Veteriner hekimliği eğitimi aşağıdaki niteliklerin kazanılmasını garanti etmelidir:

(a) Veteriner hekimlikle ilgili temel bilimlerde yeterlik,

(b) Hayvan sağlığı, bakımı, reproduksiyonu, genel hijyeni ile beslenmesi ve hayvan beslenmesinde kullanılan yemlerin üretimi, teknolojisi konularında yeterli bilgi,

(c) Hayvan davranışları ve korunması hakkında yeterli bilgi,

(d) Hayvan hastalıklarının nedenleri yapısı, etkileri, teşhis ve tedavisi ile özellikle insanlara bulaşabilecek hastalıklar konusunda yeterli bilgi,

(e) Hastalıkları önleyici ilaçlar hakkında yeterli bilgi,

(f) Hayvan yemleri veya hayvansal kaynaklı yiyeceklerin hazırlanması konusunda yeterli hijyen ve teknik bilgisi,

(g) Yukarıda bahsedilen konularla ilgili olarak yasal düzenlemeler ve idari hükümlerle ilgili yeterli bilgi,

(h) Uygun bir gözetim altında yeterli klinik ve pratik deneyim.

Madde 39: Veteriner Hekimliğe Özgü Kazanılmış Haklar

Madde 23 (4)’de belirtilen haklar saklı kalmak şartıyla 1 Mayıs 2004 tarihinden önce Estonya’da eğitimine başlamış olan veya veteriner hekim diploması almış olanların

diplomaları, Estonya’da en az beş yıl boyunca mesleklerini icra ettiklerini gösteren bir sertifika almaları şartıyla kabul edilecektir.

Yukarıda da görülebileceği üzere; veteriner hekimlik eğitiminin en az beş yıl (ortalama 5.5 yıl) olmasını ve veteriner okulları mezunlarına veteriner hekimlikle ilgili bütün alanlarda çalışabilme yeteneğinin kazandırılmasını öngören 2005/36 sayılı Direktif ile veteriner hekimliği eğitim-öğretiminde karşılaştırılabilir eğitim programlarının; eğitim sistemlerinde genel olarak birörnekliliğin ve izlenebilirliğin sağlanması amaçlanmıştır. Bununla birlikte; veteriner hekimliği eğitim-öğretiminden sorumlu kurumların müfredatlarının birebir aynı olmasının zorunlu olmadığına da dikkat çekilmiştir.

2005/36EEC’ye göre veteriner hekimliği öğretiminin zorunlu konuları Şekil 2’deki gibidir:

TEMEL KONULAR	MESLEKİ KONULAR 1-Temel Bilimler	2-Klinik Bilimleri	3-Hayvansal Üretim	4-Gıda Hijyeni
<ul style="list-style-type: none"> Fizik, Kimya, Hayvan Biyolojisi, Bitki Biyolojisi, Biyostatistik 	<ul style="list-style-type: none"> Anatomi, Histoloji, Embriyoloji Fizyoloji Biyokimya Genetik Farmakoloji Reçete Bilgisi Toksikoloji Mikrobiyoloji İmmunoloji Epidemiyoloji Mesleki Etik 	<ul style="list-style-type: none"> Doğum Patoloji - Patolojik Anatomi Parazitoloji Klinik Tıp ve Cerrahi, Anestezi Evcil hayvanlar, kümes hayvanları ve diğer hayvan türleri üzerinde klinik dersler Koruyucu Hekimlik Radyoloji Reproduksiyon ve Reprodüktif Hastalıklar Resmî Veteriner Hekimliği ve Veteriner Halk Sağlığı Veteriner Hekimliği Mevzuatı ve Adli Veteriner Hekimlik Terepötikler Başlangıç dersleri 	<ul style="list-style-type: none"> Hayvansal Üretim Hayvan Besleme Agronomi Kırsal Ekonomi Zootekni Veteriner hekimlikte hijyen Hayvan Etolojisi ve Hayvanları Koruma 	<ul style="list-style-type: none"> Hayvansal Gıdaların ve Hayvansal Orjinli Gıda Maddelerinin Kontrolü ve Muayenehanesi Gıda Hijyeni ve Teknolojisi Uygulamalı Çalışmalar kesimhanelerde ve gıdaların işlendiği yerlerde)

Şekil 2. 2005/36 sayılı Direktife göre veteriner hekimliği öğretiminin zorunlu konuları

2005/36 sayılı Direktifin *İlk Gün Yeterlilikleri (Day 1 Competencies)* bölümünde yetkinlik; yeterli bilgi/beceri/tutum/yetenek olarak formüle edilmiş ve İlk Gün Yeterlilikleri *“temel bilimler, hayvan sağlığı, yetiştiriciliği, üreme ve beslenmesi, hayvan davranışları, hayvanları koruma ve hayvan refahı, hayvan hastalıkları, zoonozlar, koruyucu hekimlik, gıda hijyeni ve güvenliği, veteriner hekimliği mevzuatı, yasal düzenlemeler, idari hükümler ve klinik ve pratik deneyim konularında yetkinlik”* olarak belirlenmiştir.

2005/36 sayılı Direktif, 20 Kasım 2013 tarihinde onaylanan; 28 Aralık 2013 tarihinde yayımlanan ve 18 Ocak 2014 tarihinde yürürlüğe giren 2013/55 sayılı Direktif (Bkz. EK-11) ile revize edilmiştir. Daha az yönetim, yurttaşlar için kolaylaştırılmış hareketlilik ve sağlığın ve tüketicinin korunması gibi esaslar içeren bu Direktifte veteriner hekimliği ile ilgili 38. Madde Çizelge 1’de gösterildiği gibi değiştirilmiştir:

Çizelge 1. 2005/36 sayılı Direktif ile 2013/55 sayılı Direktifin 38. Madde yönünden karşılaştırılması

2005/36 sayılı direktif	2013/55 sayılı direktif
(a)Veteriner hekimlikle ilgili temel bilimlerde yeterlilik	(a)Bir veteriner hekimin faaliyetlerine temel oluşturan ve bu faaliyetler ile ilgili Birlik mevzuatına ilişkin yeterli bilgi
(b)Hayvan sağlığı, bakımı, reproduksiyonu, genel hijyeni ile beslenmesi ve hayvan beslenmesinde kullanılan yemlerin üretimi teknolojisi konularında yeterli bilgi	(b)Hayvanların yapıları, fonksiyonları, davranışları ve fizyolojik gereksinimlerinin yanı sıra hayvan yetiştiriciliği, beslenmesi, refahı, üretimi ve genel hijyenine ilişkin beceri ve yeterlilik konularında yeterli bilgi
(c)Hayvan davranışları ve korunması hakkında yeterli bilgi	(c)İnsanlara geçen hastalıkların özel bilgisi de dahil, tek bir hayvanda ya da sürüde görülen hayvan hastalıklarından (anestezi, aseptik cerrahi ve acısız ölüm gibi uygulamaları da içeren) korunma, hastalıkların diagnoz ve tedavisi için gerekli klinik, epidemiyolojik ve analitik beceri ve yeterlilikler
(d)Hayvan hastalıklarının nedenleri yapısı, etkileri, teşhis ve tedavisi ile özellikle insanlara bulaşabilecek hastalıklar konusunda yeterli bilgi	(d)Soruşturma ve sertifikasyonla ilgili yeterlilikleri de içeren koruyucu hekimlikle ilgili yeterli bilgi, beceri ve yeterlilik
(e)Hastalıkları önleyici ilaçlar hakkında yeterli bilgi	(e)Hayvan yemlerinin ya da insanların tüketimine sunulan hayvansal kökenli gıda maddelerinin hijyen ve teknolojisine ilişkin (ve bu konulara yönelik iyi uygulamaları açıklamak ve anlamak için gerekli bilgi ve yeterlilikleri de içeren) yeterli bilgi
(f)Hayvan yemleri veya hayvansal kaynaklı yiyeceklerin hazırlanması konusunda yeterli hijyen ve teknik bilgisi	(f)Hayvanları tedavisi, besin zincirinde güvenliğin sağlanması ve çevrenin korunması amacıyla veteriner tıbbi ürünlerinin güvenli ve akılcı kullanımı için gerekli bilgi, beceri ve yeterlilikler
(g)Yukarıda bahsedilen konularla ilgili olarak yasal düzenlemeler ve idari hükümlerle ilgili yeterli bilgi	-
(h)Uygun bir gözetim altında yeterli klinik ve pratik deneyim	-

1.2.1.Avrupa'daki Veteriner Fakülteleri İçin Değerlendirme Sistemi

Avrupa'daki veteriner fakülteleri için kullanılan değerlendirme yönteminde mevcut beklenti; yöntemin, kalite güvence sistemlerinin uygulanmaya başlaması dâhil olmak üzere, eğitim kurumlarında kaçınılmaz olarak gerçekleşen değişimler göz önüne alınarak geliştirilmesi ve bu değişimlere uyum sağlaması olmuştur. Dolayısıyla, 2000 tarihli olan ve 2002 yılında basılan değerlendirme yöntemi ile SOP'ta EAEVE ve FVE tarafından bazı düzeltmeler yapılmıştır. Eylül 2003 tarihinde, VET2020/EAEVE/FVE Özel Çalışma Grubu, "*Avrupa'da Veteriner Hekimliği Eğitiminde Eğitim Koşullarının İyileştirilmesi İçin Öneriler*" başlıklı çalışması temelinde, EAEVE ve FVE'den daha ileri bazı düzeltmeler yapması talebinde bulunmuştur. Bu çerçevede 2004 yılında EAEVE ve FVE, değerlendirme sisteminin ve SOP'un gözden geçirilmesi yönünde bir karar almıştır (GA Budapest, 2012). Bu belgede, EAEVE'ye üye olan Avrupa'da yerleşik tüm veteriner fakültelerinde doğrudan ve aşamalı olarak uygulanması öngörülen ve veteriner hekimliği eğitiminden sorumlu kurumların onayı ve akreditasyonu için geliştirilmiş, güncel, zorunlu ve iki aşamalı bir sistem sunulmaktadır. SOP Kılavuzu şeklinde hazırlanan belgede, değerlendirme yönteminin ilkelerine ilişkin genel bilgiler ve EK I-VIII'de ise bir dizi kılavuz ilke, gereklilik ve yönerge sunulmaktadır (GA Budapest, 2012).

EAEVE üyesi olan kurumlar, "*....EAEVE tarafından benimsenen değerlendirme sistemine uymayı kabul eder. Kurumlar, aynı zamanda, akademik kurumlar olarak, özellikle lisans eğitimi standartları yönüyle olmak üzere, işlevlerinin belirlenmiş protokoller dâhilinde periyodik uluslararası kalite kontrollerine tabi tutulması ilkesine de uyar (EAEVE Tüzüğü, Kısım 3, Madde 5)*". Üye kurumlar ayrıca, "*Avrupa Veteriner Hekimliği Eğitimi Değerlendirme Sistemi ilkelerine uyulmaması (Madde 5) durumunda...*" üyelikten çıkartılabilir (EAEVE Tüzüğü, Kısım 3, Madde 7). EAEVE Tüzüğü uyarınca, değerlendirme ilkesine uymak, Birlik üyesi olan tüm kurumlar için doğrudan zorunlu tutulan bir koşuldur (GA Budapest, 2012).

1.2.1.a. Genel İlkeler

Değerlendirme sistemi, lisans düzeyinde veteriner hekimliği öğretimine odaklanarak, lisans öğretiminin AB ülkelerinde yüksek ve benzer standartta verilmesini güvence altına almayı ve böylelikle mesleki yeterliliklerin karşılıklı tanınmasını olanaklı kılmayı amaçlamaktadır. Bu amaca ulaşılması bakımından önem taşıyan bir önkoşul aşağıda geçen “*veteriner hekimliği eğitim-öğretimi mezunu*” tanımıdır:

“Yeni mezun, mezuniyetinin hemen ardından veteriner hekimlik mesleğinin ortak kabul görmüş tüm dallarında çalışma becerisine sahip olan veya yerleşik prosedürler çerçevesinde ya da genel kabul görmüş bir pratik deneyim kazanma süresi sonunda bu dallarda daha ileri eğitim alma becerisine sahip olan bir veteriner hekimdir” (GA Budapest, 2012).

Bu tanım, Mesleki Yeterliliklerin Tanınmasına ilişkin 2005/36/EC sayılı Direktif’te Kısım III, Bölüm 5, Madde 38’de geçen 3. Bent ve yine aynı Direktifin EK V-IV’ü (Veteriner Hekim veya Denk Mesleki Adlandırma) ile uyumludur. Bu tanım, Direktifin 38’inci Maddesinin 3h Bendi ile uyumlu olarak, bir veteriner hekimin yeterli bilgiye (Madde 38, Bent 3, a-g arasında sıralandığı üzere) ve beceriye (uygun gözetim altında klinik ve diğer pratik deneyim) sahip olduğunun güvencesi olarak temel bir kursun gerekliliğine işaret etmektedir. Bu ise, “çok yönlü (omni) yeterlilik” koşulunu değil, mezuniyette temel ve elzem (zaruri) yeterliliği gerekli kılmaktadır. Verilen diploma, yaygın olarak gözlenen evcil hayvan türlerinin tümü için listelenen tüm konularda klinik eğitimi kapsamalı ve tüm öğrenciler, mezun olduklarında, genel akademik ve mesleki özellikler, mesleki gelişime yönelik yaklaşım ve uygun pratik beceriler dâhil meslekte İlk Gün Yeterliliklerini (Bkz. Ek-IV) kazanmış olmalıdır (GA Budapest, 2012).

Yukarıdaki tanım, veteriner fakültesinin ve öğrencinin isteğine göre, ara katkılı dereceler verilmesine, seçmeli dersler yapılmasına ve izlemeye vs. olanak tanımaktadır. Yukarıda da ifade edildiği üzere, 2005/36/EEC sayılı Direktif, bilgi ve beceri listesini günün gerekleri doğrultusunda, müfredat ve eğitimi ise veteriner hekimliği alanında kaydedilen bilimsel ve teknik ilerlemeler çerçevesinde uyarlamaya zemin teşkil etmek üzere, müfredat değişikliklerine de imkân vermektedir. Asgari beş yıllık tam zamanlı bir süreyi kapsayan lisans düzeyinde veteriner hekimlik öğretiminin tamamlanması ile veteriner hekim (veya denk mesleki bir unvana ait) diploması almaya hak kazanılır. Bu derece, Bologna Deklarasyonu¹⁵ ile tanınan yüksek lisans (master) derecesine denktir. Belirtilen bu öğretim süresi içerisinde, fakülteler, Bologna Deklarasyonu çerçevesinde ve ulusal mevzuatla düzenlenmek üzere, ara bir lisans derecesi de verebilirler (GA Budapest, 2012).

Kaliteli eğitim, öğrencilerin yaşam boyu öğrenmeye teşvik edilecek şekilde eğitim-öğretim almasını gerektirir. Lisansüstü öğretim ve araştırma, veteriner hekimliği alanının gelişiminin temelini oluşturmakla kalmaz, aynı zamanda lisans düzeyi veteriner hekimliği öğretimi üzerinde de büyük etkiye sahiptir. Sonuç olarak, değerlendirme sistemi; sürekli eğitimi, lisansüstü öğretim ve araştırmayı da fakülte bünyesindeki işleyen, şeffaf ve sağlam bir kalite güvence sistemi aracılığıyla değerlendirecektir (GA Budapest, 2012).

Avrupa'da yerleşik veteriner fakültelerinin değerlendirilmesi süreci, bir bütün olarak, FVE ile işbirliği içerisinde EAEVE tarafından yürütülmektedir. Değerlendirme sistemi ise yine FVE ile işbirliği içerisinde olmak üzere, EAEVE tarafından Veteriner Hekimliği Eğitimi Avrupa Komitesi (European Committee of Veterinary Education-ECOVE) aracılığıyla yönetilmektedir (GA Budapest, 2012).

---

¹⁵Erişim: [http://www.bologna-berlin2003.de/pdf/bologna_declaration.pdf] Erişim Tarihi:03.03.2015

Değerlendirmelerin fakültenin yerleşik olduğu ülkenin ulusal mevzuatına göre; 10 yıl arayla periyodik olarak yapılması gerekmektedir. Yapılacak ara ziyaretler bu döngüde herhangi bir değişikliğe neden olmamaktadır. Yeni değerlendirme sisteminin, Avrupa'da yerleşik veteriner hekimliği eğitim kurumlarına, sayısı yılda 10 - 15 arasında değişen ziyaretler yapılmasını zorunlu kılması beklenmektedir (GA Budapest, 2012).

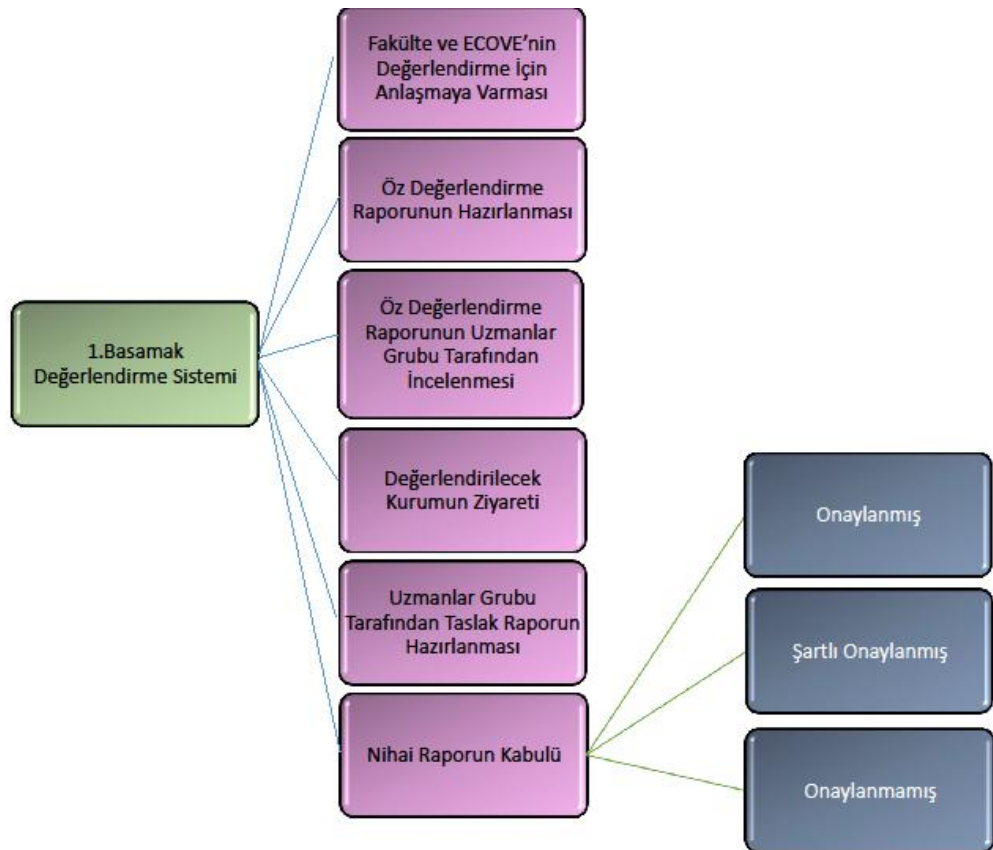
1.2.1.b.İki Aşamalı Bir Yaklaşım

Yeni değerlendirme sistemi, benzer mekanik adımları içeren, ancak yaklaşımları ve amaçları birbirinden farklı **iki aşamadan** oluşmaktadır. **İlk aşama**, fakültenin, veteriner hekimlerin eğitime ilişkin olarak, 2005/36/AT EC sayılı Direktifin gerekliliklerini (Kısım III, Bölüm 5, Madde 38 ve Ek-V) yerine getirdiğine dair onayı, **ikinci aşama** ise fakültenin genel kabul görmüş ve uygun akademik standartları karşıladığına ve kabul edilebilir kalitede öğrenim olanakları sunduğuna dair akreditasyonu kapsamaktadır. Bunun için fakülte eğitim-öğretim kalitesine, değerlendirmeyi ve öğrenim olanaklarını izlemeye yönelik uygun yöntemlere, kalite güvencesine yönelik sürdürülebilir bir sisteme ve kalitenin geliştirilmesine yönelik bir plana sahip olduğunu kanıtlamalı; böylelikle tüm paydaşlara, bünyesinde eğitim-öğretim gören öğrencilerin öğrenim kalitesinin yeterli olduğuna dair güven vermelidir. Bu düzeye erişen bir fakülte, ECOVE tarafından akredite edilmiş kabul edilir (GA Budapest, 2012).

1.2.1.c.Değerlendirme Süreci

1.Fakülte ve ECOVE'nin Değerlendirmenin Niteliği ve Tarihi Üzerine Anlaşması:

Şekil 3 ve Şekil 4'te görüldüğü üzere iki basamaklı Değerlendirme Sisteminin 1. Basamağı (Şekil 3), EAEVE üyeleri için zorunludur. Değerlendirme Sisteminin 2. Basamağına (Şekil 4); yalnızca 1. Basamağı geçmiş; başka bir deyişle "Approval" statüsünü sağlamış fakülteler başvurabilirler; ancak bir fakülte için Karma Değerlendirme de (1. Basamak ve 2. Basamak Değerlendirme aynı anda) istenebilmektedir. 1. Basamak ve 2. Basamak Değerlendirmeleri için başvuruların iki yıl önceden yapılması gerekmektedir (GA Budapest, 2012).

Şekil 3. Değerlendirme sisteminin 1. Basamağı

Şekil 4. Değerlendirme sisteminin 2. Basamağı

Ziyarete ilişkin geçici plan; - *ziyaretten en az bir yıl önce* - değerlendirilecek kurumun işbirliği dahilinde EAEVE ofisi tarafından hazırlanmaktadır. Uzmanlar grubunun ve irtibat görevlisinin kimlikleri ziyaretten altı ay önce, her iki taraf için de belirlenmiş olmalıdır. Fakülte ve ECOVE'nin anlaşması sağlandıktan sonra mücbir sebepler ya da karşılıklı anlaşma haricinde değiştirilemez (GA Budapest, 2012).

Ziyaret ekibinin (uzmanlar, sekreter ve irtibat görevlisi) seyahat ve konaklama giderleri, ziyaret edilen kurum tarafından karşılanmaktadır. Kurum, ayrıca, EAEVE/ECOVE tarafından ziyaret için tahakkuk edilen yönetim masraflarına da katkıda bulunmaktadır (GA Budapest, 2012).

Ziyaretin ve ziyaret edecek uzmanların görevleri için hazırlık çalışmalarını kolaylaştırmak amacıyla EAEVE tarafından üçü (EK-1, EK-2 ve EK-5) ziyaret edilecek

kurum, için, biri (EK-6) ziyaret edecek uzmanlar ve biri de (EK-7) irtibat görevlisi için olmak üzere beş doküman hazırlanmıştır (GA Budapest, 2012).

2.Öz Değerlendirme Raporunun Hazırlanması

Değerlendirmenin önemli bir parçası olan ÖDR, kurumu ziyaret edecek uzman grubuna temel veri sağlamaktadır. ÖDR 1. Basamak ve 2. Basamak Değerlendirmelerde farklı biçimde düzenlenmektedir. Hangi basamak için düzenleniyor olursa olsun, ziyaret geçirecek kurumun yönetimi, ÖDR hazırlanırken **EK-1'den EK-4'e kadar olan talimatları dikkatlice gözden geçirerek ÖDR'yi hazırlamalıdır** (GA Budapest, 2012).

1. Birinci Basamak İçin ÖDR: 1. Basamak için ÖDR, **EK-1a.**'da gösterildiği üzere aşağıdaki ana başlıkları içerecek biçimde düzenlenmelidir (GA, Budapest, 2012).

- Amaç
- Organizasyon
- Finans
- Müfredat
- Eğitim kalitesi ve değerlendirme (metodoloji ve sınavlar)
- Fiziksel tesis ve ekipman (genel, klinik)
- Hayvanlar ve hayvansal orijinli öğretim materyali
- Kütüphane ve eğitim kaynakları
- Kabul ve kayıt
- Akademik ve idari personel
- Sürekli eğitim
- Lisansüstü eğitim
- Araştırma

- Bölümlerin yapısı
- Olgusal bilgi (Tablolar, 3 yıl)
- Yorumlar
- Geliştirilmesi için öneriler

ÖDR-1, standardize edilmiş formda, veteriner hekimliği eğitim-öğretiminin 2005/36 EEC sayılı Direktife uygunluğunun doğru bir şekilde değerlendirilmesine izin verecek bütün nitel ve nicel verileri öz olarak içerecek biçimde hazırlanmalıdır. Raporda, Fakülte EK-3'te gösterilen bütün sorulara yanıt vermelidir (GA Budapest, 2012).

2. İkinci Basamak İçin ÖDR: ÖDR- 2'de fakültenin genel olarak kabul edilmiş ve uygun akademik standartları takip edip etmediği ve lisans eğitimi alan tüm öğrenciler için kabul edilebilir kalitede öğrenme fırsatları sunup sunmadığı gösterilmelidir. Raporda, ayrıca kalite iyileştirme için akademik yönetim tarafından geliştirilen temel stratejiye de yer verilmelidir. ÖDR-2, **EK-1b**, **EK-2** ve **EK-3**'te gösterilen yönergeleri izleyecek şekilde hazırlanmalıdır (GA Budapest, 2012).

ÖDR 1 ve 2'nin hazırlanması süreçlerinde, bazı sorulara nasıl yanıt verileceği konusunda şüpheye düşülürse; değerlendirme sistemi koordinatörüne danışılabilir. ÖDR, ziyaret için önemli bir doküman olduğundan; yapılacak ziyaret için yeterince kapsamlı olup olmadığının değerlendirilmesi için, planlanmış ziyaretten en geç üç ay önce uzmanlara ulaştırılmalıdır (GA Budapest, 2012).

3-ÖDR'nin Uzmanlar Grubu Tarafından İncelenmesi

ECOVE, EAEVE Ofisi aracılığıyla uzman ziyaret grupların üyelerini atamaktadır. ECOVE'nin elinde bu görevde yer almaya ya da gerekirse bu amaçla eğitim görmeye gönüllü uzmanların listesi bulunmaktadır. Liste ECOVE'nin, periyodik olarak EAEVE ve FVE difüzyon kanalları aracılığıyla ziyaretçi olmayı düşünen bireysel başvuruların kabul edilmesiyle oluşturulmuştur. Listede uzmanların kişisel dosyalarına, özellikle uzmanlık alanları ve Avrupa dilleri bilgileri kaydedilmektedir (GA Budapest, 2012).

Birinci Basamak Değerlendirme için ECOVE, klinik ve akademik deneyimi olan ilgili konuların uzmanlarından oluşan bir ekip kurar. Ziyaret ekibinin Başkanının; değerlendirme sisteminin uygulanması konusunda deneyimli, önceki yıllarda en az üç ziyarete katılması ve (geçmişte ya da halihazırda) üst düzey akademik pozisyona sahip olması gerekmektedir. İstenen akademik niteliklere sahip olmayan birisi Başkan olarak atandıysa takım, üniversite organizasyonu ve veteriner hekimliği eğitim-öğretiminde gereksinimler gibi konularda tavsiyede bulunabilecek durumda ve üst düzey akademik deneyime sahip en az bir başka üyeyi daha içerecek şekilde oluşturulmalıdır. Ziyaret ekibinin en fazla bir üyesinin değerlendirme uzmanı olarak deneyiminin olmaması kabul edilebilir (GA Budapest, 2012).

Birinci Basamak Değerlendirmede yer alan uzmanlar grubu altı kişiden (bir temel bilimler uzmanı, biri akademik, diğeri ise sahadan iki klinik bilimler uzmanı, bir zootekni uzmanı, bir gıda hijyenisti ve lisans öğretiminin son yılında veya mezuniyetinin üzerinden en fazla bir yıl geçmiş olan bir öğrenciden) oluşmaktadır. Oluşturulan bu gruba bir koordinatör-raportör eşlik etmektedir (GA Budapest, 2012).

Başkan, ECOVE tarafından aday gösterilen takımıyla birlikte değerlendirme raporunu inceleyerek son halini teslim etmekten sorumludur. Yönetmelik destek,

EAEVE-Ofisi tarafından sağlanmaktadır. Kurum, ECOVE ile iş birliği dahilinde; kurumu iyi bilen ancak mevcut yönetim ile ilgisi bulunmayan bir kişiyi irtibatı sağlamak üzere atamaktadır (GA Budapest, 2012).

İkinci Basamak Değerlendirmede, uzmanlar grubunun ENQA tarafından oluşturulan kriterlere göre aday gösterilen en az iki kişiden oluşması gerekmektedir. Gruba bir koordinatör-raportör eşlik edebilir. 1. Basamakta olduğu gibi ECOVE tarafından aday gösterilen Başkan; takımıyla birlikte inceleyip gözden geçirdiği değerlendirme raporunun son halini teslim etmekten sorumludur. Yönetmelik desteği yine EAEVE Ofisi tarafından sağlanmaktadır. Ziyaret edilen kurumda Dekan, Rektör, Başkan ya da yetki verilmiş temsilciler sorumlu muhataplardır (GA Budapest, 2012).

4. Değerlendirilecek Kurumun Ziyareti

Ziyaretin amacı, ÖDR'deki bilgilerin uygunluğunu doğrulamak, lisans eğitim-öğretimine yönelik olarak AB mevzuatında belirlenen asgari standartlar ölçüsünde görüş sunmak (1. Basamak Değerlendirme), fakülteyi, kalite ve standartlarını sürdürmesi ve geliştirmesi için (2. Basamak Değerlendirme) izlemektir.

Kurumun ziyaret için hazırlanması amacıyla kurum yönetimi tarafından kullanılmak üzere yakından takip edilmesi önerilen EK-5 oluşturulmuştur. Ziyarete hazırlanan uzmanlara yardımcı olması amacıyla da EK-6 hazırlanmıştır.

İrtibat kişisi, ziyaret sırasında hayati role sahiptir. Bu kişi ziyaret ekibi tarafından talep edilen ek bilgileri olabildiğince çabuk ve tam olarak sağlamakla yükümlüdür. EK-7, gerekli hazırlıkları yapmak ve ziyaret sırasında çalışmalarını kolaylaştırmak amacıyla düzenlenmiştir (GA Budapest, 2012).

5. Uzmanlar Grubu Tarafından Taslak Raporun Hazırlanması

Taslak Rapor A'da ÖDR'nin değerlendirilmesi ve ziyaret sırasında uzmanlar tarafından yapılan işlerin özetlenmesi gerekmektedir. Taslak Rapor A; ÖDR ile aynı doğrultuda ve 1. Basamak için EK-1a'daki hususlara; 2. Basamak için de EK-1b ve ENQA yönergelerine dikkat edilerek hazırlanmalıdır. Her bir bölüm "*Bulgular*" başlığı altında; ÖDR'lere dayanan ve ziyaret sırasındaki saptamaları içeren açıklayıcı bir bölümden ve "*Yorumlar*" başlığı altında ilgili değerlendirmelerden oluşmakta ve uygun olan yerlerde de "*Öneriler*" kısmı ile son bulmaktadır. Raporun son hali, yöneticiye ait özet ve içeriği açıklayan önsöz ile birlikte ECOVE'ye teslim edilir (GA Budapest, 2012).

Uzmanlar tarafından – *EK-6'daki önerilere dikkat edilerek hazırlanan* - Taslak Rapor A, ziyaretten sonra mümkün olan en kısa zamanda; saptanan hataların düzeltilmesi için fakültenin Dekanına gönderilmelidir. Ziyaret ekibinin Başkanı, ziyaret ekibi ile istişareden sonra Taslak Rapor B'nin tamamlanması ve ECOVE'ye gönderilmesinden sorumludur. Bu rapor ve buna ekli yürütme özeti, Fakültenin tartışılarak karara bağlanacağı toplantıdan önce ECOVE üyelerine gönderilmektedir. ECOVE üyelerinden her biri ziyaretle ilgili bu raporları, grup tartışmalarından önce inceleyerek görüş, itiraz ve eleştirilerini iki hafta içinde yazılı olarak ECOVE Başkanına iletmektedir (GA Budapest, 2012).

6. Nihai Raporun ECOVE Tarafından Kabulü

ECOVE; Taslak Rapor B ile ilgili, ilgili kurumun dekanı ya da temsilcisine ve ziyaret ekibinin başkanına; raporda açıklığa kavuşturulmasını istediği konuları sorarak, kararını verir ve yayımlanmadan önce hakkında karar verilen kurumun Dekanına bildirilen nihai raporu kabul eder (GA Budapest, 2012).

Nihai raporda, kurumun, 1. Basamak için EK-1a'daki ve 2. Basamak için de EK-1b'deki hususları yerine getirdiği ve ilgili koşul ve şartları taşıdığı belirtilir. Kurumun büyük zayıflık veya eksiklikler tespit edildiyse bunlara ve ilgili önerilere de raporda yer verilmesi gerekmektedir (GA Budapest, 2012).

Akreditasyon kararı, yalnızca 1. Basamakta tam akredite kararı ile onaylanmış olan ve ikinci basamak değerlendirmesinde fakültenin kalite güvencesini sağlayan fonksiyonel sistemi bulundurduğunu gösteren ikna edici kanıtlara sahip olduğu durumlarda verilmektedir. Sistem, *“tam güven”* veya *“sınırlı güven”* sağlanması ya da *“güvensizlik”* durumlarına göre aşamalandırılabilir (GA Budapest, 2012).

Nihai raporun incelenmesi ve tartışılması sonrasında ECOVE, nihai yürütme özetine dahil edilecek sonuçları belirleyerek ve fakülteyi sınıflandırmaktadır (GA, Budapest, 2012).

7. Değerlendirilen Fakültelerin Onayı ve Sınıflandırılması İçin Kriterler

Birinci Basamak Değerlendirmede fakülte *“approval”* olabilmek için EK-1a'daki; 2. Basamak Değerlendirmede *“akredite”* olabilmek için ise EK-1b'deki koşulları sağlamak ya da bu koşulların üstüne çıkmak zorundadır. 1. Basamak Değerlendirme sonrası fakülte aşağıdaki başlıkların biri altında sınıflandırılmaktadır (GA Budapest, 2012):

a) Onaylanmış

Büyük eksikliği olmayan bir kurum approval kararı ile onaylanır.

b) Şartlı Onaylanmış

Kurumun büyük bir eksikliği olduğu durumda ECOVE şartlı onay kararı verebilir. “Onaylanmış” veya “onaylanmamış” şeklindeki nihai kararın, orijinal değerlendirme ziyaretini takip eden beş yıl içinde verilmesi gerekmektedir.

c) Onaylanmamış

İki ya da daha fazla büyük eksikliği bulunan kurum onaylanmaz.

d) AB-Dışı Sınırlı Onaylanmış

Müfredatı AB direktiflerinden önemli ölçüde farklılık gösteren AB dışından bir fakülte, kabul edilebilirlik açısından genel standartlardan ödün verilmeksizin sınırlı olarak onaylanır.

İkinci Basamak Değerlendirme sonrası fakülte aşağıdaki başlıkların biri altında sınıflandırılır:

a) Akredite Fakülte: Bu karar, fakültenin istenen koşulları tam olarak sağladığını (tam güven) göstermektedir. Ancak bu statüyü veren karar, minör eksikliklerin giderilmesi için önerileri de içerebilmektedir.

b)Şartlı Akredite Fakülte (5 yıllık sürede yenilenebilir olmayanlar için): Bu karar, fakültenin gereksinimlerinde büyük eksiklikleri olduğunu (sınırlı güven) ve bunların ECOVE ve Fakülte arasındaki anlaşma gereği giderilmesi gerektiğini göstermektedir.

c) Akredite Olmayan Fakülte: Bu karar, fakültenin ciddi eksiklikleri olduğunu (güven vermeyen) ve şartları sağlamadığını göstermektedir (GA Budapest, 2012).

8. Değerlendirme Sisteminde Şeffaflık

ECOVE ön yürütme özetini inceleyerek nihai raporu kabul ettiğinde; öneriler seti ve fakültenin sınıflandırılması, değerlendirilen fakültenin yönetimine ECOVE toplantısında sözlü olarak iletilir. Ayrıca yönetim, itiraz prosedürü ve değerlendirme sisteminin dayandığı şeffaflık hakkında da bilgilendirilmektedir (GA Budapest 2012).

ECOVE, derlenen verilerin incelenmesinden ve son yürütme özetinin tartışmaya açık olmayan, net, kısa bir şekilde ve paydaşlar için özel bilgileri içerecek biçimde standardize formatta hazırlanmasından sorumludur. Nihai Yürütme Özeti aşağıdaki bilgileri içermelidir (GA Budapest, 2012):

Birinci Basamak için:

- Veteriner hekimliği eğitim-öğretiminde büyük eksikliklerin varlığını gösteren eksikliklerin kaydedildiği alanlar,
- Fakültenin nihai sınıflandırılması (Onaylanmış, Şartlı onaylanmış, Onaylanmamış),
- Fakültenin veteriner hekimliği programının geliştirilmesi için önemli öneriler,
- En önemli göstergeleri içeren bir tablo.

İkinci Basamak için:

- Değerlendirme prosedürlerinde tatmin edici, az tatmin edici ya da tatmin edici bulunmayan alanlar,
- Fakültenin nihai sınıflandırılması (Akredite, Şartlı Akredite, Akredite Olmayan),
- Fakültenin kalite güvence prosedürleri için çok önemli öneriler.

Fakülteye ilişkin yürütme özetini de içeren tam nihai rapor, ECOVE Başkanı tarafından EAEVE Ofisi aracılığıyla ziyaret edilen fakültenin yönetimine gönderilir. Son karar ve yürütme özeti EAEVE'nin sayfasında yayımlanır (GA Budapest, 2012).

9.ECOVE'nin Kararına Fakültenin Yanıtının Gözden Geçirilmesi

Birinci Basamak:

Kurumlar, EAEVE Ofisi aracılığıyla ECOVE tarafından duyurulan temyiz dahil daha sonraki adımlar hakkında son değerlendirme raporunun sonuçları üzerine yorum yapma hakkına sahiptir. 1. Basamak için değerlendirilen fakültelerde büyük eksikler olduğunda, ECOVE, EAEVE Ofisi aracılığıyla kuruma, rapor sonrasındaki planlanmış değişikliklere ilişkin ayrıntılı bilgi sorabilir (GA Budapest, 2012).

EAEVE Ofisi, raporlarında bir veya daha fazla büyük eksiklik olan ancak (ECOVE ve fakültenin; belirlenmiş bir süre içerisinde bunların giderilmesi konusunda mutabık olmaları nedeniyle) şartlı onaylanmış statüsü ile onaylanan veteriner fakültelerinden, kararın verildiği bir yıl içinde alınacak önlemlerle ilgili bilgi vermesini talep edecektir. Belirlenmiş süre içerisinde büyük eksikliklerini gideremeyen fakültele, onaylanmış fakülteler listesinden çıkarılacakları hatırlatılabilir. Fakülte büyük bir eksikliği giderdiği zaman, bu durum EAEVE Ofisine bildirilmelidir. Önceki ziyaretin irtibat kişisi ile işbirliği içinde olan ECOVE, durumun doğrulanması için yeniden ziyaretin gerekli olup olmadığına karar vermektedir. ECOVE, fakülteyi EAEVE Ofisi aracılığı ile gerçekleştirilen bu soruşturmanın sonuçları hakkında bilgilendirmektedir. Sonuç olumsuz olur ise fakülteye itiraz hakkı (EK-8) olduğu bildirilmektedir (GA Budapest, 2012).

Büyük eksikliklerinin, beş yıl içinde düzeltilmesi mümkün görülmediğinden raporları *"Onaylanmamış"* kararı ile sonuçlanan ve bu karar ECOVE tarafından

kuruma bildirilen veteriner fakültelerine, karardan üç yıl sonra, EAEVE Sekreteri tarafından alacakları önlemler ve özellikle de büyük eksikliklerin giderilmesi için yapacakları değişiklikler hakkında bilgi vermeleri istenmektedir (GA Budapest, 2012).

Fakülte eksiklerini giderdiğini düşündüğünde, bu durum EAEVE Ofisine ve dolayısıyla aynı zamanda ECOVE'ye da bildirilmelidir. Bu durumda ECOVE, yeni koşulların doğrulanması için *–masraflarını fakültenin karşılayacağı* - yeni bir ziyarete ve ziyaretin kimler tarafından yapılacağına karar vererek; fakülteyi, EAEVE Ofisi aracılığıyla bu incelemenin sonucundan haberdar etmektedir. Eğer sonuç, fakültenin beklediği doğrultuda olmaz ise kurum, EK-8'de gösterildiği üzere itiraz hakkı olduğu konusunda bilgilendirilmektedir (GA Budapest, 2012).

İkinci Basamak:

“Şartlı akredite” ya da *“akredite olmama”* kararı durumunda fakülte; en az iki yıldan sonra yeniden değerlendirilmek için EAEVE Ofisine başvurabilir. Bu başvuruda, Fakültenin tam akreditasyon kriterlerini sağladığını gösteren bir dokümanı sunması da gerekmektedir. Bundan sonra; aynı 1. Basamakta olduğu gibi ECOVE, yeni koşulların doğrulanması için *–masraflarını fakültenin karşılayacağı*- yeni bir ziyarete ve ziyaretin kimler tarafından yapılacağına karar verir ve fakülteyi, EAEVE Ofisi aracılığıyla bu incelemenin sonucundan haberdar eder. Eğer sonuç, fakültenin beklediği doğrultuda olmaz ise kurum, EK-8'de gösterildiği üzere itiraz hakkı olduğu konusunda bilgilendirilir (GA Budapest, 2012).

10. Yeniden Değerlendirme Prosedürleri

Yeniden değerlendirme, onaylanmış ya da akredite olan fakültelerin ziyaretini takiben 10 yıl içerisinde periyodik olarak yapılmaktadır. Şartlı onaylanan fakülteler, ziyareti takip eden beş yıl içerisinde yeniden değerlendirilir (GA Budapest, 2012).

11. İtiraz Mekanizması

Fakülte, değerlendirmeler sırasında haksızlık yapıldığı sonucuna varırsa, kendi sınıflandırmasına itiraz etme hakkına sahiptir. İtiraz mekanizmasının tam olarak hangi aşamalardan oluştuğu EK-8’te gösterilmiştir (GA Budapest, 2012).

Eylül 2013 itibariyle; EAEVE ve AB’den EAEVE’ye üye veteriner okullarının akreditasyon süreçleri ile ilgili mevcut durumları Çizelge 2 ve Çizelge 3’te gösterilmiştir (Fodor, 2013).

1.3.EAEVE’ye Üye Ülkeler ve Akreditasyon Durumları

Çizelge 2. Veteriner okullarının EAEVE’ye üyelik durumları

Okullar	Okul Sayısı	%	Okul sayısı (AB’den EAEVE’ye üye)	%
EAEVE’ye Üye Okullar	97	100	74	100
Akredite olan	5	5.2	4	5.4
Onaylanan	49	50.5	45	60.8
Şartlı Onaylanan	4	4.1	2	2.7
Onaylanmamış	21	21.6	16	21.6
Ziyaret Geçirmeyen	18	18.6	7	9.5

Türkiye’de bilimsel veteriner hekimliğin başlaması ve kurumsallaşmasında önemli rol oynayan ve Cumhuriyet döneminde de kesintisiz olarak sürdürülen uluslararası işbirliği ve ilişkilerin; günümüzde AB’ye uyum politikaları çerçevesinde özgün bir biçim kazandığı görülmektedir. Mayıs 2015 itibariyle sayıları 23’e ulaşan aktif durumdaki veteriner fakültelerinden 14’ünün eğitim-öğretim ve akademik üretkenlik gibi temel işlevlerini nitelikli bir biçimde yerine getirebilmek ve bu bağlamda uluslararası standardizasyonun bir parçası olabilmek için EAEVE’ye üye olarak akreditasyon sürecine adım atmaları, Türkiye’de veteriner hekimliği eğitim-öğretiminde Avrupa’nın belirleyici etkisinin yoğun bir şekilde devam ettiğini göstermektedir. Ne var ki; Türk veteriner hekimliği tarihinin son 30 yılını kapsayan bu dinamik süreci ve Türkiye’de veteriner hekimliği eğitim-öğretiminin yapısını ve işleyişini – *uyum sağlamaya çalıştığı* - Avrupa’da geçerli standartlar çerçevesinde bütünsel ve sistematik olarak değerlendiren bilimsel-akademik bir çalışma bulunmamaktadır.

Türkiye’de genelde üniversiter sistemden özelde ise doğrudan veteriner hekimliği eğitim-öğretimi ile ilgili yapılanma ve uygulamalardan kaynaklanan işleyişin; veteriner hekimliği eğitim-öğretiminin Avrupa standartları ile uyumlu hale getirilmesini bazı yönlerden desteklerken, pek çok açıdan da engellediği öngörülmektedir. Bu hipotezden yola çıkan tez çalışması, Türk veteriner hekimliği eğitim-öğretimini; EAEVE’nin *-seçilen-* sayısal parametreleri çerçevesinde değerlendirerek benzerlik ve farklılıklarını saptamak, ileride yapılacak daha detaylı çalışmalar için kaynak oluşturmak ve AB’ye uyum sürecinde izlenecek politikalara veteriner hekimliği eğitim-öğretimi özelinde katkıda bulunmak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

2. GEREÇ ve YÖNTEM

2.1. Gereç

Araştırmanın ana gerecini; Türkiye’den EAEVE’ye üye olmuş ve akreditasyon sürecini başlatmış 14 veteriner fakültesinden bilgilendirme formları (Bkz. EK-9) aracılığıyla sağlanan veriler ile EAEVE’nin 2012 yılı Budapeşte Genel Kurulu dokümanında EK-1 olarak yer verilen “1. Basamak ve 2. Basamak için Kılavuz, Koşullar ve Ana Göstergeler” üst başlıklı EK’in “1. Basamak için Kılavuz ve Koşullar” ve “1. Basamak İçin Ana Göstergeler” alt başlıklı bölümlerinde bulunan eğitim-öğretimle ilgili seçili kriterler ve “Veteriner Fakültelerinin Değerlendirilmesinde Kullanılacak Ana Göstergeler” (Bkz: EK-1a) başlıklı Özet Tablo’ya ait R değerleri oluşturmuştur. EAEVE’nin ve ilgili kurum ve kuruluşların web sayfalarından ulaşılan İngilizce dokümandan; ayrıca, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı arşivlerinde bulunan yerli ve yabancı kitap ve süreli yayınlardan da yararlanılmıştır.

2.2.Yöntem

Araştırmaya, Türkiye’deki mevcut tüm veteriner fakültelerinin, konuyla ilgili tüm uluslararası standartlar çerçevesinde değerlendirilmesi hedefiyle başlanmıştır. Ancak, tezin ön araştırmaları sırasında veteriner fakültelerinden gelen geribildirimler, bu çapta bütünsel bir verinin kısıtlı bir zaman dilimi içerisinde toplanamayacağını, değerlendirilemeyeceğini ve birörnek olarak sunulamayacağını göstermiştir. Bu durum, EAEVE’nin iki basamaklı değerlendirme sisteminde öngörülen bütün kriterler için veri toplanıp toplanamayacağını sınanmasında da yaşanmıştır. Bu nedenle araştırma; AB’ye üye ülkelerin veteriner fakülteleri için zorunlu, diğer ülkelerin veteriner fakülteleri için ise isteğe bağlı olarak yürütülen

akreditasyon sistemine Türkiye’den dahil olmaya çalışan veteriner fakültelerinin, sistemin 1. Basamağında yer alan ve “*Gereç*” bölümünde işaret edilen “*Ana Göstergeler*” referans alınarak değerlendirilmesi ile sınırlandırılmıştır.

Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan ve ilk bölümünde “*Genel Bilgiler*”, ikinci bölümünde “*Akademik-İdari Personel Bilgileri*”, üçüncü bölümünde “*Öğrenci ve Eğitim-Öğretim ile İlgili Bilgiler*” son bölümünde de “*Müfredat Bilgileri*” olmak üzere dört başlığı içerecek şekilde hazırlanan bilgilendirme formları, EAEVE’nin; - tez çalışmasına başlandığı tarihte geçerli olan son Genel Kuruluna ait dokümanda yer alan- eğitim-öğretim ile ilgili sayısal kriterler dikkate alınarak düzenlenmiştir. Formlar, veri toplanmasına başlanılacak tarihlerde EAEVE üyesi olan ve akreditasyon sürecine adım atan 14 veteriner fakültesine 2013 yılı Ekim ayı başında gönderilmiş; geribildirimler 2014 yılı Nisan ayına kadar alınmıştır. Ekim 2015 tarihi itibarıyla bilgilendirme formlarındaki hatalı bilgiler düzeltilmiş; eksik bilgiler ek yazışmalar ve yüz yüze ve telefon görüşmeleriyle tamamlanmaya çalışılmıştır. EAEVE’nin temel göstergeleri arasında yer alan, veteriner fakültelerinde gerçekleştirilen muayanehane-teşhis-tedavi ve nekropsi sayılarına ilişkin parametrelerde beş yıllık ortalamalar istendiği halde yapılan ön çalışmalarda bu verilerin sağlanamayacağı anlaşıldığından; bilgilendirme formlarında yalnızca bir yıllık veriler istenmiş; ancak geri dönen formların çoğunda bu kısımların da boş bırakıldığı görülmüştür. Buna rağmen, tezde muayene-teşhis-tedavi ve nekropsi sayılarıyla ilgili parametrelerin dışlanmaması için veriler kişisel çabalarla bizzat toplanmış ve fakültelerin ilgili bir yıllık verileri, ileride yapılacak çalışmalar için örnek olarak sunulmuştur.

Veriler, elektronik ortama aktarıldıktan sonra EAEVE’nin 2012 yılı Budapeşte Genel Kuruluna ait dokümanın EK-1’inde yer verilen eğitim-öğretimle ilgili seçili kriterlere ilişkin olanlar çizelgeler halinde gösterilmiştir. Aynı dokümanda bulunan “*Veteriner Fakültelerinin Değerlendirilmesinde Kullanılacak Ana Göstergeler*” başlıklı

Özet Tablo'ya ait R değerleri ise 14 veteriner fakültesi için ayrı ayrı hesaplanmış ve yine çizelgelere aktarılarak verilmiştir.

Tezin "**Bulgular**" bölümü oluşturulduktan sonra yazım aşamasına geçilmiştir. Tez yazımında, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzunda¹⁶ yer alan kurallar dikkate alınmıştır. Tezde yer alan kısaltmalara "**Simgeler ve Kısaltmalar**" başlığı altında İngilizce ve Türkçe olarak yer verilmiştir. Metin içinde ise yerleşik kurum ve kuruluş adlarının İngilizce kısaltmalarının kullanılması tercih edilmiştir.

Tezin "**Giriş**" bölümünde, yükseköğretimin tarihsel gelişimi ve yükseköğretimde akreditasyon - *araştırma konusyla ilgili çerçevede* - özet olarak verilmiş; veteriner hekimliğinde akreditasyon süreci detaylı biçimde anlatılarak okuyucu konuya hazırlanmıştır. "**Bulgular**" bölümünde, yukarıda değinilen çizelgelere yer verilmiştir. "**Tartışma**" bölümünde veriler literatür bilgi desteği ile tartışılarak yorumlanmış ve ulaşılan sonuçlar "**Sonuç**" başlığı altında değerlendirilmiştir. Tezde atıfta bulunulan ve tez verilerinin irdelenmesine esas teşkil eden EAEVE doküman ve eklerinin orijinalleri, eklerin çok yer kaplaması nedeniyle tezin arka kapağında CD içerisinde verilmiştir. Ayrıca EK-1, EK-9, EK-10, EK-11, EK-12 ve EK-13'ün birer adet kopyası EK'ler bölümünde ayrıca sıralı olarak yer almaktadır.

---

¹⁶Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (2004):Tez Yazım Klavuzu, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınları. No:2. Ankara.

3.BULGULAR

3.1.Genel Bilgiler

Türkiye’de akreditasyon sürecini başlatmış 14 veteriner fakültesinin kuruluş ve eğitim-öğretime başlama tarihleri, EAEVE’ye üyelik ve akreditasyon süreçleri Çizelge 4’de gösterilmiştir. Buna göre Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi 1991 yılında EAEVE’ye üye olan ilk Türk Veteriner Fakültesi olmuştur.

Türkiye’de 2013 yılı itibariyle eğitim-öğretim etkinliklerini sürdüren 20 veteriner fakültesinden 12’si (Ankara Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, , Erciyes Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi¹⁷, Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakülteleri) EAEVE’ye üyelik tarihlerini; 12’si ise (Ankara Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, , Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakülteleri) akreditasyon başvurusunda bulduklarını bildirmiş, dokuzu (Ankara Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakülteleri) ziyaret geçirmiştir. Bu dokuz Fakültenen ilk olarak Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi 2007 yılında “Approval” statüsünü sağlamış; bunu sırasıyla Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi (2008’de “Conditional Approval”, 2010’da

¹⁷Tez savunmasından kısa bir süre önce, Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesinin, EAEVE’nin 21-22 Mayıs 2015 tarihleri arasında İstanbul’da gerçekleştirilen 28. Genel Kurul Toplantısı’nda EAEVE üyeliğinden çıkarıldığı bilgisine ulaşılmıştır. Ancak tez metni bu bilgiden önce (2015 yılı Mayıs ayı başında) tamamlanmış olduğundan; metnin Bulgular, Tartışma ve Sonuç bölümlerinde herhangi bir değişiklik yapılamamıştır.

“Approval”), Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi (2011 yılında “Conditional Approval”, 2013 yılında “Approval”) ve Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi (2013 yılında “Approval”) izlemiştir. Adnan Menderes Üniversitesi ve Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakülteleri ise EAEVE’ye üye olduklarını bildirmiş, ancak üyelik tarihini belirtmemiştir.

Çizelge 4. Veteriner fakültelerin kuruluş ve eğitim-öğretime başlama tarihleri, EAEVE'ye üyelik ve akreditasyon süreçleri

Fakülte	Kuruluş Tarihi	Eğitim- Öğretime Başlama Tarihi	EAEVE Üyelik tarihi	Akreditasyon İçin Başvuru Tarihi	Ziyaret Sayısı	Durumu
Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi	1842	1842	1991	2001	2 ^a	Approval ¹
Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi	1967	1970	1994	2006	3 ^b	Approval ²
İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi	1964	1972	1997	1998	2	Non Approval
Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi	1978	1978	1992	2004	3 ^c	Approval ³
Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	1982	1982	2000	2000	4 ^d	Approval ⁴
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi*	1982	1983	+	2002	-	-
Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi	1982	1985	2003	2006	1	Non Approval
Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi*	1992	1993	+	2003	1	Non Approval
Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	1992	1995	2009	2012	1	Non Approval
Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi	1995	1995	2006	-	-	-
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi	1992	1996	2008	2013	-	-
Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi	1995	1997	2009	2010	1	Non Approval
Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi	1992	1998	2004	-	-	-
Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	1997	1999	2010	2010	-	-

¹Approval Tarihi: 17-18 Nisan 2007

²Conditional Approval Tarihi: 30 Kasım 2011; Approval Tarihi: 30 Ekim 2013

³Conditional Approval Tarihi: Nisan 2008; Approval Tarihi: Haziran 2010

⁴Approval Tarihi: 30 Ekim 2013

^a Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesinin EAEVE heyeti tarafından ilk ziyareti Nisan 2003 , ikinci ziyareti Mart 2007 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

^b Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesinin EAEVE heyeti tarafından ilk ziyareti 2007, ikinci ziyareti 2-4 Kasım 2011, üçüncü ziyareti Mayıs 2013 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

^c Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesinin EAEVE heyeti tarafından ilk ziyareti 2004, ikinci ziyareti Nisan 2008, üçüncü ziyareti Haziran 2010 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

^d Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesinin EAEVE heyeti tarafından ilk ziyareti 18-23 Mart 2002, ikinci ziyareti 10-11 Nisan 2008, üçüncü ziyareti 3-4 Mart 2011, dördüncü ziyareti 8-9 Mayıs 2013 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

*Veteriner Fakülteleri EAEVE'ye üye olduklarını bildirmiş ancak üyelik başvuru tarihini belirtmemişlerdir.

Veteriner fakültelerinin akreditasyon süreçleriyle ilgili çalışmalarını yürüten Kurul, Komisyon veya Komiteleri Çizelge 5’de gösterilmiştir. Buna göre, 14 veteriner fakültesinin 11’inde (Ankara Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi Uludağ Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakülteleri) akreditasyon komitesinin bulunduğu; üç veteriner fakültesinde (Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakülteleri) ise böyle bir komitenin oluşturulmadığı anlaşılmıştır.

Çizelge 5. Veteriner fakültelerinde akreditasyon komitelerinin mevcut durumu (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)

Fakülte	Akreditasyon komitesi*
Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+
Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+
İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+
Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+
Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi	-
Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+
Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+
Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+
Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi	-
Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+
Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi	-
Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+

*Bu birim veteriner fakültelerinde kurul, komite, komisyon gibi farklı isimler altında faaliyet göstermektedir. Tabloda EAEVE’nin ilgili literatüründe geçtiği adıyla kullanılması tercih edilmiştir.

3.2. Akademik-İdari Personel Bilgileri

Veteriner fakültelerinin 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı akademik personel sayıları Çizelge 6'da verilmiştir. Buna göre, en fazla öğretim üyesinin (87 Profesör, 17 Doçent, 5 Yardımcı Doçent olmak üzere toplam 109 Öğretim Üyesi) Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nde; en az öğretim üyesinin ise Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nde (6 Profesör, 16 Doçent, 18 Yardımcı Doçent olmak üzere toplam 40 Öğretim Üyesi) görev yaptığı anlaşılmıştır. En fazla akademik personele (109 Öğretim Üyesi, 50 Araştırma Görevlisi, 3 Uzman, 1 Öğretim Görevlisi olmak üzere toplam 163) yine Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nin sahip olduğu görülmüştür. Fakültelerin tamamında "*Eğitim-Öğretim Planlamacısının*" olmadığı, üç fakültede (Ankara Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakülteleri) öğretim görevlisi kadrolarında; bir fakültede de (Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi) okutman kadrosunda akademik personelin bulunduğu saptanmıştır.

Veteriner fakültelerinde 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı itibariyle hayvan sağlığı hizmetleri ve diğer hizmetlerde görevli personel sayılarına Çizelge 7'de yer verilmiştir. Çizelgeden de görüleceği üzere, en fazla sağlık hizmetleri personeline İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nin (24) sahip olduğu; bunu sırasıyla Ankara ve Uludağ Üniversiteleri Veteriner Fakültelerinin (19 ve 18) izlediği anlaşılmaktadır. Veteriner fakültelerinin dokuzunda (Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakülteleri) sağlık hizmetlerinde görev alan personel arasında veteriner hekimlerin de bulunduğu anlaşılmıştır. Genel idari hizmetler, teknik hizmetler ve yardımcı hizmetler personeli açısından bakıldığında ise en fazla personelin yine Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nde (149); en az personelin ise Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nde (11) bulunduğu görülmüştür.

Çizelge 6. Veteriner fakültelerinde görev yapan akademik personel sayıları* (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)

Fakülte	Öğretim Üyeleri			Öğretim Yardımcıları				Öğretim Görevlisi	Okutman
	Prof.	Doç.	Yrd.Doç.	Arş.Gör.	Uzman	Çevirici	Eğitim- Öğretim Planlamacıları		
Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi	87	17	5	50	3	-	-	1	-
Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi	65	26	10	31	-	-	-	-	-
İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi	71	25	2	53	-	-	-	-	-
Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi	57	21	18	38	-	-	-	-	1
Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	75	22	3	5	5	-	-	-	-
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi	29	15	21	21	-	-	-	-	-
Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi	29	21	29	8	1	-	-	9	-
Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	32	18	23	25	-	-	-	-	-
Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	20	18	14	17	-	-	-	5	-
Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi	9	19	18	4	-	-	-	-	-
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi	17	20	22	7	-	-	-	-	-
Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi	17	31	16	23	3	-	-	-	-
Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi	6	16	18	11	1	-	-	-	-
Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	9	19	22	8	-	-	-	-	-

*2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununda adı geçen akademik personel.

Çizelge 7. Veteriner fakültelerinde hayvan sağlığı hizmetleri ve diğer hizmetlerde görevli personel sayıları (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)

Fakülte	Sağlık Hizmetleri							Diğer* Hizmetler	
	Veteriner Hekim	Veteriner Sağlık Teknikeri& Teknisyeni	Laborant	Hayvan Sağlık Memuru	Biyolog Eczacı	Sağlık Teknikeri& Teknisyeni	Diğer**		
Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi	4	-	7	1	2	-	5	-	149
Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi	-	-	-	-	-	-	-	1	20
İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi	4	3	5	10	2	-	-	-	87
Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi	5	10	1	2	-	-	-	59	46
Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	5	2	1	-	-	-	-	-	49
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi	-	-	1	-	-	-	1	-	37
Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi	1	1	-	-	-	-	-	-	23
Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	1	-	1	-	-	-	3	-	38
Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	4	-	-	2	1	-	-	-	14
Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi	-	-	-	-	-	-	-	-	15
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi	-	2	-	-	2	-	-	-	13
Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi	2	3	1	-	-	-	-	-	23
Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi	2	1	-	-	-	-	-	-	12
Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	-	-	-	-	-	-	1	-	11

*Genel idari hizmetler personeli, teknik hizmetler personeli ve yardımcı hizmetler sınıfı personeli vb.

**Sağlık hizmetlerinde görevli personel arasında bildirilmiş; ancak niteliği belirtilmemiş olanlar.

Çizelge 8’de veteriner fakültelerinde 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılında danışman başına düşen ortalama lisans öğrencisi sayısı verilmiştir. Buna göre, danışman başına düşen en fazla lisans öğrencisinin Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi’nde (12,71); en az lisans öğrencisinin ise Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi’nde (4,85) olduğu görülmektedir.

Çizelge 8. Veteriner fakültelerinde danışman başına düşen ortalama lisans öğrenci sayısı (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)

Fakülte	Toplam Öğrenci	Toplam Öğretim Elemanı	Danışman Başına düşen ortalama öğrenci sayısı
Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi	1017	110	9,25
Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi	792	101	7,84
İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi	1001	98	10,21
Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi	743	97	7,66
Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	1015	100	10,15
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi	826	65	12,71
Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi	427	88	4,85
Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	461	73	6,32
Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	361	57	6,33
Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi	402	46	8,74
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi	440	59	7,46
Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi	471	64	7,36
Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi	282	40	7,05
Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	320	50	6,40

3.3. Öğrenci ve Eğitim-Öğretim İle İlgili Bilgiler

Veteriner fakültelerinin 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı itibariyle tüm sınıflarında mevcut öğrenci sayıları ve mezun sayıları Çizelge 9’da gösterilmiştir. Söz konusu eğitim-öğretim yılında en fazla öğrenciye Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi’nin (1017); en az öğrenciye ise Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi’nin (282) sahip olduğu görülmüştür. Türkiye’de 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılında bütün veteriner fakültelerinden toplam 1269 mezun verildiği hesaplanmıştır.

Çizelge 9. Veteriner fakültelerinin tüm sınıflarında mevcut öğrenci sayıları ve mezun sayıları (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)

Fakülte	Öğrenci					Toplam	Mezun
	I.Sınıf	II.Sınıf	III.Sınıf	IV.Sınıf	V.Sınıf		
Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi	233	207	161	272	144	1017	136
Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi	154	180	136	131	191	792	109
İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi	233	152	162	191	263	1001	112
Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi	146	180	119	123	175	743	151
Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	300	184	175	179	177	1015	176
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi	191	175	156	144	160	826	115
Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi	134	115	85	14	79	427	96
Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	84	93	83	78	123	461	67
Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	78	73	71	74	65	361	56
Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi	87	86	68	78	83	402	43
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi	117	100	86	69	68	440	44
Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi	82	79	76	81	153	471	66
Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi	60	78	70	31	43	282	43
Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	99	65	56	34	66	320	55
Toplam	1998	1767	1504	1499	1790	8558	1269

Veteriner fakültelerinin 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı staj, yaz okulu ve intörn eğitimi uygulamaları Çizelge 10'da gösterilmiştir. Çizelgeye göre; bütün veteriner fakültelerinde staj ve intörn eğitimi uygulamalarının bulunduğu anlaşılmıştır. Uludağ Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakülteleri yaz okulu uygulamasının da mevcut olduğu saptanmıştır. İş günü olarak en uzun staj uygulamasına Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nin (63 iş günü) ve süre olarak da en uzun intörn eğitimi uygulamasına 1350 saat ile Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nin sahip olduğu görülmüştür.

Çizelge 10. Veteriner fakültelerinin staj, yaz okulu ve intörn eğitimi uygulamaları (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)

Fakülte	Staj Uygulaması		Yaz Okulu	İntörn Eğitimi	
	Durum	Süre (iş günü)	Durum	Yarıyıl	Süre (saat)
Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	25	-	IX.ve X.yarıyıl	1152
Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	30	-	X.yarıyıl	482
İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	30	-	X.yarıyıl	560
Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	20	+	X.yarıyıl	544
Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	40	-	IX ve X. yarıyıl	1350
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	20	-	X.yarıyıl	560
Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	30	+	IX ve X. yarıyıl	896
Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	25	-	X.yarıyıl	524
Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	20	+	IX ve X.yarıyıl	640
Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	35	-	IX ve X yarıyıl	720
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	63	-	X yarıyıl	555
Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	20	-	IX.ve X.yarıyıl	684
Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	30	+	X. Yarıyıl	368
Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	25	+	X. Yarıyıl	480

Veteriner fakültelerinde 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılında vize ve final sınavları hariç öğrencilere tanınan sınav hakları Çizelge 11’de gösterilmiştir. Buna göre, 14 veteriner fakültesinin tamamında bütünleme ve mazeret sınavlarının olduğu; 13 veteriner fakültesinde ise (Ankara Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakülteleri) tek ders sınavının uygulandığı anlaşılmıştır.

Çizelge 11. Veteriner fakültelerinin mevcut sınav hakları* (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)

Fakülte	Bütünleme	Tek Ders	Üç Ders	Mazeret
Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	-	+
Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	-	+
İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	-	+
Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	-	+
Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	-	+
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	-	+
Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	-	+
Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	-	+
Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	-	+
Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	-	+
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	-	+
Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	-	+
Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	-	-	+
Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	-	+

*Vize ve final sınavları dışındaki sınavlar sorgulanmıştır.

Türkiye’de 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı itibariyle veteriner fakültelerindeki değişim programları Çizelge 12’de gösterilmiştir. Çizelgeden de anlaşılacağı üzere, 14 veteriner fakültesinin tümünde Sokrates/Erasmus ve Farabi programlarının; 11’inde (Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Mustafa

Kemal Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakülteleri) ise Mevlana programının olduğu saptanmıştır.

Çizelge 12. Veteriner fakültelerindeki değişim programları (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)

Fakülte	Sokrates/ Erasmus	Farabi	Mevlana
Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	+
Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	-
İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	+
Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	+
Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	+
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	+
Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	-
Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	+
Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	+
Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	-
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	+
Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	+
Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	+
Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	+	+	+

Veteriner fakültelerinde 1 Ocak 2012-31 Aralık 2012 tarihleri arasında yapılan nekropsi sayılarının hayvan türlerine göre dağılımı Çizelge 13’de verilmiştir. Buna göre; tüm veteriner fakültelerinde kanatlı, at, sığır, koyun-keçi, tavşan ve kedi-köpek gibi hayvan türlerinde nekropsi yapıldığı; bazı veteriner fakültelerinin nekropsi kayıtlarında zebra, puma, aslan, vizon, kanguru, geyik, tilki, turna, ceylan, deve, rat, şahin, antilop, ayı, maymun, kirpi, zürafa, çakal, kelaynak, lama, flamingo, tavus kuşu, sıçan, mongoz, balık, rakun, fok, gerbil, hamster, fare, rat, su faresi, yabani kanatlı ve kurt gibi egzotik türlerin yer aldığı görülmektedir.

Çizelge 13. Veteriner fakültelerinde yapılan nekropsi sayılarının hayvan türlerine göre dağılımı (1 Ocak 2012-31 Aralık 2012)

Fakülte	Kanatlı	At	Sığır	Koyun-Keçi	Tavşan	Kedi-Köpek	Diğer*
Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi	21	3	18	26	9	159	38
Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi	48	5	61	274	33	40	62
İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi	9	7	30	27	8	77	9
Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi	69	-	75	115	1	100	20
Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	63	1	81	163	-	21	-
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi	50	-	10	56	5	4	5
Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi	24	1	78	63	1	10	2
Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	142	2	31	74	2	-	55
Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	-	-	6	14	-	-	-
Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi	3	-	10	79	-	3	1
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi	79	2	54	267	-	62	5
Afyon Üniversitesi Veteriner Fakültesi	-	120	-	50	-	-	-
Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi	-	-	1	2	-	10	1
Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	80	-	32	28	-	8	60

*Zebra, puma, aslan, vizon, kanguru, geyik, tilki, turna, ceylan, deve, rat, şahin, antilop, ayı, maymun, kirpi, zürafa, çakal, kelaynak, lama, flamingo, tavuskuşu, sıçan, mongoz balık, rakun, fok, gerbil, hamster, fare, rat, su faresi, yabani kanatlı, kurt ve diğer egzotik türler.

Veteriner fakültelerinde bir yılda (1 Ocak 2012-31 Aralık 2012) gerçekleştirilen muayene, teşhis ve tedavi sayılarının hayvan türlerine göre dağılımı Çizelge 14’de gösterilmiştir. Çizelgeden de anlaşılacağı üzere, fakültelerin muayene, teşhis ve tedavi kayıtlarında kanatlı, at, sığır, koyun-keçi, tavşan, kedi-köpek ve diğer (maymun, kamplumbağa, hamster, keklik, ceylan, şahin, sincap, geyik, tazi, kurt, lama, domuz, tilki, iguana, rat, yabani kanatlı, egzotik türler) hayvan türlerinin yer aldığı görülmüştür. Toplam olarak değerlendirildiğinde, tüm veteriner fakültelerine bir yılda muayene, teşhis ve tedavi için getirilen hayvanların çoğunluğunu sırasıyla kedi-köpek ve sığır gibi hayvan türlerinin oluşturduğu saptanmıştır.

Veteriner fakültelerinin çiftliklerinde eğitim amaçlı kullanılan hayvan sayılarının türlere göre dağılımı Çizelge 15’de gösterilmiştir. Buna göre, soru (Bkz. 15) fakülte çiftliğinin olmadığı şeklinde yanıt veren dört veteriner fakültesinin (Fırat Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Harran Üniversitesi Veteriner Fakülteleri) bu soru da da eğitim amaçlı hayvan sayısı bildirmediği görülmüştür. İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi; çiftliğinin olduğunu bildirmiş; ancak eğitim amacıyla kullanılan hayvan sayısının olmadığını belirtmiştir. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi ile Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi ise çiftliklerinin olmadığını bildirdikleri halde (Bkz. Çizelge 16) bu sorunun yanıtında çeşitli hayvan türlerinin sayılarına yer verdikleri görülmüştür.

Çizelge 14. Veteriner fakültelerinde gerçekleştirilen muayene, teşhis ve tedavi sayılarının hayvan türlerine göre dağılımı (1 Ocak 2012-31 Aralık 2012)

Fakülte	Kanatlı	At	Sığır	Koyun-Keçi	Tavşan	Kedi-Köpek	Diğer*
Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi	412	9	348	74	145	10869	150
Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi	53	18	2039	212	-	1024	11
İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi	864	172	214	116	-	13099	39
Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi**	339	90	2970	601	-	3759	-
Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	-	19	944	302	-	2484	48
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi	65	17	750	365	8	224	45
Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi	24	34	1062	81	1	198	2
Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	88	45	604	355	-	1934	90
Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	75	5	207	48	15	787	4
Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi	4	21	475	334	1	175	8
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi	10	2	607	454	3	1101	4
Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi***	?	?	?	?	?	?	?
Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi	54	-	210	68	12	460	15
Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	79	25	835	86	13	598	181

*Maymun, kamplumbağa, deve, hamster, keklik, ceylan, şahin, sincap, geyik, tazi, kurt, lama, domuz, tilki, iguana, rat, yabani kanatlı ve diğer egzotik türler.

**Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nde kanatlı hayvan sayısı içinde tavşan sayısına da yer verilmiştir.

***Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi bu soruya yanıt vermemiştir.

Çizelge 15. Veteriner fakülteleri çiftliklerinde eğitim amaçlı kullanılan hayvan sayılarının türlere göre dağılımı (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)

Fakülte	Kanatlı	At	Siğir	Koyun-Keçi	Tavşan	Kedi-Köpek	Diğer*
Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi	2230	7	85	120	-	-	60
Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi	-	-	-	-	-	-	-
İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi	-	-	-	-	-	-	-
Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi	5875	10	162	193	-	-	15
Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	550	5	19	15	-	48	3
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi	42	5	4	400	30	200	60
Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi	225	9	208	315	-	3	24
Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	-	-	7	50	-	-	-
Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	1000	2	100	250	-	-	-
Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi	-	-	-	-	-	-	-
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi	-	-	-	-	-	-	-
Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi	-	2	20	45	-	-	123
Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi	-	-	-	-	-	-	-
Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	45	8	156	-	-	50	-

*Domuz,sülün,keklik,kaz.

EAEVE'nin üç temel göstergesinden biri olan alt yapıya ilişkin veriler Çizelge 16'da gösterilmiştir. Buna göre, 14 veteriner fakültesinin tamamında birden fazla dersane ve laboratuvar; 10'unda (Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakülteleri) kütüphane; dokuzunda (Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakülteleri) hayvan hastanesi; sekizinde (Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakülteleri) fakülte çiftliği; altısında (Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakülteleri) gezici klinik; dördünde (Uludağ Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakülteleri) anlaşmalı hayvancılık işletmesi ve beşinde de (Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakülteleri) acil servisin bulunduğu anlaşılmıştır.

Çizelge 16. Veteriner fakültelerinin mevcut alt yapısı (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)

Fakülte	Dershane		Kütüphane		Laboratuvar	Hayvan Hastanesi	Fakülte Çiftliği	Gezici Klinik	Anlaşmalı Hayvancılık İşletmesi	Acil Servis
	Adet	Kapasite*	Adet	Kapasite	Adet					
Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi	18	100-120	1	120	58	+	+	+	-	+
Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi	7	80-100	-	-	18	-	-	-	-	-
İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi	4	220	1	100	20	+	+	+	-	+
Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi	15	20-130	1	30	5	+	+	+	+	+
Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	8	80	-	-	8	+	+	+	+	+
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi	14	100	1	40	11	+	-	-	-	-
Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi	9	50-99	1	50	11	+	+	+	+	-
Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	9	80-90	1	33	48	-	-	+	+	+
Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	8	80	-	-	20	+	+	-	-	-
Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi	9	44	1	15	6	-	-	-	-	-
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi	18	90-120	1	50	60	-	-	-	-	-
Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi	6	80	-	-	16	+	+	-	-	-
Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi	9	70-80	1	50	17	-	-	-	-	-
Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	8	80	1	100	8	+	+	-	-	-

*Birim başına kapasiteyi ifade eder.

Veteriner fakültelerinin öğretim kapasitesi göstergeleri Çizelge 17'de verilmiştir. Veteriner hekimliği öğretiminde öğretim üyesi, öğretim yardımcıları okutman ve öğretim görevlilerini içeren toplam akademik FTE sayısının lisans öğrencisine oranını gösteren R1 değerlerine bakıldığında; Selçuk Üniversitesi ve Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültelerinin ECOVE tarafından üst sınır olarak verilen referans değer (8,832) üzerinde olduğu, diğer veteriner fakültelerinin R1 değerlerinin ise ECOVE'nin referans değerinin altında kaldığı tespit edilmiştir.

Veteriner fakültelerinin akademik ve idari personel sayılarını içeren toplam fakülte FTE sayısının lisans öğrencisi sayısına oranını gösteren R2 değerine bakıldığında, bütün veteriner fakültelerinin ECOVE tarafından üst sınır olarak verilen referans değer (9,619) altında kaldığı belirlenmiştir.

Veteriner fakültelerinin araştırma görevlisi, uzman, çevirici ve eğitim öğretim planlamacılarından oluşan öğretim yardımcıları FTE sayısının lisans öğrenci sayısına oranını gösteren R3 değerlerine bakıldığında; bütün veteriner fakültelerinin ECOVE tarafından üst sınır olarak verilen referans değer (11,389) üzerinde kaldığı görülmüştür.

Veteriner fakültelerinin araştırma görevlisi, uzman, çevirici ve eğitim öğretim planlamacılarından oluşan öğretim yardımcıları FTE sayısının, yıllık mezun öğrenci sayısına oranını gösteren R4 değerlerine bakıldığında ise tüm veteriner fakülteleri ECOVE tarafından üst sınır olarak verilen referans değer (2,203) üstünde kaldığı tespit edilmiştir.

Veteriner fakültelerinin toplam FTE akademik personel sayısının, toplam FTE idari personel sayısına oranını gösteren R5 değerine bakıldığında; Ankara

Üniversitesi (1,03), İstanbul Üniversitesi (0,74), Uludağ Üniversitesi (0,91) ve Selçuk Üniversiteleri (0,52) Veteriner Fakültelerinin ECOVE tarafından verilen referans aralığında (0,474-1,944) bulunduğu, diğer veteriner fakültelerinin tamamının bu aralığın altında kaldığı saptanmıştır.

Çizelge 17. Veteriner fakültelerinin öğretim kapasitesi göstergeleri (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)

Fakülte	R ₁ ^a		R ₂ ^b		R ₃ ^c		R ₄ ^d		R ₅ ^e	
	ECOVE		ECOVE		ECOVE		ECOVE		ECOVE	
	Referans Değer:		Referans Değer:		Referans Değer:		Referans Değer:		Referans Değer:	
	(8,832)		(9,619)		(11,389)		(2,203)		(0,474-1,944)	
Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi	163/1017	6,24	331/1017	3,07	53/1017	19,19	53/136	2,57	163/168	1,03
Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi	132/792	6,00	153/792	5,18	31/792	25,55	31/109	3,52	132/21	0,16
İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi	151/1001	6,63	262/1001	3,82	53/1001	18,89	53/112	2,11	151/111	0,74
Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi	135/743	5,50	258/743	2,88	38/743	19,55	38/151	3,97	135/123	0,91
Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	110/1015	9,23	167/1015	6,08	10/1015	101,5	10/176	17,60	110/57	0,52
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi	86/826	9,60	125/826	6,61	21/826	39,33	21/115	5,48	86/39	0,45
Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi	97/427	4,40	122/427	3,50	9/427	47,44	9/96	10,67	97/25	0,26
Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	98/461	4,70	141/461	3,27	25/461	18,44	25/67	2,68	98/43	0,44
Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	74/361	4,88	95/361	3,80	17/361	21,24	17/56	3,29	74/21	0,28
Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi	50/402	8,04	65/402	6,18	4/402	100,5	4/43	10,75	50/15	0,30
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi	66/440	6,67	83/440	5,30	7/440	62,86	7/44	6,29	66/17	0,26
Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi	90/471	5,23	119/471	3,96	26/471	18,12	26/66	2,54	90/29	0,32
Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi	52/282	5,42	67/282	4,21	12/282	23,50	12/43	3,58	52/15	0,29
Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	58/320	5,52	70/320	4,57	8/320	40,00	8/55	6,88	58/12	0,21

^aVeteriner hekimliği öğretiminde toplam akademik FTE¹⁸ sayısı/Lisans öğrencileri sayısı

^bFakülteadaki toplam FTE sayısı/Fakülteadaki lisans öğrenci sayısı

^cVeteriner hekimliği öğretiminde öğretime yardımcı elemanların FTE sayısı/Lisans öğrencileri sayısı

^dVeteriner hekimliği öğretiminde öğretime yardımcı elemanların FTE sayısı/Yıllık mezun öğrenci sayısı

^eVeteriner hekimliği öğretiminde toplam FTE akademik personel sayısı/İdari(destek) personel sayısı

¹⁸FTE (Full Time Equivalents) Tam Zamanlı Eşdeğer: Farklı yapılardaki verileri birbiri ile karşılaştırabilmek için geliştirilmiş bir kavramdır. Kısmi zamanlı ve tam zamanlı kişilerin çalıştığı bir işin kaç kişilik bir performans ile gerçekleştirildiğini hesaplanılmasında kullanılır. Tam zamanlı çalışanların ve kısmi zamanlı çalışanların/ birden fazla faaliyette bulunan kişilerin çalışma oranına göre değerlendirilen FTE sayısının gerçek veya normal iş süresine bölünmesi ile o iş başına düşen çalışan kişi sayısı hesaplanabilir. Örneğin 10 tam zamanlı çalışana, 2 tane yarı zamanlı çalışana ve 1 tane %80 zamanlı çalışana sahip bir kurumun FTE değeri $[10 + (2 \times 50/100) + (1 \times 80/100)]$ şeklinde hesaplanır ve o kurumun tam zamanlı eşdeğer sayısı 11,8'dir. 1 FTE başına düşen iş oranının (R-Ratio) hesaplanması ise $R=1/(FTE/iş)$ şeklinde formüle edilmiştir. Erişim: [http://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/BTYPD/kilavuzlar/canberra_tr.pdf], Erişim Tarihi: 22 Aralık 2014. GA Budapest (2012).

Veteriner fakültelerinde klinik öğretim için mevcut kullanılabilir hayvanlarla ilgili göstergeler Çizelge 18'de verilmiştir. Yıllık mezun öğrenci sayısının, fakülteye getirilen gıda amaçlı üretilen hayvan (kanatlı, sığır, koyun-keçi) sayısına oranını gösteren R11 değeri açısından bakıldığında; tüm veteriner fakültelerinin ECOVE tarafından verilen referans alt değerinin (0,956) üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi bu parametre için veri vermemiştir.

Yıllık mezun öğrenci sayısının, fakülteye getirilen tek tırnaklı vaka sayısına oranına gösteren R14 değeri açısından bakıldığında; bütün veteriner fakültelerinin ECOVE tarafından verilen referans alt değerinin (2,590) altında kaldığı görülmüştür. Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi bu parametre için veri vermemiştir.

Yıllık mezun öğrenci sayısının fakülteye getirilen kanatlı ve tavşan vakalarına oranını gösteren R15 değeri açısından bakıldığında; Fırat Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Harran Üniversitesi ve Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültelerinin ECOVE tarafından verilen referans alt değerinin (0,505) altında kaldığı saptanmıştır. Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi bu parametre için veri vermemiştir.

Yıllık mezun öğrenci sayısının fakülteye getirilen arkadaş hayvan (kedi-köpek) sayısına oranını gösteren R16 değeri açısından bakıldığında yalnızca Ankara Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültelerinin ECOVE tarafından verilen referans alt değerinin (43,462) üstünde kaldığı anlaşılmıştır. Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi bu parametre için bilgi vermemiştir.

Çizelge 18. Klinik öğretim için mevcut hayvanlarla ilgili oranlar (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)

Fakülte	R ₁₁ ^a		R ₁₄ ^b		R ₁₅ ^c		R ₁₆ ^d	
	ECOVE Referans Değer: (0,956)		ECOVE Referans Değer: (2,590)		ECOVE Referans Değer: (0,505)		ECOVE Referans Değer: (43,462)	
Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi	136/834	6,13	136/9	0,07	136/557	4,1	136/10869	79,92
Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi	109/2304	21,14	109/18	0,17	109/53	0,49	109/1024	9,39
İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi	112/1194	10,66	112/172	1,54	112/864	7,71	112/10399	92,85
Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi	151/3910	25,89	151/90	0,60	151/339	2,25	151/3759	24,89
Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	176/1246	7,08	176/19	0,11	176/0	0	176/2484	14,11
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi	115/1180	10,26	115/17	0,15	115/73	0,63	115/224	1,95
Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi	96/1167	12,16	96/34	0,35	96/25	0,26	96/198	2,06
Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	67/1047	15,63	67/45	0,67	67/88	1,31	67/1934	28,87
Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	56/330	5,89	56/5	0,09	56/90	1,61	56/787	14,05
Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi	43/813	18,91	43/21	0,49	43/5	0,12	43/175	4,07
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi	44/1071	24,34	44/2	0,05	44/13	0,30	44/1101	25,02
Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi	-	-	-	-	-	-	-	-
Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi	43/332	7,72	43/0	0	43/66	1,53	43/460	10,70
Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	55/1000	18,18	55/25	0,45	55/92	1,67	55/598	10,87

^aYıllık mezun olan öğrenci sayısı/Fakülteye getirilen gıda amaçlı üretilen hayvan sayısı

^bYıllık mezun öğrenci sayısı/Tek tırnaklı vaka sayısı

^cYıllık mezun öğrenci sayısı/Kanatlı ve tavşan vakaları sayısı

^dYıllık mezun öğrenci sayısı /Fakültede görülen arkadaş hayvanlarının(kedi-köpek) sayısı

Veteriner fakültelerinde beş yıl boyunca görülen teorik öğretimin – pratik öğretime oranı Çizelge 19’da gösterilmiştir. Buna göre Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi hariç (0,56) tüm veteriner fakültelerinin ECOVE tarafından verilen referans değerlerinin (0,576) üstünde kaldığı tespit edilmiştir.

Çizelge 19. Teorik öğretimin-pratik öğretime oranı (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)

Fakülte	R ₆ ^a	
	ECOVE	Referans Değer: (0,576)
Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi	1988/2272	1,14
Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi	1975/1852	0,94
İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi	2254/1750	0,78
Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi	2184/1816	0,83
Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	2586/2348	0,91
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi	2246/2226	0,99
Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi	2254/2310	1,02
Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	2324/2368	1,02
Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	2752/1536	0,56
Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi	2520/1938	0,77
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi	2491/1788	0,72
Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi	1624/1748	1,08
Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi	2238/1616	0,72
Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	2184/1768	0,81

^aTeorik öğretim/pratik öğretim

Veteriner fakültelerinde beş yıl boyunca görülen gıda hijyeni ve halk sağlığı ders saatlerinin toplam müfredatı oranı Çizelge 20’de gösterilmiştir. Buna göre tüm veteriner fakülteleri ECOVE tarafından verilen referans değerlerinin (0,725-98,437) arasında olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 20. Gıda hijyeni ve halk sağlığı ders saatleri (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)

Fakülte	R ₉ ^a	
	ECOVE	Referans Değer: (0,725-98,437)
Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi	318/4260	13,40
Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi	180/3827	21,26
İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi	466/4004	8,59
Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi	740/5632	7,61
Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	210/4934	23,50
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi	438/4472	10,21
Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi	310/4564	14,72
Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	252/4692	18,62
Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	232/4288	18,48
Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi	234/4458	19,05
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi	507/4279	8,44
Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi	240/3372	14,05
Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi	564/3854	6,83
Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	630/3952	6,27

^aGıda Hijyeni ve halk sağlığı derslerinin toplam saati/veteriner hekimliği müfredatı toplam saati

Veteriner fakültelerinde nekropsi sayılarıyla ilgili veriler Çizelge 21’de gösterilmiştir. Yıllık mezun öğrenci sayısının, gıda amaçlı üretilen hayvan (kanatlı, sığır, koyun- keçi) ve tek tırnaklı hayvan nekropsi sayısına oranını gösteren R18 değeri açısından bakıldığında; Ankara Üniversitesi (0,5), İstanbul Üniversitesi (0,65), Erciyes Üniversitesi (0,36) ve Mustafa Kemal Üniversitesi (0,07) Veteriner Fakültelerinin ECOVE tarafından verilen referans alt değerinin (0,998) altında kaldıkları belirlenmiştir.

Veteriner fakültelerinin yıllık mezun öğrenci sayısının, kanatlı ve tavşan nekropsi sayısına oranını gösteren R19 değeri açısından incelendiğinde; Fırat Üniversitesi (0,74), Adnan Menderes Üniversitesi (2,15), Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi (1,8) ve Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültelerinin (1,45) ECOVE tarafından verilen referans alt değerinin (0,547) üstünde kaldıkları saptanmıştır. Erciyes Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi ve Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakülteleri ise ve tavşan nekropsi sayısını sıfır olarak bildirmiştir.

Veteriner fakülteleri, yıllık mezun öğrenci sayısının, arkadaş hayvan (kedi-köpek) nekropsi sayısına oranını gösteren R20 değeri açısından incelendiğinde tüm fakültelerin ECOVE tarafından verilen referans alt değerinin (1,498) altında kaldığı belirlenmiştir. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesinin (1,41) ise bu değere yaklaştığı görülmektedir. Adnan Menderes Üniversitesi Erciyes Üniversitesi ve Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakülteleri ise arkadaş hayvan nekropsi sayısını sıfır olarak bildirmiştir.

Çizelge 21 .Veterinerer fakültelerinde nekropsi sayıları (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)

Fakülte	R ₁₈ ^a			R ₁₉ ^b			R ₂₀ ^c		
	ECOVE Referans Değer: (0,998)	ECOVE Referans Değer: (0,547)	ECOVE Referans Değer: (1,498)	ECOVE Referans Değer: (0,998)	ECOVE Referans Değer: (0,547)	ECOVE Referans Değer: (1,498)	ECOVE Referans Değer: (0,998)	ECOVE Referans Değer: (0,547)	ECOVE Referans Değer: (1,498)
Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi	136/68	0,50	136/30	0,22	136/159	1,17			
Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi	109/388	3,56	109/81	0,74	109/40	0,37			
İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi	112/73	0,65	112/17	0,15	112/77	0,69			
Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi	151/259	1,72	151/70	0,46	151/100	0,66			
Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	176/308	1,75	176/63	0,36	176/21	0,12			
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi	115/116	1,01	115/55	0,48	115/4	0,03			
Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi	96/166	1,73	96/25	0,26	96/10	0,10			
Adnan Menderes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	67/249	3,72	67/144	2,15	67/0	0			
Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi	56/20	0,36	56/0	0	56/0	0			
Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi	43/92	2,14	43/3	0,07	43/3	0,07			
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi	44/402	9,14	44/79	1,80	44/62	1,41			
Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi	66/170	2,58	66/0	0	66/0	0			
Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi	43/3	0,07	43/0	0	43/10	0,23			
Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi	55/140	2,55	55/80	1,45	55/8	0,15			

^aYıllık mezun olan öğrenci sayısı/gıda üreten hayvanlar ve tek tırnaklı hayvan nekropsi sayısı

^bYıllık mezun olan öğrenci sayısı/ kanatlı ve tavşan nekropsi sayısı

^c Yıllık mezun olan öğrenci sayısı/Arkadaş hayvan (kedi-köpek) nekropsi sayısı

3.3. Müfredat Bilgileri

Veteriner fakültelerinin 2012-2013 eğitim-öğretim yılı haftalık ders saatlerinin yer aldığı Çizelge 22 incelendiğinde; en fazla teorik ders saatine Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nin (2752) sahip olduğu, en az teorik ders saatine ise Afyon Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nin (1624) sahip olduğu, en fazla uygulamaya eğitime Adnan Menderes Veteriner Fakültesi'nin (2368) en az uygulama eğitime ise Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nin (1536) sahip olduğu bildirilmiştir. İntern eğitim süresine bakıldığında ise en fazla intörn eğitim süresine (39 hafta) Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nin sahip olduğu görülmüştür¹⁹.

---

¹⁹Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesinde 2014 yılı Ağustos ayından itibaren uygulanmaya başlanan yeni intörn eğitim programı, 11 ay (44 hafta) ve 1717 saatten oluşmaktadır.

Çizelge 22. Veteriner fakültelerinin haftalık ders saatleri (2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı)

Veteriner Fakülteleri	Dönem	1. Sınıf		2. Sınıf		3. Sınıf		4. Sınıf		5. Sınıf		İntörn Eğitim Süresi	5 Yıllık Toplam (Saat)
		I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.		
		Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi ^a	Teorik Uygulama	280 84	252 168	238 140	238 140	224 168	238 140	224 168	224 168		
Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi ^c	Teorik Uygulama	195 120	195 120	195 180	195 150	195 210	180 210	195 210	180 210	255 150	160 322	16 Hafta	T:1975 U:1852
İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi ^a	Teorik Uygulama	238 98	224 84	224 112	224 154	224 238	210 168	210 112	266 112	294 112	560	14 Hafta	T:2254 U:1750
Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi ^a	Teorik Uygulama	238 112	224 112	266 84	238 98	266 140	224 140	252 180	266 180	210 238	544	16 Hafta	T:2184 U:1816
Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi ^a	Teorik Uygulama	210 84	266 168	238 168	238 224	238 280	266 252	280 196	322 196	210 420	360 360	39 Hafta	T:2586 U:1816
Van Üniversitesi Veteriner Fakültesi ^a	Teorik Uygulama	252 98	238 154	230 168	252 196	266 210	238 238	252 224	266 182	252 196	560	14 Hafta	T:2246 U:2226
Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi ^a	Teorik Uygulama	308 140	280 84	266 168	266 196	252 210	294 196	294 224	294 224	294 896	*	28 Hafta	T:2254 U:2310
Aydın Üniversitesi Veteriner Fakültesi ^a	Teorik Uygulama	280 154	294 154	266 182	252 154	252 210	224 396	294 210	210 154	252 230	524	14 Hafta	T:2324 U:2368
Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi ^c	Teorik Uygulama	304 96	288 128	256 128	320 192	272 192	288 192	304 160	304 192	192 128	192 128	32 Hafta	T:2752 U:1536
Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi ^a	Teorik Uygulama	294 154	322 140	294 154	280 196	350 154	322 112	308 196	350 112	720	*	14 Hafta	T:2520 U:1938
Mehmet Akif Üniversitesi Veteriner Fakültesi ^b	Teorik Uygulama	252 112	224 112	252 154	266 154	210 196	280 154	280 168	252 168	280 210	195 360	15 Hafta	T:2491 U:1788
Afyon Üniversitesi Veteriner Fakültesi ^c	Teorik Uygulama	238 56	252 84	182 140	182 140	182 154	196 182	196 140	196 168	300 384	- 384	32 Hafta	T: 1624 U:1748
Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi ^c	Teorik Uygulama	266 126	280 154	210 168	224 154	238 140	280 140	196 182	266 140	182 140	96 272	16 Hafta	T:2238 U:1616
Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi ^a	Teorik Uygulama	280 112	266 140	266 112	238 168	238 140	224 168	210 196	238 140	224 112	480	14 Hafta	T: 2184 U:1768

^a Dönem boyu 14 haftalık eğitim süresi vardır. ^b Dönem boyu 15 haftalık eğitim süresi vardır. ^c Dönem boyu 16 haftalık eğitim süresi vardır. * Intern eğitiminin yapıldığı yarıyıl

4.TARTIŞMA

EAEVE'nin 1988 yılında kurulmasından kısa bir süre sonra, Türkiye'de eğitim-öğretim etkinliklerini sürdüren veteriner fakültelerinin EAEVE'ye üye olarak akreditasyon başvurusunda bulunmaları (Çizelge 4), Türk veteriner hekimliğinde uluslararasılaşmada Avrupa'nın referans mercii olarak alındığının somut bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Esasen henüz Osmanlı Devletinde bilimsel veteriner hekimliğin kurulması ve kurumsallaşması ile birlikte başlayan bu eğilim, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanından itibaren izlenen modernizasyon çabaları çerçevesinde kesintisiz olarak sürdürülmüş ve AB ile süregelen ikili ilişkiler içerisinde de farklı bir boyut kazanmıştır (Başagaç, 2001; Dinçer, 1976).

Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi, EAEVE'ye Türkiye'den üye olan ilk veteriner fakültesi olmasına rağmen, akreditasyon başvurusunu ilk olarak İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi yapmış; ancak *approval* statüsünü yine ilk olarak Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi sağlamıştır (Çizelge 4). Bu durum dikkate alınarak, ilk ziyaretlerini 2003 yılında geçiren (Çizelge 4) bu iki fakülteden Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nin koşullarını - öngörülen standartlara daha önce uygun hale getirdiği söylenebilir. Nitekim, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi ikinci ziyaretini 2007 yılında geçirdikten sonra I. Basamak Değerlendirmeyi geçmesine rağmen; ikinci ziyaretini 2008 yılında geçiren İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi *approval* statüsünü halen sağlayamamıştır (Çizelge 4). Diğer yandan Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nin bu öncü statüsünü, yalnızca "kendini daha iyi hazırlamış olması" ile açıklamaya çalışmak da eksik olacaktır. Prusyalı Veteriner Hekim Godlewsky tarafından 1842 yılında İstanbul'da eğitim-öğretime açılan, ders programları Batı'daki uygulamalar dikkate alınarak düzenlenen, ilk kez 1890 yılında Avrupa'ya öğrenci göndermeye başlayan (Erk ve Dinçer, 1970) bu Fakülte; Cumhuriyet'in ilk yıllarında Batı ile ilişkilerini, Yüksek Ziraat

Enstitüsü Veteriner Fakültesi deneyiminde (Başagaç ve Dinçer 2003) görüldüğü üzere ağırlıklı olarak Almanya ile sürdürmüştür. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi'nde 1954 yılında çıkan bir habere (Anonim, 1954) göre, AVMA Eğitim Heyetinin 20 Kasım 1954'te yaptığı toplantısında Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nin 1953 yılından itibaren mezunlarının (diplomalarının) Amerika Birleşik Devletleri tarafından tanınmasının kararlaştırılmış olması, bu Okulun eğitim-öğretim düzeyinin o yıllarda dışarıdan nasıl görüldüğü hakkında fikir vermesi açısından önemlidir. Yine de Türk veteriner hekimliğinde uluslararasılaşma; Amerika Birleşik Devletleri yerine Avrupa; özellikle de Almanya işbirliği ile sürdürülmüş; 1960'lı yıllardan itibaren sırasıyla Ankara-Gießen (1962), Ankara-Berlin (1967) ve Ankara-Hannover (1975) Fakülte ve Yüksek Okulları ile ikili işbirliği anlaşmaları imzalanmıştır (Dinçer, 1999). Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nin uluslararasılaşma çabalarına damgasını vuran Avrupa boyutu ise Türkiye'nin yarım yüzyılı aşkın bir süredir devam eden Avrupa Birliği (AB) süreci (Anonim, 2015a) ile eşzamanlı olarak gelişmiştir. Bütün bu tarihsel geri planı dışlayarak; Fakültenin *"approval"* statüsünün, yalnızca yaptığı hazırlıklarla ilişkilendirilerek açıklanamayacağı anlaşılmalıdır. Diğer yandan, tezin yazıldığı dönemde ziyaret geçirmiş olan dokuz veteriner fakültesinden 1. Basamak Değerlendirmeyi geçen dört veteriner fakültesinin tamamının; eğitim-öğretime başlayan ilk beş fakülte arasında yer almasının (Çizelge 4) ise bir rastlantı olmadığı; istenen koşulları sağlayan bu kurumların kurumsallaşmış olmalarının bu statüyü sağlamalarında önemli rol oynadığı da düşünülmektedir. Ancak bir sonraki adımda, bu dört fakültenin henüz akredite olamadıklarını (Çizelge 4) dikkate alarak, söz konusu kurumsallaşmanın, *"Avrupa standartlarına"* tam olarak ulaşmada ise yetersiz kaldığını söylemek gerekmektedir.

Veteriner fakültelerinde akreditasyon süreçleri ile ilgili çalışmaların genel olarak kurul, komisyon veya komiteler ile yürütüldüğü 14 veteriner fakültesinin 11'inde akreditasyon komitelerinin kurulmuş olmasından (Çizelge 5) anlaşılmaktadır. Akreditasyon için sırasıyla 2002 ve 2013 yıllarında başvurularını yapan ancak henüz

ziyaret geçirmeyen Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi ile Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nde bu çalışmaları yürütecek ayrı birimlerinin oluşturulmamış olması (Çizelge 5), bu iki Fakültede akreditasyon çalışmalarının bizzat yönetimler ya da farklı komisyonlar tarafından yürütülüyor olabileceğini aklı getirmektedir. Aynı gerekçenin geçerli olabileceği Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakültesi ise tez verilerin toplandığı dönemde henüz başvuruda bulunmamıştır. EAEVE'nin akreditasyon koşulları arasında böyle bir kurul ya da komisyonun oluşturulması zorunlu tutulmamıştır (GA Budapest, 2012).

Veteriner fakültelerinden, 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı itibariyle en fazla öğretim üyesine (87 Profesör, 17 Doçent, 5 Yardımcı Doçent olmak üzere toplam 109 Öğretim Üyesi) ve en fazla akademik personele (109 Öğretim Üyesi, 50 Araştırma Görevlisi, 3 Uzman, 1 Öğretim Görevlisi olmak üzere toplam 163) Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesinin sahip olması (Çizelge 6) yine bu Fakültenin Türkiye'nin ilk ve 1970 yılına kadar da tek veteriner fakültesi olması ile ilişkilendirilerek açıklanabilir. Araştırmaya konu olan veteriner fakültelerinin tamamına bakıldığında, fakültelerin öğretim üyeleri ve öğretim yardımcılarının toplam sayılarının 50 ile 163 arasında değiştiği (Çizelge 6) görülmektedir. Bu durum, veteriner fakültelerinde eğitim-öğretimin aynı düzey ve kalitede sağlanabilirliğini tartışmalı hale getirmektedir. Ancak bu konuda net bir hükme varılabilmesi için öğrenci sayılarının da dikkate alınması gerekmektedir.

Türkiye'de 23-25 Nisan 2010 yılında gerçekleştirilen 3. Türk Veteriner Hekimliği Kurultayının Eğitim-Öğretim ve Araştırma Komisyonu Raporunda (Anonim, 2010a) veteriner fakültelerinin 2002 yılından başlayarak sekiz yıllık öğrenci sayıları ve öğretim üyesi sayıları verilmiş; tüm sınıflarında öğrencisi bulunan fakültelerin öğretim elemanı/öğrenci oranlarının 1:5.76 ile 1:11.59 arasında değiştiği kaydedilerek Türkiye'deki veteriner fakültelerinin bu açıdan, EAEVE'nin yeni açılan veteriner fakülteleri için öngördüğü oranlar çerçevesinde "*yetersizliğine*" dikkat

çekilmiştir. Tez verilerinin toplandığı dönemde, geçerli akreditasyon koşulları referans tutularak hesaplanan R1 değerleri (toplam akademik FTE sayısı/lisans öğrencisi sayısı) (Çizelge 17) dikkate alındığında ise yalnızca Selçuk Üniversitesi ve Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültelerinin R1 değerlerinin ECOVE tarafından üst sınır olarak verilen referans değer (8,832) üzerinde olduğu, diğer veteriner fakültelerinin R1 değerlerinin ise bu referans değerinin altında kaldığı belirlenmiştir. Bu durumun, oranların hesaplanmasındaki değişiklikten mi yoksa veteriner fakültelerinde bu oranların ECOVE'nin beklentisine uygun olarak '*iyileşmesinden*' mi kaynaklandığı tam olarak anlaşılamamıştır. Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi, tez verilerinin toplandığı dönemden (2013 yılı Ekim ayı başından itibaren) önce dördüncü kez ziyaret edilerek (8-9 Mayıs 2013) 1. Basamak Değerlendirmeyi geçmiştir. Fakültenin bir önceki yıla ait R1 değerinin, ÖDR'de ne şekilde yer aldığı bilinmediğinden bu konuda yorum yapılamamıştır.

Veteriner fakültelerinin, 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı itibariyle hayvan sağlığı hizmetlerinde ve diğer hizmetlerde görevli personel sayılarına (Çizelge 7) bakıldığında, en fazla sağlık hizmetleri personeline sahip olan fakültelerin (İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi 24, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi 19 ve Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi 18) aynı zamanda en fazla muayene teşhis ve tedavi amaçlı hayvan getirilen (İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi, 14504, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi, 12007 ve Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi, 7759 (Çizelge 14) fakülteler olduğu görülmektedir. Sağlık personeli sayısının, sağlık hizmetleri iş yükü ile doğru orantılı olması doğal karşılanmalıdır.

Veteriner fakültelerinin öğrenci sayıları (Çizelge 8) arasındaki sayısal farklılığı ele almadan önce, Türkiye'de mevcut veteriner fakültelerinin ve öğrencilerin sayısal durumunu değerlendirmede yarar görülmüştür. Bilindiği üzere, Türkiye'de gerek veteriner fakültelerinin, gerekse veteriner fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin sayısal fazlalığı son otuz yıldır veteriner hekimliğin en önemli sorunları arasında

gösterilmekte ve bu durumun yarattığı olumsuzluklara da dikkat çekilmektedir (Özen ve ark., 2012; Özen ve Özen, 2006; Dodurka, 2015; Yerlikaya, 2008). Ülkede 1980’li yıllara gelindiğinde dört olan fakülte sayısı, tez verilerinin toplandığı 2013 yılında 20’si aktif olmak üzere toplam 27; 2015 yılında ise 23’ü aktif olmak üzere toplam 27’ye ulaşmıştır (Anonim, 2015b). Veteriner fakültelerinin sayısında yaşanan bu kontrolsüz artışın yanı sıra özellikle 1995 yılından itibaren öğrenci kontenjanlarında da aşırı bir artış gözlenmiştir. Uzunca bir süredir veteriner fakülteleri tarafından bildirilen kontenjanların üstünde öğrenci kontenjanı belirleyen Yükseköğretim Kurulu’nun, son yıllarda veteriner fakültelerinden *“fiziki koşullar dikkate alınmaksızın kontenjan artırımına gidilmesini”* istediği bilinen bir gerçektir (Anonim, 2011; Başağaç Gül, 2011).

Çok sayıda yeni üniversite kurulmasını siyasal düzlemde ön plana çıkaran hükümet(ler)in bu kuruluşlara gerekli finansal desteği sağlamamasına, yeterli akademik ve fiziksel altyapı oluşturulmadan kurulan bu yerlerde eğitimin niteliği ile ilgili kaygıların henüz yeterli bir düzeye ulaşmamasına ve yeni üniversitelerin mezunlarının akademik donanımları ve işgücü piyasasındaki konum ve performanslarının detaylıca sorgulanmamasına dikkat çeken Şenses (2007), yükseköğretim sistemindeki genişlemenin siyasal etkenlerden kaynaklandığı konusundaki yaygın görüş birliğine atıfta bulunmaktadır. Çeşitli yayınlarda (Özen ve Özen, 2006; Yerlikaya, 2008; Küçükaslan ve Yerlikaya, 2013; Dodurka, 2015), politik ve popülist yaklaşımlarla açıklanan veteriner fakültelerinin ve öğrencilerinin sayısında yaşanan hızlı ve kontrolsüz artışın da yükseköğretim sistemindeki bu genişlemenin, veteriner hekimliği alanına yansımaları olarak düşünülmesi yerinde olacaktır.

Veteriner fakültelerinin öğrenci sayıları (Çizelge 8) arasındaki sayısal farklılığa dönülecek olursa söz konusu farklılık, Yükseköğretim Kurulu’nun fakülteler için belirlediği öğrenci kontenjanları arasındaki sayısal farklılığı ifade etmektedir. Yine de

Fakülteler tarafından her yıl Yükseköğretim Kurulu'na bildirilen kontenjanların sayısal açıdan aynı olmağı da bilinmektedir. Bu noktada önemli olan fakülte öğrencilerinin sayısal farklılıklarından ziyade, fakültelerin hitap edecekleri sayıda öğrenciye, alt yapı ve insan gücü açısından olması gereken nitelik ve kalitede eğitim-öğretimi verip veremeyecekleri konusudur. Bu konu da EAEVE tarafından pek çok parametre ile sorgulanmaktadır. Örneğin EAEVE'nin Mayıs 2012'de Budapeşte'de belirlediği *“Veteriner Fakültelerinin Değerlendirilmesinde Kullanılan Ana Göstergeler”* (EK-12) içerisinde yer alan; - *fakültelerde klinik uygulamalardaki temel hayvan türlerini içeren vaka sayılarının öğrenci sayılarına oranları, anatomi ve patoloji uygulamalarındaki çeşitli karkas sayılarının öğrenci sayılarına oranları ve akademik ve idari personel ile ilgili FTE sayılarının öğrenci sayılarına oranları* - doğrudan öğrenci sayıları ile ilgili olarak ilk akla gelen parametrelerdir ve ziyaret edilecek fakültelerin bu parametreler için öngörülen oranlara sahip olmaları beklenmektedir.

EAEVE'nin 2012 yılında Budapeşte'de gerçekleştirilen Genel Kuruluna ait dokümanın (GA Budapest, 2012) eklerinden EK IIIa'da *“ÖDR 1'in İçeriği”*ne başka bir deyişle I. Basamak Değerlendirme için hazırlanacak olan ÖDR'nin nasıl olması gerektiğine yer verilmiştir. Bu izleğin *“Öğrenci Kabulü ve Kayıt”* başlığını taşıyan 9. Bölümünde, öğrenci kabulü ile ilgili olarak sıralanan koşullar arasında; ziyaret edilecek kurum tarafından hazırlanacak ÖDR'de *“fakülteye her yıl kabul edilecek öğrencilerin sayısında bir sınır olup olmadığının; fakülteye alınacak öğrenciler için asgari kabul şartlarının ve bu şartlara ek olarak fakülte tarafından ayrıca belirlenen öğrenci seçimi kriterlerinin”* gösterilmesi de istenmektedir. Daha önce de değinildiği üzere, Türkiye'de veteriner fakültelerine her yıl kabul edilecek öğrencilerin sayılarını veteriner fakülteleri değil; Yükseköğretim Kurulu belirlemektedir (Anonim 2014a) ve ÖDR'lere yansıtılacak bu durumun değerlendirmede nasıl karşılanacağı merak konusudur. *“Fakülteye alınacak öğrenciler için asgari kabul şartları ve bu şartlara ek olarak fakülte tarafından ayrıca belirlenen öğrenci seçimi kriterleri”* koşulu ise veteriner fakültelerine alınacak öğrencilerin seçimine, fakültelerin de bizzat müdahil

olmasını ifade etmektedir. Türkiye'deki mevcut yükseköğretim sisteminde üniversitelere giriş sınavı T.C. Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından düzenlenmekte ve veteriner fakülteleri, yetiştirecekleri öğrencilerin seçiminde özel şart aramamakta, aktif rol oynamamaktadır (Anonim 2014c).

Veteriner fakültelerinde 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılında danışman başına düşen ortalama lisans öğrencisi sayısının 4.85 (Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi) ile 12.71 (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi) arasında değişmesi (Çizelge 9), fakültelerdeki öğrenci ile öğretim elemanı sayılarının farklılıklarından kaynaklanmaktadır. EAEVE'nin bu konuda öngördüğü herhangi bir üst sınır bulunamamıştır; yine de oranın küçülmesinin başka bir deyişle danışman başına düşen öğrenci sayısının az olmasının, tersi bir tabloya tercih edileceği düşünülmektedir. Ancak bu noktada danışman-öğrenci arasındaki ilişkide kantitenin değil kalitenin önemli olduğu unutulmamalıdır. Türkiye'deki mevcut sistemde veteriner fakültelerinde lisans öğrencilerinin (lisansüstü öğrencilerinin de) danışmanlıkları öğretim üyeleri tarafından yürütülmekte ve danışmanlık adı altında teknik ve sekreterlik işleri verilen bu öğretim üyeleri öğrencilerini genellikle ders kayıt zamanlarında belgelerini imzalarken görmektedir²⁰. EAEVE üyesi olan ve akreditasyon sürecinde önemli aşamalara ulaşan kimi okulların (Anonim, 2009; Anonim, 2010b; Anonim 2014;) ÖDR'leri incelendiğinde öğrenci danışmanlıklarının, daha üst sınıflarda okuyan öğrenciler tarafından üstlenildiği örneklere rastlanmıştır. Mesela 2014 yılında *"approval"* statüsünü kazanan Nottingham Üniversitesi Veteriner Okulu 2. Basamak Değerlendirme için 2014 yılında hazırlamış olduğu ÖDR'sinde dikkat çeken böyle bir örnekte danışman öğrenciye *"danışmanlık yaptığı öğrencinin akademik gelişimini takip etmek, akademik gelişiminde sorun olan öğrenciye destek sağlamak, portföyün ve günlük becerilerin planlanması faaliyetlerini gözden geçirmek de dahil üzere öğrencinin belirli akademik gereksinimlerini karşılmasına yardım etmek"* gibi sorumluluklar verilmiştir.

²⁰Ankara Üniversitesi Önlisans ve Lisans Eğitim Öğretim Yönetmeliği (2013). Resmi Gazete, Sayı:28763, Tarih: 12.Eylül.2013.

Öğretim üyesi ya da öğrenci tarafından verilecek öğrenci gereksinimlerine odaklanan bu tip bir danışmanlığın EAEVE tarafından daha olumlu karşılanacağı tartışmasız kabul edilmelidir.

Teze konu olan bütün veteriner fakültelerinde mevcut olan ve 20 (Uludağ Üniversitesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakülteleri) ile 63 (Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi) gün arasında değişen staj uygulamasına, EAEVE'nin referans alınan belgelerinde *“extramural studies”* olarak geçen okul dışı çalışmalar dışında başka bir karşılık bulunamamıştır. Türkiye’de veteriner fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin staj uygulamaları staj yönergeleri ile düzenlenmiştir (Anonim 2015c). Bu yönergelerin genel olarak tamamında stajın sayısı, süresi, yeri, yürütülmesi ve denetlenmesi gibi hususlara yer verildiği görülmüştür. EAEVE, *“fakülte dışında gerçekleştirilen uygulamaya dayalı eğitimin öğretim elemanı tarafından kontrol edilmemesini ve bu uygulamaların, hem uygulamayı gerçekleştiren kişi (ilgili belgede sözleşmeli profesör olarak geçmektedir!) hem de öğrenciler tarafından kayıt altına alınmamasını”* 1. Basamak Değerlendirmede, tek bir koşulun eksikliğinin tespiti halinde değerlendirilen kurumun ancak *“şartlı approval”* statüsünü sağlayabileceğini; birden fazla koşulun eksikliğinin tespiti halinde ise değerlendirilen kurumun I. Basamak Değerlendirmeyi geçemeyeceğini açıkça belirttiği 22 maddelik Ana Yetersizliklerden biri olarak kabul etmektedir (GA Budapest, 2012). Türkiye’de veteriner fakülteleri öğrenci stajlarının, staj yönergelerine ne kadar bağlı kalınarak uygulandığı ve bu uygulamaların, EAEVE'nin *“extramural studies”* kavramı ile ne kadar örtüştüğü konusunda bilimsel bir veri bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu konuda yorum yapmaktan kaçınılmış; ancak staj uygulamalarının EAEVE'nin beklentileri ile tamamen örtüştüğü konusunda iyimser olunmadığının söylenmesi ile yetinilmiştir.

Yaz okulu uygulamaları ise fakülte dışında gerçekleştirilen uygulamaya dayalı eğitimi kapsamadığından ve EAEVE'nin bu uygulamayla ilgili standart bir koşulu bulunmadığından değerlendirilmemiştir (GA Budapest, 2012).

Veteriner Fakültelerinden altısında (Ankara Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Harran Üniversitesi ve Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakülteleri) intörn eğitiminin IX. ve X. yarıyıllarda; diğer veteriner fakültelerinde ise yalnızca X. yarıyılıda uygulanması ve uygulama sürelerinin de *-saat olarak-* farklı olması (Çizelge 10), intörn eğitiminde birörnekliliğin bulunmadığını göstermektedir. EAEVE'nin intörn uygulaması ile ilgili koşullarına bakıldığında, (GA Budapest, 2012) EK-1a / 2.1'inde "*öğretim kadrosu*" başlığı altında yer verilen intörn "*genel klinik çalışmalara bir ile iki yıl kadar devam eden veteriner hekim*" olarak tanımlanmış ve (GA Budapest, 2012) EK-3'te ise lisansüstü eğitim gören grup içerisinde gösterilmiştir. Bu kayıtlardan, intörn veteriner hekimin, lisans eğitimini tamamlamış veteriner hekim olduğu anlaşılmaktadır. Türkiye'de veteriner fakültelerinin müfredatlarında intörn eğitime mezuniyet öncesi son iki ya da son yarıyılıda yer verilmekte (Çizelge 10) ve intörn veteriner hekim tanımı da lisans öğretimine devam eden veteriner fakültesi öğrencileri için kullanılmaktadır. Buna rağmen, EAEVE'nin 2012 yılı Budapeşte Genel Kurulundan sonra; *-mezun veteriner hekimler için bir ya da iki yıllık genel klinik uygulamaları olmadığı halde-* Fırat ve Selçuk Üniversiteleri Veteriner Fakültelerinin her ikisinin de 1. Basamak Değerlendirmeyi geçerek "*approval*" statüsünü sağlamaları; EAEVE'nin akreditasyon sürecinde sorguladığı "*Ana Yetersizlikler*" arasında intörn uygulaması ile ilgili olarak zorunlu bir koşulun doğrudan bulunmaması ile açıklanabilir. Türkiye'deki veteriner fakültelerini değerlendiren ziyaret ekiplerinin, son yarıyıl(lar)da intörn uygulaması adı altında verilen eğitimi Batı'daki intörn eğitiminin karşılığı olarak kabul edip etmedikleri ise bilinmemektedir.

EAEVE'nin kayıtlarından (GA Budapest, 2012) EK-1'in EK-1a'sında yer alan 1. Basamak Değerlendirme için Kılavuz ve Şartların Öğrencilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi bölümünde *“öğrenci performanslarının düzenli olarak değerlendirilmesi; değerlendirmede yazılı, proje ve pratik çalışma ile profesyonel tutum, iletişim becerileri, problem çözme yetenekleri gibi genel yeterliklerin pratik ve klinik beceriler ile eşit önemde tutulması ve öğrencilerin İlk Gün Yeterliklerini taşıdıklarının belgelenmesi”* zorunluluklarına yer verilmiştir. Türkiye'deki veteriner fakültelerinde öğrenci performansları, vize, final, bütünleme ve mazeret sınavları ile düzenli olarak değerlendirilmektedir (Çizelge 11); ancak bu sınavlar ile öğrencilerin profesyonel tutumlarının, iletişim becerilerinin ve problem çözme yeteneklerinin ne derece sınındığı; ayrıca İlk Gün Yeterliklerinin öğrencilere ne düzeyde kazandırıldığı belirlenip belirlenmediği bilinmemekte ve bu konunun açıklığa kavuşturulması için somut verilere gereksinim duyulmaktadır.

Avrupa'da 2010 yılına kadar AYA yaratmayı hedefleyen ve her ülkenin özgür iradeleri ile katıldığı bir reform süreci olan Bologna Süreci, AYA içerisinde yer alan ülke vatandaşlarının, yükseköğrenim görmek ya da çalışmak amacı ile Avrupa'da kolayca dolaşabilmelerini hedeflemektedir. Çeşitlilik ile birlik arasında bir denge kurarak başka bir deyişle yükseköğretim sistemlerinin kendilerine özgü farklılıklarını koruyarak birbirleriyle karşılaştırılabilir olmasının ve uyumlu hale getirilmesinin sağlanmaya çalışıldığı bu sistemde, bir ülkeden ya da yükseköğretim sisteminden bir diğerine geçişin kolaylaşması ve böylece öğrenciler ve öğretim görevlilerin hareketliliği ve istihdamının artırılması planlanmaktadır (Anonim, 2015d). Tezde incelenen veteriner fakültelerinin tamamında Sokrates/Erasmus değişim programlarının bulunmasını (Çizelge 12), 2001 yılında Bologna Süreci'ne ülke olarak üye olunmasına (Anonim, 2015e) bağlı olarak yükseköğretim sisteminde yaşanan gelişmelerin veteriner hekimliği alanına bir yansıması olarak değerlendirmek yerinde olacaktır. Veteriner hekimliği eğitim-öğretiminde uluslararasılaşmanın önemli ayaklarından birini oluşturan bu süreç içerisinde yer alan Sokrates/Erasmus değişim programlarının akreditasyon ile doğrudan bir ilgisi yokmuş gibi görünmekle birlikte;

değişim programları çerçevesinde öğrenci ya da öğretim elemanı gönderen ya da kabul eden veteriner okullarının bu hareketlilik için akreditasyon sürecinde yer alan ve 1. Basamak ve/veya 2. Basamak Değerlendirmelerden geçerek “*approval*” ya da “*akredite*” statüsünü sağlayan veteriner okullarını tercih etmeleri söz konusu olduğundan; Türkiye’de akreditasyon sürecini yaşayan veteriner fakültelerinin tamamında Sokrates/Erasmus değişim programlarının bulunmasının ya da bu programların sürekliliğinin sağlanmasında akreditasyon sürecinin bir parçası olunmasının önemi kabul edilecektir.

Farabi değişim programı, Türkiye sınırları içerisinde üniversite ve yüksek teknoloji enstitüleri bünyesinde ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde eğitim-öğretim yapan yükseköğretim kurumları arasında öğrenci ve öğretim üyesi değişimini kapsadığı (Anonim, 2015f) için değerlendirilmemiştir. Mevlana değişim programı bünyesindeki hareketlilik ise coğrafi bölge ayrımı gözetmeksizin bütün dünyadaki yükseköğretim kurumlarını kapsadığından veteriner hekimliğinde uluslararasılaşma çabaları açısından önem arz edebilir; ancak program görece yeni (2011 yılı Ağustos ayında) başlatılmış olduğundan, bu konunun ele alınmasının henüz erken olduğu düşünülmektedir.

Veteriner fakültelerinde bir yılda (1 Ocak 2012-31 Aralık 2012) gerçekleştirilen muayene, teşhis ve tedavi sayıları hayvan türleri açısından ele alındığında, gelen hayvan türlerinin sayısal yoğunluğunun coğrafi bölgelere göre farklılık gösterdiği saptanmıştır (Çizelge 13). Kırsal ekonomi tarım ve hayvancılığa dayandığı için kırsal bölgelerde bulunan ya da bu bölgelere yakın olan illerdeki veteriner fakültelerinin kliniklerine getirilen vakaların ağırlıklı olarak çiftlik hayvanları ve/veya büyükbaş hayvanlardan oluşması; büyük şehirlerde ise pet vakalarının sayısal fazlalığı doğal karşılanmalıdır. Bu durum, Özen ve arkadaşlarının 2002 yılında (Özen ve ark., 2004) ve Başağaç ve arkadaşlarının 2008 yılında (Basağaç ve ark., 2008) gerçekleştirdikleri iki anket çalışmasının verileriyle de uyum

sağlamaktadır. İlk çalışmada (Özen ve ark., 2004), İstanbul'daki özel veteriner kliniklerin %89'unun ve Ankara'daki özel veteriner kliniklerinin % 56'sının pet hayvanlarına hizmet verdiği tespitine yer verilmiş; ikinci çalışmada (Başagaç ve ark., 2008) ise son yıllarda metropollerde pet sahiplerinin sayısının hızla arttığına ve bu durumun da büyük şehirlerde büyüyen bir ev hayvanı sektörü ve yeni iş olanakları yarattığına dikkat çekilmiştir.

Veteriner fakültelerine muayene, teşhis ve tedavi için getirilen hayvan türleri ve sayıları, akreditasyon süreci açısından da önem arz etmektedir. ECOVE'nin I. Basamak Değerlendirmede istediği R11, R14, R15 ve R16 parametrelerinde, klinik öğretim için Fakülteye getirilen hayvan sayılarının yıllık mezun öğrenci sayılarına oranları sorgulanmaktadır (GA Budapest, 2012). Yöntem bölümünde açıklandığı üzere, tez verilerinin toplandığı dönemde, söz konusu R parametreleri için beş yıllık ortalamaların oranları istendiği halde; teze konu olan 14 veteriner fakültesinin 13'ünden bir yıllık hayvan sayıları dahi zor toplanabilmiş ve bu durum da tezin sınırlılıkları arasında gösterilmiştir. Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi dışında tüm veteriner fakültelerinden toplanan sayılar kullanılarak yapılan hesaplamalardan, yalnızca R11 parametresi açısından tüm veteriner fakültelerinin ECOVE tarafından verilen referans alt değerinin üstünde olduğu tespit edilmiştir. R14 parametresinde öngörülen değer için veteriner fakültelerinin hiçbiri istenen oranı yakalayamamış, R15 parametresiyle ilgili değeri yalnızca sekiz veteriner fakültesi (Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakülteleri) R16 parametresinde öngörülen değeri ise yalnızca Ankara ve İstanbul Üniversiteleri Veteriner Fakülteleri sağlayabilmiştir. Türkiye'deki 14 veteriner fakültesinin yıllık mezun öğrenci sayısının değişmeyeceği ve beş yıllık vaka ortalamalarının da bir yıllık ortalamalar düzeyinde olacağı varsayılırsa; fakülte kliniklerine muayene, teşhis ve tedavi için getirilen hayvan türlerinden gıda amaçlı üretilen hayvan sayılarının fakültelerin tamamında yeterli; tek tırnaklı hayvan sayılarının fakültelerin tamamında yetersiz, kanatlı ve

tavşan sayılarının yalnızca sekiz veteriner fakültesinde, kedi-köpek gibi hayvan sayılarının ise yalnızca iki veteriner fakültesinde yeterli olduğu söylenebilecektir. Ancak, veteriner fakültelerinin yıllık mezun sayıları değişebileceğinden ve bu oranlar da istenen ortalamaları yansıtmadığından bu konuda spekülasyona kaçmadan yorum yapmak şimdilik olanaklı değildir. Kaldı ki, tez yazımının tamamlanmak üzere olduğu dönemde (Mayıs 2015), EAEVE'nin, fakülteye muayene, teşhis ve tedavi amacıyla getirilen ve klinik öğretimde esas alınan hayvan sayılarında artık beş yerine üç yıllık ortalamalarla hesaplanan oranları sorguladığı başka bir deyişle beş yıllık ortalamaların da geçerliğini yitirdiği öğrenilmiştir²¹.

Aynı görünüm ve sınırlılık nekropsi sayıları için de söylenmelidir. Metropollerde bulunan veteriner fakültelerinde pet; taşradaki veteriner fakültelerinde ise büyükbaş hayvan nekropsi sayılarının fazla olması (Çizelge 13); fakültelere muayene, teşhis ve tedavi amacıyla getirilen hayvan sayılarının türlerine göre farklılık göstermesiyle uyumlu bulunmuş ve bu farklılık yine farklı coğrafi bölgelerde yetiştirilen ve beslenen hayvan türlerindeki farklılıkla ilişkilendirilmiştir. Teze konu olan veteriner fakültelerinden dördünün (Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi ve Mustafa Kemal Üniversitesi Veteriner Fakülteleri) gıda amaçlı hayvan nekropsi sayısı açısından (Çizelge 21, R18 değeri), 10'unun (Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Afyon Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi) kanatlı ve tavşan nekropsi sayısı açısından (Çizelge 21, R19 değeri) ve tümünün de kedi-köpek gibi hayvanların nekropsi sayısı açısından (Çizelge 21, R20 değeri) yetersiz oldukları görülmektedir. Ancak, bu görünüm de muayene, teşhis ve tedavi amaçlı getirilen hayvan sayıları ile ilgili R değerleri yorumlanırken varsayılan aynı önkabul için geçerli olduğundan ve yine ECOVE tarafından, önceki değerlendirmede beş; bugün artık üç

---

²¹Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dekanı ve Patoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Rıfki Hazıroğlu ile kişisel görüşme, 12.06.2015.

yıllık ortalama oranları ile hesaplanması istenen bu değerlerde de bir yıllık sayılar ile oranlar hesaplandığından bu konuda daha fazla yorum yapılmasından kaçınılmıştır.

Tezin Bulgular bölümünde müfredat ile ilgili olarak veteriner fakültelerinin beş yıllık toplam eğitim-öğretim süreleri içerisinde haftalık ders saatleri (teorik ve uygulama saatleri olarak) ile intörn eğitimi süreleri (hafta olarak) verilerek (Çizelge 22); teorik ve uygulama saatleri ile intörn eğitimi sürelerinin birörnek olmadığı konusunun yorumlanmasıyla yetinilmiş; müfredat içeriklerine ilişkin herhangi bir değerlendirmenin yapılmasından ise kaçınılmıştır. Bu çerçevede, öncelikle Türkiye'deki veteriner hekimliği öğretiminin, üniversitelere bağlı veteriner fakülteleri tarafından ve (en az) beş yıllık tam zamanlı teorik ve pratik eğitimi kapsayacak şekilde verilmesinin, 2005/36 sayılı AB Direktifi ile uyumlu olması açısından önem arz ettiğini söylemek yerinde olacaktır. Ancak bu uyumun yalnızca akreditasyon sürecine bağlanmaması da gerekmektedir. Çünkü Türkiye'de veteriner hekimliği eğitimi 1939 yılında beş yıla çıkartılmış (Dinçer, 1999) ve 1948 yılından itibaren de üniversite(ler) bünyesindeki fakülte(ler) tarafından vermeye başlanmıştır (Dinçer, 1999). Diğer yandan, 2005/36 sayılı AB Direktifi ile her ne kadar veteriner hekimliği eğitim-öğretiminde genel olarak birörnekliğin ve izlenebilirliğin sağlanması amaçlanmış ise de veteriner hekimliği eğitim-öğretiminden sorumlu kurumların müfredatlarının birebir aynı olmasının zorunlu olmadığına da vurgu yapılmıştır (Bkz. EK-10). Başka bir deyişle veteriner fakültelerinin müfredatlarının birörnek olmaması; -zorunlu konuları yeter düzeyde içermeleri koşuluyla- akreditasyon açısından bir engel teşkil etmemektedir. Bu durum dikkate alınarak, Tezde veteriner fakültelerinin müfredatları ayrı ayrı ele alınmamış, karşılaştırılmamış ve bu düzeyde bir değerlendirme başka bir çalışmaya konu yapılmak üzere ertelenmiştir. Ancak, AB pazarında, bir mesleğin icra edilebilmesi ve hizmetin sunulabilmesi için Mesleki Yeterliklerin Karşılıklı Tanınmasına ilişkin sistemin, kurumların ve AB mevzuatının tamamıyla uyumlaştırılmış olması zorunluluğunun getirilmesinden bir süre sonra Türkiye'de yürürlüğe konan bir yönetmelik ile bu zorunluluğa uyulması yönünde adım atılması

(Özkul ve Başağaç Gül, 2008); veteriner hekimliği öğretiminin niceliksel olduğu kadar niteliksel açıdan da 2005/36 sayılı AB Direktifine uygun olduğu çıkarımının yapılmasına olanak sağlamaktadır. Nitekim, Yükseköğretim Kurulu tarafından, Yükseköğretim Kanununun 65'inci maddesine dayanılarak ve AB'nin 2005/36/EC sayılı Direktifine paralel olarak hazırlanarak 2 Şubat 2008'de yürürlüğe konan bu Yönetmeliğin ekleri arasında (Ek-4), veteriner hekimliği öğretiminde okutulması gereken temel konular ile mesleki konulara teorik ve pratik olarak da yer verilmiştir.²² Bu konuların, 2005/36 sayılı AB Direktifinde işaret edilen veteriner hekimliği öğretiminin zorunlu konuları (Bkz. EK-10) ile örtüştüğü görülmekte; bu durum da bu çıkarımı doğrulamaktadır.

---

²²Yönetmeliğin, Ek-4 sayılı Cetvelinde, veteriner hekimliği programında okutulması gereken konular Temel Konular ve Mesleki Konular olmak üzere iki ana başlık ile Mesleki Konular başlığı altında yer alan dört alt başlık altında şu şekilde gösterilmiştir: **1) Temel Konular:** Fizik, Kimya, Hayvan Biyolojisi, Bitki Biyolojisi, Biyoistatistik , **2) Mesleki Konular: Temel Bilimler:** Anatomi (histoloji ve embriyoloji dahil), Fizyoloji, Biyokimya, Genetik, Farmakoloji, Reçete Bilgisi, Toksikoloji, Mikrobiyoloji, İmmunoloji, Epidemiyoloji, Meslek Etiği, **Klinik Bilimler:** Doğum, Patoloji (patolojik anatomi dahil), Parazitoloji, Klinik Tıp ve Cerrahi (Anestezi dahil), Çeşitli evcil hayvanlar, kümes hayvanları ve diğer hayvan türleri üzerine klinik eğitim, Koruyucu Hekimlik, Radyoloji, Reprodüksiyon ve Roprodüktif Hastalıklar, Veteriner Halk Sağlığı, Veteriner Hekimlik Kanunları ve Adli Veteriner Hekimlik, Semiyoloji, **Hayvan Üretimi:** Hayvansal Üretim, Hayvan Besleme, Agronomi, Hayvan Sağlığı Ekonomisi, Veteriner Hijyen, Hayvanların Korunması ve Refahı, Hayvan Davranışı, **Gıda Hijyeni:** Hayvansal gıdaların ve bileşimde hayvansal gıda bulunan ürünlerin muayene ve kontrolü, Gıda hijyeni ve teknolojisi, Uygulamaya yönelik çalışmalar (kesimhanelerde ve gıdaların işlendiği yerlerde yapılan uygulamalı çalışmalar dahil.)

5.SONUÇ

Türkiye’de bilimsel veteriner hekimliğin kurulmasında ve kurumsallaşmasında önemli rol oynayan uluslararası işbirliği ve ilişkilerin; AB’ye uyum politikaları çerçevesinde özgün bir biçim kazandığı görülmektedir. Bugün (2015 yılı Mayıs ayı itibariyle) eğitim-öğretim etkinliklerini sürdüren 14 veteriner fakültesi EAEVE’ye üye olarak Avrupa standartlarında öğretim verdiklerini onaylatabilmek için akreditasyon sürecine adım atmış durumdadır. Ne var ki Türkiye’de genelde üniversite sistemden özele ise doğrudan veteriner hekimliği eğitim-öğretimi ile ilgili yapılanma ve mezuniyet öncesi ve sonrası uygulamalardan kaynaklanan işleyişin; veteriner hekimliği eğitim-öğretiminin Avrupa standartları ile uyumlu hale getirilmesini bazı yönlerden desteklerken, pek çok açıdan da engellediği düşünülmektedir. Yüksek öğretimin işleyişini düzenleyen 2547 sayılı Yasa nedeniyle veteriner fakültelerine öğrenciler merkezi sınavla alınmakta; fakülteler kendi öğrencilerini seçme sürecinde özel koşul belirleyememektedir. Yine aynı Yasa uyarınca, Batı’daki uygulamalarında örneği bulunmayan kimi derslerin veteriner fakültelerinde okutulması zorunluluğu; müfredatta mesleki konularla ilgili derslere yeterli düzeyde yer açılmasını kısıtlamaktadır. Diğer yandan, Türkiye’de veteriner hekimliği mesleğinin icrasını düzenleyen 6343 sayılı Yasa, veteriner fakültesi mezunlarına, mezuniyet sonrasında doğrudan mesleklerini icra yetkisi vermekte ve Avrupa’daki bazı örneklerinde olduğu gibi bir “board” sınavı ve/veya uzmanlık eğitimi, 12-24 aylık intörn eğitimi gibi uygulamaların Türkiye’de karşılıkları bulunmamaktadır.

Tez verilerinin toplandığı dönemde eğitim-öğretim etkinliklerini sürdüren 20 veteriner fakültesinden EAEVE’ye üye olan 14’ünün akreditasyon sürecini başlattığı, 9’unun ziyaret geçirdiği ve yalnızca 4’ünün 1. Basamak değerlendirmeyi geçerek “*approval*” statüsü sağlayabildiği belirlenmiştir. Ancak bu dört fakülte de dahil olmak üzere Türkiye’de AB standartlarına tam anlamıyla karşılayan-akredite bir

veteriner fakültesi halen mevcut değildir. Türkiye’de akreditasyon sürecine adım atan veteriner fakülteleri; akademik-idari personel ve öğrenci sayıları, fakültelere muayene, teşhis, tedavi için ve nekropsi için getirilen ve aynı zamanda eğitim-öğretimde kullanılan hayvan sayıları ve müfredat ile ilgili olarak EAEVE tarafından öngörülen kriter ve parametreleri tam olarak sağlayamamaktadır. Büyük tablonun eğitim-öğretimle ilgili özel bir bölümünü içeren bu durumun, Türkiye’deki üniversiter sistemden ve veteriner hekimliği eğitim-öğretimi ile ilgili yapılanma ve mezuniyet öncesi ve sonrası işleyişten kaynaklandığı düşünülmektedir. Ancak bu tablo, EAEVE’nin eğitim-öğretimin niteliği ile ilgili tüm parametrelerinin yanı sıra alt yapı ve insan gücü ile ilgili parametreler de dahil edilerek daha geniş kapsamlı ve detaylı çalışmalarla tamamlanabilecek ve bütüncül çözüm önerileri de tam bir durum tespitinden sonra sunulabilecektir. Bu noktada, küresel dünya düzeninde, Türkiye’nin Avrupa Birliğine üye olup olmamasının sorgulanması ve üyeliğin gerçekleşmemesi durumunda; veteriner fakülteleri - *Avrupa çapında öğretim verdiklerinin kalite güvencelerini akredite olarak sağlasalar dahi* - mezunlarının serbest dolaşıma katılamayacak; başka bir deyişle engelsiz bir şekilde Avrupa’da çalışamayacak olmalarının sorgulanmasının da yapılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

ÖZET

Avrupa Birliği Standartları Çerçevesinde Türkiye’de Veteriner Hekimliği Öğretimi Üzerine Bir Araştırma

Yükseköğretimde akreditasyon, bir yüksek öğretim kurumunun ya da yükseköğretim kurumunun herhangi bir programının ulusal/uluslararası düzeyde belirli performans standartlarını taşıdığını ortaya koymayı ve bu doğrultuda yükseköğretime talepte bulunanların ve kamuoyunun güvenini kazanmayı amaçlayan bir sistemdir. Dünya’da veteriner hekimliği alanında akreditasyon uygulamaları ilk kez 1946 yılında AVMA tarafından başlatılmıştır. Avrupa’daki veteriner okullarının resmi akreditasyon otoritesi olan EAEVE ise 1988 yılında kurulmuştur. Türkiye’de veteriner hekimliğinde akreditasyon çalışmalarının referans mercii Avrupa’dır.

Tez verileri, Türkiye’den EAEVE’ye üye olmuş ve akreditasyon sürecini başlatmış 14 veteriner fakültesinden bilgilendirme formları aracılığıyla toplanmış ve EAEVE’nin 2012 yılı Budapeşte Genel Kuruluna ait dokümanın eğitim-öğretimle ilgili seçili kriterleri ve parametreleri çerçevesinde değerlendirilerek genel bir tablo ortaya konmaya çalışılmıştır. Buna göre, tez verilerinin toplandığı dönemde eğitim-öğretim etkinliklerini sürdüren 20 veteriner fakültesinden EAEVE’ye üye olan 14’ünün akreditasyon sürecini başlattığı, 9’unun ziyaret geçirdiği ve yalnızca 4’ünün 1. Basamak değerlendirmeyi geçerek “*approval*” statüsü sağlayabildiği belirlenmiştir. Ancak bu dört fakülte de dahil olmak üzere Türkiye’de AB standartlarına tam anlamıyla karşılayan “*akredite*” bir veteriner fakültesi halen mevcut değildir. Başka bir deyişle, Türkiye’de akreditasyon sürecine adım atan ve Avrupa çapında eğitim-öğretim verdiğinin onaylanmasını isteyen veteriner fakülteleri; akademik-idari personel ve öğrenci sayıları, fakültelere muayene, teşhis, tedavi için ve nekropsi için getirilen ve aynı zamanda eğitim-öğretimde kullanılan hayvan sayıları ve müfredat ile ilgili olarak EAEVE tarafından öngörülen kriter ve parametreleri tam olarak sağlayamamaktadır.

Büyük tablonun eğitim-öğretimle ilgili özel bir bölümünü içeren bu durumun, Türkiye’deki üniversiter sistemden ve veteriner hekimliği eğitim-öğretimi ile ilgili yapılanma ve mezuniyet öncesi ve sonrası işleyişten kaynaklandığı düşünülmektedir. Ancak bu tablo, daha geniş kapsamlı ve detaylı çalışmalarla tamamlanabilecek ve bütüncül çözüm önerileri de tam bir durum tespitinden sonra sunulabilecektir.

Anahtar Sözcükler: Avrupa Birliği, Akreditasyon, Türkiye, Uluslararasılaşma, Veteriner Hekimliği Öğretimi

SUMMARY

A study on Veterinary Training in Turkey within the Context of European Union Standards

The accreditation process of higher education is a system, which aims at demonstrating the fulfilment of certain national/international performance standards by either an institution of higher education or any programme of an institution of higher education, and which thereby, seeks to earn the confidence of both higher education applicants and the general public. Accreditation was first introduced into the veterinary medical field in 1946 by AVMA. The official accreditation authority for veterinary education establishments within Europe, EAEVE, was founded in 1988. In Turkey, the accreditation of veterinary education is carried out in alignment with Europe and EAEVE is the reference body.

In this thesis, data was collected by means of information forms from 14 Faculties of Veterinary Medicine, which were member to the EAEVE and had initiated their accreditation process. This data was assessed in view of the “criteria for determining approval” laid down in the “Manual of Standard Operating Procedures” amended at the EAEVE General Assembly held in Budapest in 2012. Accordingly, it was determined that among 20 Faculties of Veterinary Medicine continuing with their educational activities, 14 of which were member to the EAEVE, had initiated their accreditation process. Of these 14 Faculties, 9 had undergone an evaluation visit, and only 4 had passed the first step of evaluation and been approved. However, an accredited Faculty of Veterinary Medicine, which fully meets EU standards, still does not exist in Turkey, despite these four approved Faculties. In other words, the existing Faculties of Veterinary Medicine in Turkey, which have applied for accreditation to obtain approval for their education fulfilling EU standards, currently do not fully meet the criteria laid down by EAEVE for the number of academic and administrative staff and students, the number of animals referred to Faculties for clinical examination, diagnosis, treatment or necropsy, the number of animals used for educational purposes, and curriculum. This situation, which reflects only part of the big picture specifically related to education, is considered to have its roots in the higher education system, organisation of veterinary education, and the graduate and undergraduate operations prevailing in Turkey. Thus, the big picture in its entirety, can be observed after the conduct of more extensive and detailed research, and integrated solutions can be offered only after a full assessment of the situation.

Key words: European Union, Accreditation, Turkey, Internationalisation, Veterinary education

KAYNAKLAR

- AKTAN, C., GENCEL, U. (2007). Yüksek Öğretimde Akreditasyon. Yaşar Üniversitesi Yayını.
- ALTINÖZ, İ. (2011). Yükseköğretimde Kalite ve Akreditasyon. Uluslararası Yükseköğretim Kongresi: Yeni Yönelişler ve Sorunlar 2(9):1077-1092.
- ANONİM (1954). Akademik haberleri. *Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*.1(3-4)73-74.
- ANONİM (2009). Erişim: Royal Veterinary College Self Evaluation Report-1. Erişim: [http://www.rvc.ac.uk/media/default/about/documents/eaeev-self-evaluation-report-1.pdf]. Erişim Tarihi: 15.01.2015
- ANONİM (2010a). 3. Türk Veteriner Hekimliği Kurultayı Sonuç Raporları. 23-25 Nisan 2010, Ankara.
- ANONİM (2010b). SER 2: Self-Evaluation Report of Veterinary Training in Switzerland. Erişim:[http://www.vetsuisse.ch/wp-content/uploads/2011/02/SER2010_Vetsuisse.pdf]. Erişim Tarihi: 16.02.2015
- ANONİM (2014a). Eğitim-Öğretim Dairesi Başkanlığı Görev Alanına Giren Konular. Erişim:[http://www.yok.gov.tr/web/guest/egitim-ogretim-dairesi-baskanligi]. Erişim Tarihi: 11.08.2014
- ANONİM (2014b). The University of Nottingham School of Veterinary Medicine and Science EAEVE Stage 2 Self Evaluation Report 2014 Erişim:[http://www.eaeev.org/fileadmin/downloads/SER/Nottingham_StageII_SER_2014.pdf].Erişim Tarihi: 12.09.2014
- ANONİM (2014c). 2014 Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS) Yükseköğretim Programları Ve Kontenjanları Kılavuzu Erişim:[http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2014/OSYS/Tercih/2014OSYSKONTKILAVUZU07072014.pdf] Erişim Tarihi: 11.12.2014
- ANONİM (2015a). Türkiye'nin Yeni Avrupa Birliği Stratejisi Erişim:[http://www.ab.gov.tr/files/pub/turkiyenin_yeni_ab_stratejisi.pdf]. Erişim Tarihi: 04.05.2015
- ANONİM (2015b). Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı Yayınlanmamış Ders Notları, Ankara.

- ANONİM (2015c). Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı Akreditasyon Dosyası, Staj Yönergeleri.
- ANONİM (2015d). Bologna Süreci Nedir? Erişim:[http://www.yok.gov.tr/web/uluslar_arasi_iliskiler/bologna-sureci-nedir]. Erişim Tarihi: 04.04.2015
- ANONİM (2015e). Bologna Sürecinin Türkiye’de Uygulanması “Bologna Uzmanları Ulusal Takımı Projesi” 2007-2008 Sonuç Raporu, Ed.:Kerim Edinsel. s.2-108.
- ANONİM (2015f). Farabi Değişim Programı El Kitabı. Erişim:[http://www.yok.gov.tr/documents/745_778/758557/farabi_degisim_progarami_el_kitabi/1a86a009-61a7-4c89-bd0b-cb35b366753a]. Erişim Tarihi: 02.02.2015
- ANTALYALI, Ö. (2007). Tarihsel Süreç İçerisinde Üniversite Misyonlarının Oluşumu. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(6):25-40.
- BAŞAĞAÇ GÜL, R.T. (2001). Türkiye’de İki Dünya Savaşı Arasında Veteriner Hekimliği Hizmetleri ve Hayvancılık Politikaları Üzerinde Araştırmalar. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- BAŞAĞAÇ R.T., DİNÇER, F. (2003). The historical role of the “Higher Agricultural Institute” in Turkish higher educational system. 110-117. In: J. Schaeffer, P. Koolmees(Eds), History of Veterinary Medicine and Agriculture. Proceedings, DVG Service GmbH: Giessen.
- BAŞAĞAÇ GÜL, R.T., ÖZKUL, T., AKÇAY, A., ÖZEN, A. (2008). Historical Profile of Gender in Turkish Veterinary Education , *Journal of Veterinary Medical Education*, 35, 305-309.
- CHEA, (2006). Survey Of Recognized Accrediting Organizations: Providing Information To The Public.CHEA Occasional Paper.
- DİNÇER, F. (1976). A brief history of the scientific relations between Turkey and European countries in the veterinary field. *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(2- 3): 169-175.
- DİNÇER, F. (1999). Türkiye Cumhuriyetinin 75. Yılında Veteriner Hekimliğinin Bilimsel Bilançosu. Türkiye Cumhuriyetinin 75. Yılında Bilim “Bilanço 1923-1998” Ulusal Toplantısı Kitap I, Cilt I, TÜBİTAK Matbaası, Ankara, s. 335-368.
- DODURKA, T. (2015). Yeni Veteriner Fakülteleri Açılmasın! Erişim:[http://www.abveteriner.org/default.asp?sayfa=133&bolum=122&alt_bolum=133]. Erişim tarihi: 11.03.2015

- ERDOĞAN, A. (2013). Türk Yükseköğretiminin Yeniden Yapılanma Çalışmaları: Küresel Eğilimler ve Uluslararasılaşma Çerçevesinde Değerlendirmeler.Stratejik Düşünce Enstitüsü Yayınları,Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti. Ankara.
- ERK, N., DİNÇER, F. (1970). Türkiye’de Veteriner Hekimlik Öğretimi ve Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Tarihi. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Yayınları:259, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- GA Budapest, (2012). European System Of Evaluation Of Veterinary Training (ESVT), Manual Of Standard Operating Procedures, Budapest.
- European Association Of Establishments For Veterinary Education (EAEVE), (Statutes). 2013, Budapest.
- FARRINGTON, D. (2005). Papers on Higher Education. Legislative Initiatives in the Context of the Bologna Process: A Comparative Perspective, Paris.
- GÜR, B., ÖZER, M. (2012). Yükseköğretimde Kalite Güvencesi. Siyaset Ekonomi Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA), Pelin Ofset, Ankara.
- HAKAN, A. (1982). Dünyada ve Türkiyede Akademilerin Tarihçesi ve Bugünkü Durumu. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(2): 221-238.
- KÜÇÜKASLAN, Ö., YERLİKAYA, N. (2013): Kırıkkale Üniversitesi Veteriner Fakültesinin kuruluşu ve tarihsel gelişimi. *Veteriner Hekimler Derneği Dergisi*, 84(1):9-18.
- NOHUTÇU, A. (2006). Bilgi Toplumunda Yükseköğretim Kurumlarının Yeniden Yapılandırılması ve Yönetimi: Başlıca Eğilimler, Gelişmeler ve Bologna Süreci. *Journal of Knowledge Economy & Knowledge Management*, I-I, I-II (Special Issue): 50-66.
- ÖZEN, A., DOĞAN, Ö., BAŞAĞAÇ GÜL, R. T., ÖZKUL, T., YÜKSEL, E. (2012). Türkiye’de Veteriner Hekimliği Üzerine Araştırmalar: I. Veteriner Hekimliği Eğitim-Öğretimi. *Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, 18 (4): 605-611.
- ÖZEN, R., ÖZEN, A. (2006). Veterinary education in Turkey. *Journal of Veterinary Medical Education*, 33(2): 187-196.
- ÖZEN, A., ÖZTÜRK, R., YAŞAR, A., ARMUTAK, A., BAŞAĞAÇ, T., ÖZGÜR, A., ŞEKER, I., YERLİKAYA, H. (2004). An Attitude of Veterinary Practitioners Towards Animal Rights in Turkey , *Veterinárni Medicina*, 49,298-304.

- ÖZKUL, T., BAŞAĞAÇ GÜL, R.T.(2008). Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Mesleki Yeterliklerin Karşılıklı Tanınmasına Yönelik Bir Düzenleme. *Veteriner Hekimler Derneği Dergisi*, 79(1):57-59
- ŞENSES, F. (2007). Uluslararası Gelişmeler Işığında Türkiye Yükseköğretim Sistemi: Temel Eğilimler, Sorunlar, Çelişkiler ve Öneriler, ERC Working Papers in Economics. s.1-32.
- TC Yükseköğretim Kurulu (2007). Türkiye'nin Yükseköğretim Stratejisi. Erişim: [http://www.yok.gov.tr/documents/10279/30217/yok_strateji_kitabi]. Erişim Tarihi:10.10.2013
- TEZSÜRÜCÜ, D., AYBARÇ BURSALIOĞLU S. (2013). Yükseköğretimde Değişim: Kalite Arayışlar. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2): 97-108.
- YERLİKAYA, H. (2008). Artan Fakülte Sayısı ve Veteriner Hekimliği Üzerine Etkileri. Ed.: Aşkın Yaşar, Ali Yiğit, Serdar İzmirli. *II. Ulusal Veteriner Hekimliği Tarihi ve Mesleki Etik Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. ME-SA Digital Kopyalama Merkezi, Konya, s. 201-204.

EKLER

EK- 1. Guidelines, requirements and main indicators for stage 1 (Ia)

Amended in May 2012 – GA Budapest

ANNEX I

GUIDELINES, REQUIREMENTS AND MAIN INDICATORS FOR STAGE 1 (Ia) AND STAGE 2 (Ib)

ANNEX Ia

1. GUIDELINES AND REQUIREMENTS FOR STAGE 1

1.1 OBJECTIVES

The objectives of veterinary training Establishments are to provide adequate, ethical, research-based veterinary training that enables the new graduate to perform as a veterinarian capable of entering all commonly recognised branches of the veterinary profession immediately on graduation or of being capable of performing adequately after a generally accepted period of practical experience. The training must cover the broad requirements for veterinary graduates and comply with EU Directive 2005/36/EC. Veterinary education should be based on scientific grounds and proven experience and provide students with adequate learning opportunities thus laying the basis for life-long learning. Considering that more than 50% of active veterinarians in Europe are engaged in clinical practice, a clinical focus is expected to be maintained during the basic training in veterinary medicine.

In addition the Establishments should conduct research, provide postgraduate and specialist training and play a role in continuing veterinary education (see also Stage 2).

They should, furthermore, provide services to members of the veterinary profession and the community as a whole.

1.2 ORGANISATION

Veterinary training must take place within Establishments of higher education (university, a higher institute providing training recognised as being of an equivalent level, or under the supervision of an university, Directive 2005/36/EC), formally recognised as such in the respective country, and should be undertaken preferably by a free-standing unit, specifically established for that purpose. If it is undertaken by one or more departments of a parent institution, some of which also have other teaching commitments, the veterinary curriculum must be properly integrated, with effective central veterinary control. The number of veterinarians provided as educators (usually a minimum of 80 individuals working full time in the Establishment) must be high enough to ensure co-ordinated delivery of the teaching programme. Such a programme must be afforded the same recognition, status and autonomy as other professional training programmes in the institution and/or the state.

The organisational structure should make possible an objective evaluation of the quality of the training provided and the skills of the graduates. The training of the graduates should be monitored for quality at the subject and institutional levels, laying the basis for a confident system of quality assurance (see Stage 2).

In order to ensure that the veterinary training meets the objectives and requirements of EU Directive 2005/36/EU, the organisational structure should allow input not only from educators and students but also from stakeholders (e.g. members of the profession and from the public) (see also Stage 2).

Amended in May 2012 – GA Budapest

1.3 FINANCES

Finances must be adequate to sustain the educational programmes, to allow for adequate research and to meet societal objectives of the Establishment. Universities and national ministries must recognise that veterinary education is more expensive than training in other science-based disciplines, since it includes clinical instruction based on public services (e.g. patient care). It must also be considered that veterinary education has to take place in a research environment and that salaries should be sufficiently high so as to attract and retain highly qualified staff.

The budget must allow the Establishment to:

- Perform adequate research based teaching
- Attract and retain highly qualified academic and support staff to reach, or exceed satisfactory teaching staff/student and teaching staff/support staff ratios.
- Ensure provision and renewal of up to date teaching (including IT) facilities, laboratory and clinical equipment (including vehicles for the ambulatory clinics).
- Ensure teaching and clinical training in premises with adequate hygienic and safety standards,
- Ensure adequate intramural clinical training by securing an adequate caseload, including emergencies, across animal species and adequate provision of stationary and ambulatory (mobile) clinical services, according to the most recent advances in veterinary medicine.

Bearing in mind the increasing demand for specialist training, funds should be made available for places for both clinical and research postgraduate students in areas in which the Establishment has expertise.

1.4 CURRICULUM

1.4.1 GENERAL

- 1.4.1.1 Veterinary training must comprise at least five years' full-time theoretical and practical study in a University or equivalent higher education establishment. Longer veterinary basic training is a legal decision for the country.
- 1.4.1.2 It is imperative to acquire basic knowledge in all fields of veterinary science, particularly in clinical instruction, thus enabling veterinarians to perform all their duties, as stated in Directive 2005/36/EC, Annex V. It is desirable that the students are allowed more advanced training (tracking) in one given field. This can be up to 20% if students meet the day1-competences.
- 1.4.1.3 Provided that the curriculum maintains an adequate level of training, Establishments can follow the Bologna Declaration by offering a *Bachelor's* degree prior to finishing the 5-year full-time minimum undergraduate veterinary education, leading to the award of the professional title of Veterinarian (or equivalent professional title) as regulated by the Directive 2005/36/EC. Graduation after completing this veterinary education is equivalent to a *Master's* level and, depending on national regulations, this degree may be assigned to the Veterinarian (or equivalent professional denomination). The title of Veterinarian is the only professional title provided (Directive 2005/36/EC) after having completed these full-time studies lasting for at least 5 years.
- 1.4.1.4 Acquisition of generic competences such as skills in written and oral communication, problem-solving and professional attitudes at all Stages of the curriculum are an important adjunct to practical and clinical skills.

Amended in May 2012 – GA Budapest

- 1.4.1.5 The curriculum (e.g. the distribution of the theoretical and practical training among the various groups of subjects listed in Directive 2005/36/EC) must be acquired in such a manner that the educational aims are met.
- 1.4.1.6 Curriculum development is the responsibility of the institution as a whole, and should not be left to individual departments (see also Stage 2).
- 1.4.1.7 The aims of the curriculum and the learning objectives/outcomes must be clearly explained to both staff and students (see also Stage 2).
- 1.4.1.8 These aims must reflect the needs of the profession and of society, and mechanisms must be introduced to ensure this (see also Stage 2).
- 1.4.1.9 Methods must be established to monitor and, where necessary, amend the curriculum. Establishments should aim towards the quality assurance mechanisms prescribed for Stage 2.
- 1.4.1.10 The instruction provided must include basic clinical training across all common domestic species, e.g., companion animals (dog, cat), equine and the food-producing animals (cattle, small ruminants, pigs, poultry and other species relevant to the region). In cases where the Establishment cannot give adequate hands-on teaching in a species, arrangements on a legal contractual basis should be made for students to learn this at another Establishment (freedom of learning, ECTS principle).
- 1.4.1.11 The breakdown of the theoretical and practical courses between the various groups of subjects must be balanced and co-ordinated so that the students may acquire the knowledge, skills and experience mentioned in these guidelines. Practical training (particularly clinical training) requires the active participation of students under appropriate staff supervision in adequate ratios.
- 1.4.1.12 Extra-mural practical training may form part of a full-time veterinary course as long as it is supervised by the institution concerned and does not exceed six months of the total academic five-year training period (Directive 2005/36/EC). Extra-mural training is complementary, and cannot be used to replace training by the Establishment, but can be used to supplement the basic intramural training provided by the institution.
- 1.4.1.13 All students must have acquired “day-one” competences by the time they graduate (see **Annex IV**), including general academic and professional attributes and attitudes towards professional development as well as pertinent practical -generic and clinical- skills.
- 1.4.1.14 Provisions should be made for those undergraduate students who want to gain specific experience in research.

1.4.2 STUDY PROGRAMME

In meeting Directive 2005/36/EC, the core veterinary medicine curriculum eventually leading to the award of the title veterinarian must include at least the subjects in the groups listed below.

Amended in May 2012 – GA Budapest

BASIC SUBJECTS

Instruction in basic subjects, (physics, chemistry, animal biology, plant biology, biomathematics) may be given as part of, or in association with, other disciplines of the veterinary course. They could also advantageously be taken *prior to entry* to the veterinary course. These subjects should provide a solid background in chemical, physical and biological sciences, with the objective of preparing students for the subjects to be taught later in the veterinary curriculum.

BASIC SCIENCES

Instruction in basic sciences must provide students with an understanding of the fundamental biological principles and mechanisms underlying animal health, disease and therapy, from the molecular and cellular level to the level of the organ, the whole animal and animal populations. This includes an understanding of the biological basis of normal structure and function, the mechanisms governing homeostasis, the physiopathology of organ systems and the biological and pharmacological evidence-based mechanisms, by which disordered states may be returned to normal.

The teaching must also cover the biology of agents that cause and transmit diseases from animal to animal and from animal to man, the transmission mechanisms and the mechanisms by which animals defend themselves against infectious agents and how these mechanisms can be induced.

The basic sciences must include:

- Anatomy (including histology and embryology),
- Physiology,
- Biochemistry,
- Genetics,
- Pharmacology, and pharmacy,
- Toxicology (including environmental pollution),
- Microbiology (including virology, bacteriology and mycology),
- Immunology,
- Epidemiology (including scientific and technical information and documentation methods),
- Professional ethics.

1.4.2.3 CLINICAL SCIENCES

The course of instruction in the basic sciences (pre- and para-clinical subjects) should have laid the necessary groundwork on which to build clinical knowledge and skills.

Propaedeutic training, as listed in the Annex V.4 of Directive 2005/36/EC, must provide the skills required to examine the patient or analyse the case, collect the clinical and laboratory data as the fundamental basis for a diagnostic and therapeutic plan for the case.

Intramural clinical training must be provided so all students receive a common clinical grounding, encompassing all species and disciplines, in accordance with the Directive 2005/36/EC, Annex V, and adequately enable veterinarians to perform basic clinical duties in all species, if required (see the list of essential competences required at graduation, the so-called "Day One Competences" in **Annex IV**). The time allotted for training in clinical sciences should account for at least 40% of the entire curriculum. This does not preclude the acquisition of additional knowledge in selected areas for which there is less demand as considered in the Directive 2005/36/EC.

Amended in May 2012 – GA Budapest

Extramural clinical training and exposure to patient-driven clinical services are, albeit encouraged, only to be considered supplementary to the intramural clinical instruction provided by the Establishment, with equal consideration to teaching hospital (stationary) clinics or ambulatory (mobile) clinical services, which should remain the core of the intramural clinical instruction.

The clinical sciences must include:

- Obstetrics,
- Pathology (including pathological anatomy),
- Parasitology,
- Clinical medicine and surgery (including anaesthetics);
- Clinical lectures on the various domestic animals, poultry and other animal species;
- Preventive medicine,
- Radiology (diagnostic imaging),
- Reproduction and reproduction disorders,
- Veterinary state medicine and public health,
- Veterinary legislation and forensic medicine,
- Therapeutics,
- Propaedeutics.

The above subjects are general subjects. Establishments should ensure that students are exposed to all major areas of clinical specialisation.

1.4.2.4 ANIMAL PRODUCTION

1.4.2.4.1 Food producing animals

Animal Production is the broad term used to describe the entire discipline of breeding, rearing and disposal of food-producing animals and their products by sale, slaughter for food or as waste. Tuition must cover the major food-producing species (cattle, sheep and/or goat, pigs, poultry, rabbits, and equine) and one example of a farmed fish species. Knowledge of animal production in its broad sense is essential for the veterinarian in order that changes in normal behaviour and management can be detected, animals can be handled safely, treatment can be given in an appropriate manner and appropriate recommendations can be made for prophylactics and care.

The training must be oriented towards the application of prophylactics and clinical treatment on individual and herd basis, preventive veterinary medicine (e.g. herd health) and management of epidemic diseases, reproductive management, housing of animals and feeding regimes. The training provided should allow veterinarians to derive proper data for food chain information and possible risks to human health.

Training must familiarise students with the normal methods for the disposal or recycling of animal waste and the common requirements for ethical, environmentally-sound and hygienic disposal of the bodies of companion animals and the carcasses of food-producing animals.

Training must provide adequate knowledge on animal welfare issues, covering rearing and holding on-farm until slaughter.

Knowledge of the economics of animal rearing enterprises and their place in the rural economy is required to make informed decisions about disease control and euthanasia.

Amended in May 2012 – GA Budapest

The importance of genetics in animal breeding and trade as well as for disease resistance should be understood.

Theoretical and practical training must cover the broad requirements of the individual member states.

Theoretical instruction should be accompanied by practicals which provide the confidence to handle major domestic animal species safely and the ability to carry out basic tasks in animal management, breeding and rearing.

The animal production subjects must include:

- Animal production (the domestic food-producing animal species in society and the economy)
- Animal nutrition (nutrition and feeding of food-producing species)
- Agronomy (cropping, grazing and land use in relation to food-producing animal species)
- Rural economics (animals as a business and their importance in the countryside)
- Animal husbandry (housing, management and reproductive management systems, including artificial reproduction techniques, e.g. artificial insemination, multiple ovulation and embryo transfer).
- Veterinary hygiene (farm layout, drainage, cleaning, disinfection and bio-security)
- Animal ethology and protection (behaviour, social organisation in animal populations and common welfare issues, including behavioural disorders and their remediation)

1.4.2.4.2 Non food producing animals

Relevant and appropriate considerations of the above (section 4.2.4.1) principles should also be applied to the major non food producing animals like the dog and cat.

1.4.2.5 VETERINARY FOOD HYGIENE / PUBLIC HEALTH

The training must ensure that each student understands the fundamentals of veterinary public health, food science and modern food technology, the scientific basis of the relationship between food and human health, and the factors underlying the quality of hygiene (of food and the environment).

Directive 2005/36/EC, Annex V.4, 5.4.1, requires therefore adequate knowledge of the hygiene and technology involved in the production, manufacture and putting into production of animal foodstuffs or foodstuffs of animal origin. It further requires adequate knowledge of the laws, regulations and administrative provisions relating to the production of such foodstuffs. Veterinary public health/Food hygiene education for veterinarians must therefore ensure that, on graduation, they can be trained by the Competent Authority (CA) to carry out the audits described in the appropriate food hygiene regulations.

Study programmes should therefore build on a sound knowledge in the field of veterinary public health/food hygiene so that students would:

- know how to carry out ante-mortem inspection on farm or in the abattoir and assess the welfare of the animals concerned.
- be familiar with veterinary public health and the respective legal regulations.
- understand post-mortem inspection and possess basic practical skills within the food production business and inspection requirements.

Amended in May 2012 – GA Budapest

- understand the importance of risk-based monitoring of the processes (HACCP concept). These tasks require a sound knowledge of the pathology, microbiology, parasitology, pharmacology and toxicology of food animals, of epidemiology and of the legal requirements, allowing them to ensure public health and report back along the food chain to the farmer and to the Competent Authority.
- interpret the information returned by the Food Business Operator to the farm so as to benefit production, animal welfare and public health.
- acquire an acceptable knowledge of the principles of Food Hygiene Legislation at EU-level and in the individual state.

The veterinary food hygiene/public health subjects must include:

- Inspection and control of animal foodstuffs or foodstuffs of animal origin and of the respective feed-stuff production units,
- Food hygiene and technology,
- Food science including legislation,
- Practical work (including practical work in places where slaughtering and processing of foodstuffs takes place).

The course of instruction must cover subjects necessary to prepare the graduate to perform effectively not only in the traditional veterinary practice, but also in other common professional roles.

Undergraduates must receive broad information on the different opportunities of post-graduate training and specialisation.

1.4.2.6 PROFESSIONAL KNOWLEDGE

Professional knowledge subjects must include:

- Practice management
- Veterinary certification and report writing
- Career planning and opportunities

1.5 TEACHING, QUALITY AND EVALUATION

1.5.1 BASIC SUBJECTS and SCIENCES

One of the major objectives is the acquisition of problem-solving skills. To this end, the instruction must cover the methods of acquiring, documenting and analysing scientific and technical data.

Practical training must serve to familiarise students with subjects studied in theoretical courses and to give them some insight into how scientific knowledge might be acquired. Practical training does not mean simply observing the teacher during demonstrations. Acquisition of generic problem-solving skills is required.

Amended in May 2012 – GA Budapest

1.5.2 CLINICAL SCIENCES

Clinical instruction must take place in groups that are small enough to ensure hands-on experience for all.

Students' problem solving and clinical skills should be developed through their full involvement in case management under suitable supervision. The mere observation of others practising veterinary medicine and surgery is not acceptable. The instruction provided must include basic clinical training across the common domestic species. Effective monitoring systems are to be provided in cases where the Establishment cannot give hands-on teaching in a species and the student must learn this at another institution.

Time-tabled lectures should be excluded from a substantial proportion of the clinical course as they may clash with students' case management activities.

Those responsible for theoretical clinical training must also be involved in the practical side dealt with in the institution's clinics.

The advancement of knowledge is a task involving all members of the profession. Therefore, interaction between students and clinical researchers working in the clinical field should be arranged in order to stimulate students' interest in research.

1.5.3 ANIMAL PRODUCTION

Those teaching the theory of animal production subjects should also be involved in practical training with the major domestic animal species. Teaching should reflect the species balance and management systems of the country. For food producing animals, practical work should be farm- case-based as much as possible.

Practical extramural courses should be encouraged as long as adequate supervision is in force.

1.5.4 VETERINARY FOOD HYGIENE /PUBLIC HEALTH

Practical training must familiarise students with the concepts of Food Business audit especially with regard to food of animal origin at various Stages in the food chain, particularly in slaughterhouses. Students should develop Day-1 competences in the interpretation of food chain information, ante-mortem inspection and post-mortem inspection and be capable of being trained as official veterinarians by the Competent Authority.

The training must take place in groups that are small enough to ensure that all students are able to gain hands-on experience.

It should also give students the opportunity to monitor units involved in the production, processing, distribution and consumption of foodstuffs.

Extramural instruction in the training in veterinary public health and food hygiene may be used so long as it is properly supervised.

1.5.5 ESSENTIAL COMPETENCES AT GRADUATION (DAY ONE COMPETENCES)

Students must be provided with clear learning objectives for each of the essential competences at graduation (Day One Competences) listed in **Annex IV**.

Amended in May 2012 – GA Budapest

1.5.6 THE TEACHING AND LEARNING ENVIRONMENT

The academic environment must be conducive to learning of the students and the didactic and pedagogic development of the teaching staff (see also Stage 2).

1.5.7 MONITORING AND ASSESSMENT

1.5.7.1 OF STUDENTS (see also Stage 2)

Student performance must be assessed regularly.

Written, project and practical work, generic competences such as professional attitudes, communication skills, problem-solving abilities must all be evaluated with equal emphasis to practical and clinical skills. Evidence must be produced that students meet day one competences.

Evaluation methods must be known and understood by the students.

Whenever possible, the use of external examiners/observers should be made.

Results of assessment must be documented properly.

1.5.7.2 OF TEACHERS AND INSTRUCTION

A system must be available to allow students to evaluate teacher performance and teaching.

Students must be able to participate in the development of the curriculum in general.

1.5.8 STUDENT WELFARE

Adequate measures should be taken to minimize the risk of zoonotic diseases as much as possible (e.g. vaccination against rabies)

The establishment must provide or have a right of access to a system of routine and special guidance for students, especially those with social problems or those having difficulties with their studies.

The guidance programme should also cover future career development and/or job selection.

1.6 FACILITIES AND EQUIPMENT

The site, buildings and its equipment should be conducive to teaching and adequate for the number of students enrolled.

Buildings, for both basic and specialist facilities must be adequate and suited to the teaching programme.

Health and safety standards must be conscientiously observed, as should the requirements of acceptable laboratory practice.

The practical side of animal production must be taught on the institution's own farms or on farms to which it has access, to sufficiently small groups of students, thereby allowing hands-on experience for all.

Amended in May 2012 – GA Budapest

Adequate and hygienic facilities for the humane treatment of animals must be available, including provisions for hospitalisation, for operative surgery and recovery from anaesthesia, for exercise and for the isolation of infectious cases. Isolation facilities should be available for all animal types commonly handled in the facilities.

The clinical and hospital buildings must be up-to-date, clean and well maintained, and should be at least as adequate as those available in the private sector in the individual states.

The diagnostic, medical and surgical equipment provided must promote state-of-the-art practice of veterinary medicine and surgery.

Establishments must have a mobile/ambulatory clinic for farm animals or equivalent facilities so that students can practise field veterinary medicine under expert supervision.

Where practical training involves the use by the institution of material obtained from slaughterhouses and unfit for human consumption, vehicles and facilities must be properly adapted, maintained and operated to ensure the safety of students and staff and to prevent the spread of infectious agents.

1.7 ANIMALS AND TEACHING MATERIAL OF ANIMAL ORIGIN

The farm/s where veterinary field training is performed should contain the major animal species relevant to veterinary practice in the individual state. Farm facilities and equipment should be up-to-date, and at least as good as those available in the private sector of the countries concerned. The farm should be a model of animal welfare for the profession and the students.

Adequate clinical material including all of the major species relevant to veterinary practice in the state concerned must be made available to the students.

The clinical material should be varied, providing experience in routine and complex cases.

The clinical services must have access to appropriate diagnostic support.

Clinical and hospital facilities should operate day and night for most of the year, i.e. like a normal practice. They have to provide a 24 hours emergency service.

The clinical department(s) must maintain close links with the pathology and other diagnostic services so that students can follow cases where animals die of natural causes or are euthanized, and conduct post-mortem examinations. If necessary, pathology material should also be obtained from outside the institution to enhance the learning experience.

An adequate data retrieval system must be available so that case studies can be undertaken.

The Establishment must ensure that the students are exposed to an adequate supply of teaching material in the veterinary public health (including food hygiene) areas.

1.8 LIBRARY AND LEARNING RESOURCES

The Library and related services must help to meet the institution's objectives and lend support to basic training, research and postgraduate studies.

To this end, the Library must offer a comprehensive and up-to-date range of books and journals. Its opening hours, regulations and loan arrangements must facilitate self-learning. The institution must provide an adequate number of places for private study in the library or elsewhere on site. The Library must be professionally managed, have good working relationships with other libraries

Amended in May 2012 – GA Budapest

---

in the area, and provide modern on-line communication facilities for use by staff, students and researchers. In Establishments where departmental libraries are available, the main library should have documentation on the material held in the other libraries.

The Establishment must provide audio-visual and information technology facilities meeting the needs of establishment.

1.9 ADMISSION AND ENROLMENT

The veterinary course is a rigorous one, and students admitted must have proven capabilities.

Although admission and enrolment are the legal responsibility of the individual countries, the selection should be competitive, based upon academic achievements and on other criteria.

Admissions must also be compatible with facilities and staff numbers, bearing in mind the need for low student/staff ratios, particularly in the clinical side of the course, and the amount of clinical and pathological material available.

1.10 ACADEMIC AND SUPPORT STAFF

The competence of the full-time academic staff must enable coverage of all the subject areas of the curriculum, allowing research based teaching except where alternative arrangements are made for outside teachers. The number of full-time academic staff (FTE) must allow teaching of small groups, thus maximising the learning opportunities for the students. A minimum percentage of 70% of the academic teaching staff should have veterinary training. Teachers of clinical veterinary subjects must be veterinarians, as should be those carrying out para-clinical services reporting to the public.

Part-time staff, residents and graduate students may lend support to full-time academic staff if they are appropriately integrated into the instructional programme. The Establishment should define which academic level is required.

Overall, the workload of the academic staff should be organised in such a way that apart from teaching and clinical duties, they should be able to perform research and other non-teaching-related academic activities within working hours.

Appropriate teacher supervision requires satisfactory teaching staff/student and teaching staff/support staff ratios.

1.11 CONTINUING EDUCATION (see also Stage 2)

The institution must co-operate with other professional organisations and competent authorities in the design, implementation and quality control of continuing education programmes.

It should strive to provide well-designed continuing education programmes in specific areas of practical veterinary medicine.

1.12 POSTGRADUATE EDUCATION (see also Stage 2)

1.12.1 TOWARDS A QUALIFICATION IN A SPECIFIC AREA

The institution must co-operate with other professional organisations and competent authorities in the design, implementation and quality control of continuing education programmes leading to

Amended in May 2012 – GA Budapest

---

qualifications in the clinical and paraclinical fields, including the achievement of national specialist recognition.

Where appropriate, Establishments should aim their programmes to meet the standards and regulations of the respective European specialist colleges and of the European Board of Veterinary Specialisation or equivalent bodies.

1.12.2 RESEARCH TRAINING

The institution must offer post-graduate training programmes by research (PhD or equivalent) based on an international-level programme in biomedical and veterinary research.

The programmes must be well designed and cover theoretical as well as practical training, leading to a certificate/degree within a period of three to four years.

The institution must provide an adequate number of places for research students

1.13 RESEARCH (see also Stage 2)

It is desirable for undergraduate students to gain experience of research by undertaking a research project and writing a report on it.

The Establishment should provide an appropriate balance for these opportunities between basic, applied and clinical research.

The Establishment should assign an appropriate number of academic and technical posts specifically to research.

The Establishment should also allocate adequate facilities, equipment and operating funds to research.

2. MAIN INDICATORS FOR STAGE 1

It is recommended that the data required to establish the main indicators be provided in strict compliance with the proposed definitions. These indicators must be valid for **one academic year**. Teaching hours must be the **number of teaching hours per student** disclosed as teacher-student intramural contact hours, extramural instruction and self studies.

2.1 TEACHING STAFF

Veterinary Establishments should have a number of budgeted teaching posts for undergraduate training:

- The posts may be filled on a full-time or part-time basis. The number of teaching staff is expressed in terms of full-time equivalents (FTEs) [e.g. 10 persons employed full-time (100%), two part-time (50%), and one at 80% time = 11.8 FTEs].
- Researchers working at the institution but involved only occasionally in undergraduate training (less than 10 hours annually) are not to be included in the above number. Researchers with greater involvement in basic training (≥ 10 hours annually) should be in-

Amended in May 2012 – GA Budapest

---

cluded in the calculation of FTEs such that the calculation is made on the basis of the proportion of time which they spend teaching compared with the time an average full-time teacher devotes to teaching, e.g., if the average workload¹ is 400 hours per year per lecturer and a researcher teaches undergraduates for 40 hours per year, this is counted as 0.1 FTE).

- Students working towards a postgraduate doctoral degree should not be included in this number, unless they perform regular, paid, teaching activities for a minimum of 20% of their work load. Similarly, interns and residents can be included in this number, as far as they participate actively to the hands-on clinical teaching (supervised, clinical or practical group work for 20% of their work load) and if/where they are paid for the teaching activity.
- Interns are veterinarians pursuing general clinical studies for 1 to 2 years. Residents are veterinarians who have completed their internship or its equivalent and are undergoing specialist clinical training (leading to a higher qualification) for 2 to 3 years. Postgraduate doctoral degree students are those pursuing a PhD or similar degree after completing their basic training.
- Outside lecturers and associated external teachers who teach at the institution on a regular short term or *ad hoc* basis are not included in this number but should be reported for information purposes.

2.2 STUDENTS

Number of students is defined as follows:

- a) Undergraduate veterinary students: this number includes all those students who are specifically enrolled for the course at the start of each academic year (Annex III, Tab. 9.3).
- b) Students graduating annually: this number comprises those students who received their diploma at the end of undergraduate veterinary training (student attrition) (Annex III, Tab. 9.4).

2.3 SUPPORT STAFF

Included here is the number of budgeted support staff posts paid for by the institution:

- The posts may be filled on a full-time or part-time basis. As in the case of the academic staff, the given number should be expressed in terms of FTEs.
- The posts should be counted whether the work involves secretarial, administrative or technical staff, workmen, service personnel, animal caretakers. etc.)

2.4 THEORETICAL TRAINING

This covers the total number of hours of lectures, seminars and self directed learning provided to each student in a given academic year for the EU-listed subjects.

2.5 SUPERVISED PRACTICAL TRAINING

- Only intramural teaching under the guidance of lecturers should be taken into account (extramural placements should not be included).

---

¹ Average workload: this includes the actual time of teaching, the preparation for teaching and the time spent on examination/evaluation of students. It is generally accepted that 1 teaching hour on average requires two hours of preparation.

Amended in May 2012 – GA Budapest

- Only training taking place in small groups should be considered as supervised practical training.
- The figures provided should correspond to the total number of hours of practical and clinical training provided for the undergraduate training of one student.
- Practical training (e) is divided into three groups based on the work in which the students are involved:

2.5.1 LABORATORY AND DESK WORK

The total number of teaching hours to small groups in animal-free supervised work (including clinical supervised work). It includes teaching sessions where students themselves actively perform laboratory experiments, use microscopes for examination of histological or pathological specimens. It also includes work on documents and idea-formulation without the handling of animals, organs, objects or products (e.g. essay work, clinical case studies, handling of herd-health monitoring programmes, risk-assessment computer-aided exercises).

2.5.2 NON-CLINICAL ANIMAL WORK

The total number of hours of practical work (practical training). These are teaching sessions where students themselves work on normal animals, on objects, products, carcasses etc (e.g. animal husbandry, ante mortem and post mortem inspection, food hygiene, etc.) and perform dissection or necropsy

2.5.3 CLINICAL WORK

The total number of hours of intramural clinical practical work. These are strictly hands-on procedures by students which include work on normal animals in a clinical environment, on organs and clinical subjects, including individual patients and herds, making use of the relevant diagnostic data. Surgery or propaedeutical hands-on work on organ systems on cadavers to practice clinical techniques are also classified as clinical work. Simply observing the teacher doing these tasks is not clinical work.

2.6 SELF- DIRECTED LEARNING

The number of hours each student has for self-directed learning per week. Self directed learning are Establishment controlled, non supervised scheduled curricular sessions making use of defined teaching material provided by the Establishment (e.g. e-learning, radio-graphs, etc.).

2.7 ANIMAL CASE-LOAD FOR TRAINING

The total number of animal cases available for students' practical and clinical intramural training.

Livestock

The total number of individual or on-farm cases of livestock (cattle, sheep, goats, other ruminants, pigs, poultry and rabbits) recorded by the institution's clinics (stationary and/or ambulatory).

Herds or production units

The total number of herds or production units attended by the student/s.

Equine

Amended in May 2012 – GA Budapest

The total number of horses, donkeys, mules recorded by the institution's clinics.

Companion animals and exotics

The total number of companion animals (excluding horses) and exotics recorded by the institution's clinics.

2.8 POST-MORTEM EXAMINATIONS

The number of post-mortem examinations carried out by the institution on whole carcasses of cattle, small ruminants, pigs, other farm animals, equines, poultry, rabbits, dogs, cats, other.

2.9 AMBULATORY (MOBILE) CLINIC

This refers to clinical services provided outside the Establishment, e.g. on farms, with the number of Visitations carried out by the ambulatory (mobile) clinic to perform field veterinary medicine.

EK-9 Bilgilendirme formu**Sayın Meslektaşım,**

Bu araştırma, Türkiye’de aktif durumdaki veteriner fakültelerinde eğitim-öğretimin niteliğini Avrupa Birliği standartları çerçevesinde değerlendirerek genel bir durum tespiti yapmak amacıyla planlanan ve aşağıda bilgileri verilen doktora tezinin konusunu oluşturmaktadır. Elinizdeki Bilgi Formunda yer alan bölümleri doldurarak araştırmanın tamamlanmasına önemli bir katkı sağlamış olacaksınız.

Toplanacak veriler, yalnızca araştırmanın amaçları doğrultusunda kullanılacak olup başka kişi ya da kurum-kuruluşlarla özel olarak paylaşılmayacaktır.

Her bölümü dikkatlice doldurmanız ve hiçbir bölümü cevapsız bırakmamanız, araştırmanın güvenilirliği açısından önem taşımaktadır. Geribildirimlerin, **1 Aralık 2013** tarihine kadar Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dekanlığı aracılığıyla tarafıma ulaştırılması, araştırmanın süresinde tamamlanmasını sağlayacaktır.

Katkı ve işbirliğiniz için teşekkür eder; saygılarımı sunarım.

Arş. Gör. Nigar Yerlikaya

Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi

Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı

Doktora Tezi Başlığı: Avrupa Birliği Standartları Çerçevesinde Türkiye’de Veteriner Hekimliği Öğretimi Üzerine Bir Araştırma
Tez Çalışmasının Yürütüldüğü Anabilim Dalı: Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı
Tezi Hazırlayan/Danışman: Arş. Gör. Nigar YERLİKAYA / Doç. Dr. R. Tamay BAŞAĞAÇ GÜL

VETERİNER FAKÜLTESİ BİLGİ FORMU

I. BÖLÜM: GENEL BİLGİLER

1. Fakültenizin Kuruluş Tarihi (lütfen yalnızca yılını yazınız):.....
2. Fakültenizin Eğitim-Öğretime Başlama Tarihi (lütfen yalnızca yılını yazınız):.....
3. Fakültenizin EAEVE'ye Üyelik Tarihi (lütfen yalnızca yılını yazınız):.....
4. Fakülteniz için geçerli şıkkı işaretleyiniz
  - (...) Fakültemiz EAEVE'ye akreditasyon için başvuru yapmamıştır.
  - (...) Fakültemiz EAEVE'ye akreditasyon için başvuru yapmıştır. (Bu şıkkı işaretlediyseniz lütfen başvuru tarihini yazınız:.....)
  - (...) Fakültemiz akreditasyon için henüz ziyaret geçirmemiştir.
  - (...) Fakültemiz akreditasyon için ilk ziyaretini geçirmiştir. (Fakülteniz birden fazla ziyaret geçirdi ise lütfen sayısını belirtiniz:.....)
  - (...) Fakültemizin ilk aşama değerlendirmesini geçtiği onaylanmıştır. (Approval)
  - (...) Fakültemizin ilk aşama değerlendirmesini şartlı olarak geçtiği onaylanmıştır. (Conditional Approval)
  - (...) Fakültemiz ilk aşama değerlendirmesini geçememiştir. (Non-Approval)
5. Fakültenizde akreditasyon komitesi var mıdır?
  - (...) Evet
  - (...) Hayır
6. Fakültenizde eğitim-öğretim koordinasyonu ile ilgili çalışan bir kurul-komisyon var mıdır?
  - (...) Evet
  - (...) Hayır

II. BÖLÜM: AKADEMİK-İDARİ PERSONEL BİLGİLERİ

7. Fakültenizin 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılına ait Akademik, İdari ve Destek Personeli sayılarını lütfen belirtiniz.

Öğretim Üyeleri	Toplam Sayı
Profesör	
Doçent	
Yardımcı Doçent	

Öğretim Görevlisi	Toplam Sayı

Okutmanlar	Toplam Sayı

Öğretim Yardımcıları	Toplam Sayı
Araştırma Görevlileri	
Uzmanlar	
Çeviriciler	
Eğitim-Öğretim Planlamacıları	

Sağlık Hizmetleri	Toplam Sayı
Veteriner Hekim	
Veteriner Sağlık Teknikeri- Teknisyeni	
Laborant	
Hayvan Sağlık Memuru	
Biyolog	
Eczacı	
Sağlık Tekniker-Teknisyen	
Diğer	

Genel İdari Hizmetler Personeli, Teknik Hizmetler Personeli, Yardımcı Hizmetler Sınıfı Personeli vb.	Toplam Sayı

8. Fakültenizde danışman başına düşen ortalama lisans öğrenci sayısını yazınız.

.....

III. BÖLÜM: ÖĞRENCİ ve EĞİTİM-ÖĞRETİM İLE İLGİLİ BİLGİLER

9. Fakültenizin 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı Güz ve Bahar Yarıyıllarında tüm sınıflarında mevcut toplam öğrenci sayılarını yazınız.

I.Sınıf	II.Sınıf	III.Sınıf	IV.Sınıf	V.Sınıf
---------	----------	-----------	----------	---------

10. Fakültenizde 2012-2013 Eğitim-Öğretim yılında mezun olan toplam öğrenci sayısını yazınız.

.....

11. Fakültenizde zorunlu staj uygulaması var mıdır? (Yanıtınız “Evet” ise lütfen yarıyılı ve süresini belirtiniz).

(...) Evet :.....

(...) Hayır

12. Fakültenizde lisans öğrencilerine yönelik yaz okulu uygulaması var mıdır?

(...)Evet

(...) Hayır

13. Fakültenizde intörn eğitim programı var mıdır? (Yanıtınız “Evet” ise lütfen yarıyılı ve toplam süresini saat olarak belirtiniz).

(...) Evet :.....

(...) Hayır

14. Fakültenizde lisans öğrencileri için mevcut sınav haklarını işaretleyiniz.

(...) Bütünleme

(...) Tek Ders

(...) Üç Ders

(...) Diğer (Lütfen belirtiniz:.....)

15. Fakültenizin eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanılan mevcut donanımını işaretleyiniz.(Lütfen sayılarını ve*işaretli alanların kişi kapasitesini belirtiniz).

Dershane*	Kütüphane*	Hayvan Hastanesi	Labaratuvar	Fakülte Çiftliği	Gezici Klinik	Anlaşmalı Hayvancılık İşletmeleri	Acil Servis
-----------	------------	------------------	-------------	------------------	---------------	-----------------------------------	-------------

16. Fakültenizde uygulanmakta olan öğrenci-öğretim üyesi değişim programlarını işaretleyiniz.

Sokrates/Erasmus	Farabi	Mevlana	Diğer (Lütfen belirtiniz)
------------------	--------	---------	---------------------------

17. Fakültenizde 1 Ocak 2012-31 Aralık 2012 tarihleri arasında yapılan nekropsi sayılarını yazınız.

Kanatlı	At	Sığır	Koyun-Keçi	Tavşan	Kedi-Köpek	Diğer (Lütfen belirtiniz)
---------	----	-------	------------	--------	------------	---------------------------

18. Fakülteniz kliniklerine 1 Ocak 2012-31 Aralık 2012 tarihleri arasında muayene, teşhis ve tedavi için getirilen hayvan sayılarını yazınız.

Kanatlı	At	Sığır	Koyun-Keçi	Tavşan	Kedi-Köpek	Diğer (Lütfen belirtiniz)
---------	----	-------	------------	--------	------------	---------------------------

19. Fakülte çiftliğinde ve ilgili birimlerde ve tesislerde eğitim amaçlı kullanılan hayvan sayılarını yazınız.

Kanatlı	At	Sığır	Koyun-Keçi	Tavşan	Kedi-Köpek	Diğer (Lütfen belirtiniz)
---------	----	-------	------------	--------	------------	------------------------------

IV. BÖLÜM: MÜFREDAT BİLGİLERİ

20. Fakültenizin 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı Güz ve Bahar Yarıyıllarına ait müfredatı (derslerin adlarını, yarıyıllarını ve teorik/pratik oranlarınıve saatlerini göstermek kaydıyla) ve akademik takvimi lütfen Bilgi Formunun sonuna ekleyiniz.

EK-10 Directive 2005/36 EC of the European Parliament and of the Council of 7 September 2005

L 255/22

EN

Official Journal of the European Union

30.9.2005

DIRECTIVE 2005/36/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL

of 7 September 2005

on the recognition of professional qualifications

(Text with EEA relevance)

THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,

Having regard to the Treaty establishing the European Community, and in particular Article 40, Article 47(1), the first and third sentences of Article 47(2), and Article 55 thereof,

Having regard to the proposal from the Commission ⁽¹⁾,

Having regard to the opinion of the European Economic and Social Committee ⁽²⁾,

Acting in accordance with the procedure laid down in Article 251 of the Treaty ⁽³⁾,

Whereas:

- (1) Pursuant to Article 3(1)(c) of the Treaty, the abolition, as between Member States, of obstacles to the free movement of persons and services is one of the objectives of the Community. For nationals of the Member States, this includes, in particular, the right to pursue a profession, in a self-employed or employed capacity, in a Member State other than the one in which they have obtained their professional qualifications. In addition, Article 47(1) of the Treaty lays down that directives shall be issued for the mutual recognition of diplomas, certificates and other evidence of formal qualifications.
- (2) Following the European Council of Lisbon on 23 and 24 March 2000, the Commission adopted a Communication on 'An Internal Market Strategy for Services', aimed in particular at making the free provision of services within the Community as simple as within an individual Member State. Further to the Communication from the Commission entitled 'New European Labour Markets, Open to All, with Access to All', the European Council of Stockholm on 23 and 24 March 2001 entrusted the Commission with presenting for the 2002 Spring European Council specific proposals for a more uniform, transparent and flexible regime of recognition of qualifications.

⁽¹⁾ OJ C 181 E, 30.7.2002, p. 183.

⁽²⁾ OJ C 61, 14.3.2003, p. 67.

⁽³⁾ Opinion of the European Parliament of 11 February 2004 (OJ C 97 E, 22.4.2004, p. 230), Council Common Position of 21 December 2004 (OJ C 58 E, 8.3.2005, p. 1) and Position of the European Parliament of 11 May 2005 (not yet published in the Official Journal). Council Decision of 6 June 2005.

- (3) The guarantee conferred by this Directive on persons having acquired their professional qualifications in a Member State to have access to the same profession and pursue it in another Member State with the same rights as nationals is without prejudice to compliance by the migrant professional with any non-discriminatory conditions of pursuit which might be laid down by the latter Member State, provided that these are objectively justified and proportionate.

- (4) In order to facilitate the free provision of services, there should be specific rules aimed at extending the possibility of pursuing professional activities under the original professional title. In the case of information society services provided at a distance, the provisions of Directive 2000/31/EC of the European Parliament and of the Council of 8 June 2000 on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the Internal Market ⁽⁴⁾, should also apply.

- (5) In view of the different systems established for the cross-border provision of services on a temporary and occasional basis on the one hand, and for establishment on the other, the criteria for distinguishing between these two concepts in the event of the movement of the service provider to the territory of the host Member State should be clarified.

- (6) The facilitation of service provision has to be ensured in the context of strict respect for public health and safety and consumer protection. Therefore, specific provisions should be envisaged for regulated professions having public health or safety implications, which provide cross-frontier services on a temporary or occasional basis.

- (7) Host Member States may, where necessary and in accordance with Community law, provide for declaration requirements. These requirements should not lead to a disproportionate burden on service providers nor hinder or render less attractive the exercise of the freedom to provide services. The need for such requirements should be reviewed periodically in the light of the progress made in establishing a Community framework for administrative cooperation between Member States.

⁽⁴⁾ OJ L 178, 17.7.2000, p. 1.

Section 5

Veterinary surgeons

Article 38

The training of veterinary surgeons

1. The training of veterinary surgeons shall comprise a total of at least five years of full-time theoretical and practical study at a university or at a higher institute providing training recognised as being of an equivalent level, or under the supervision of a university, covering at least the study programme referred to in Annex V, point 5.4.1.

The content listed in Annex V, point 5.4.1 may be amended in accordance with the procedure referred to in Article 58(2) with a view to adapting it to scientific and technical progress.

Such updates may not entail, for any Member State, any amendment of its existing legislative principles relating to the structure of professions as regards training and conditions of access by natural persons.

2. Admission to veterinary training shall be contingent upon possession of a diploma or certificate entitling the holder to enter, for the studies in question, university establishments or institutes of higher education recognised by a Member State to be of an equivalent level for the purpose of the relevant study.

3. Training as a veterinary surgeon shall provide an assurance that the person in question has acquired the following knowledge and skills:

- (a) adequate knowledge of the sciences on which the activities of the veterinary surgeon are based;
- (b) adequate knowledge of the structure and functions of healthy animals, of their husbandry, reproduction and hygiene in general, as well as their feeding, including the technology involved in the manufacture and preservation of foods corresponding to their needs;
- (c) adequate knowledge of the behaviour and protection of animals;
- (d) adequate knowledge of the causes, nature, course, effects, diagnosis and treatment of the diseases of animals, whether considered individually or in groups, including a special knowledge of the diseases which may be transmitted to humans;
- (e) adequate knowledge of preventive medicine;
- (f) adequate knowledge of the hygiene and technology involved in the production, manufacture and putting into circulation of animal foodstuffs or foodstuffs of animal origin intended for human consumption;

(g) adequate knowledge of the laws, regulations and administrative provisions relating to the subjects listed above;

(h) adequate clinical and other practical experience under appropriate supervision.

Article 39

Acquired rights specific to veterinary surgeons

Without prejudice to Article 23(4), with regard to nationals of Member States whose evidence of formal qualifications as a veterinary surgeon was issued by, or whose training commenced in, Estonia before 1 May 2004, Member States shall recognise such evidence of formal qualifications as a veterinary surgeon if it is accompanied by a certificate stating that such persons have effectively and lawfully been engaged in the activities in question in Estonia for at least five consecutive years during the seven years prior to the date of issue of the certificate.

Section 6

Midwives

Article 40

The training of midwives

1. The training of midwives shall comprise a total of at least:

- (a) specific full-time training as a midwife comprising at least three years of theoretical and practical study (route I) comprising at least the programme described in Annex V, point 5.5.1, or
- (b) specific full-time training as a midwife of 18 months' duration (route II), comprising at least the study programme described in Annex V, point 5.5.1, which was not the subject of equivalent training of nurses responsible for general care.

The Member States shall ensure that institutions providing midwife training are responsible for coordinating theory and practice throughout the programme of study.

The content listed in Annex V, point 5.5.1 may be amended in accordance with the procedure referred to in Article 58(2) with a view to adapting it to scientific and technical progress.

Such updates must not entail, for any Member State, any amendment of existing legislative principles relating to the structure of professions as regards training and the conditions of access by natural persons.

EK-11 Directive 2013/55 EU of the European Parliament and of the Council of 20 November 2013

L 354/132

EN

Official Journal of the European Union

28.12.2013

DIRECTIVE 2013/55/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 20 November 2013

amending Directive 2005/36/EC on the recognition of professional qualifications and Regulation (EU) No 1024/2012 on administrative cooperation through the Internal Market Information System ('the IMI Regulation')

(Text with EEA relevance)

THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,

Having regard to the Treaty on the Functioning of the European Union, and in particular Articles 46, 53(1) and 62 thereof,

Having regard to the proposal from the European Commission,

After transmission of the draft legislative act to the national parliaments,

Having regard to the opinion of the European Economic and Social Committee ⁽¹⁾,

Acting in accordance with the ordinary legislative procedure ⁽²⁾,

Whereas:

(1) Directive 2005/36/EC of the European Parliament and of the Council of 7 September 2005 on the recognition of professional qualifications ⁽³⁾ consolidated a system of mutual recognition which was initially based on 15 Directives. It provides for automatic recognition for a limited number of professions based on harmonised minimum training requirements (sectoral professions), a general system for the recognition of evidence of training and automatic recognition of professional experience. Directive 2005/36/EC also established a new system of free provision of services. It should be recalled that third-country family members of Union citizens benefit from equal treatment in accordance with Directive 2004/38/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the right of citizens of the Union and their family members to move and reside freely within the territory of the Member States ⁽⁴⁾. Third-country nationals may also benefit from equal treatment with regard to recognition of diplomas, certificates and other professional qualifications, in accordance with the relevant national procedures, under specific Union legal acts such as those on long-term residence, refugees, 'blue card holders' and scientific researchers.

(2) In its Communication of 27 October 2010 entitled 'Single Market Act, Twelve levers to boost growth and strengthen confidence, Working together to create new growth', the Commission identified the need to modernise Union law in this area. On 23 October 2011, the European Council in its conclusions supported such a modernisation and urged the European Parliament and the Council to reach a political agreement on the revision of Directive 2005/36/EC by the end of 2012. In its resolution of 15 November 2011 on the implementation of the Professional Qualifications Directive (2005/36/EC) ⁽⁵⁾, the European Parliament also invited the Commission to come forward with a proposal. The EU Citizenship report 2010 of 27 October 2010 entitled 'Dismantling the obstacles to EU citizens' rights' underlines the need to lighten the administrative burden linked to the recognition of professional qualifications.

(3) Notaries who are appointed by an official act of government should be excluded from the scope of Directive 2005/36/EC in view of the specific and differing regimes applicable to them in individual Member States for accessing and pursuing the profession.

(4) For the purposes of strengthening the internal market and promoting the free movement of professionals while ensuring a more efficient and transparent recognition of professional qualifications, a European Professional Card would be of added value. In particular, that Card would be useful to facilitate temporary mobility and recognition under the automatic recognition system, as well as to promote a simplified recognition process under the general system. The purpose of the European Professional Card is to simplify the recognition process and to introduce cost and operational efficiencies that will benefit professionals and competent authorities. The introduction of a European Professional Card should take into account the views of the profession concerned and should be preceded by an assessment of its suitability for the profession concerned and its impact on Member States. That assessment should be conducted together with Member States, where necessary. The European Professional Card should be issued at the request of a professional and after submission of necessary documents and completion of related verification procedures by the competent authorities. Where the European Professional Card is issued for the purpose of establishment, it should constitute a recognition

⁽¹⁾ OJ C 191, 29.6.2012, p. 103.

⁽²⁾ Position of the European Parliament of 9 October 2013 (not yet published in the Official Journal) and decision of the Council of 15 November 2013.

⁽³⁾ OJ L 255, 30.9.2005, p. 22.

⁽⁴⁾ OJ L 158, 30.4.2004, p. 77.

⁽⁵⁾ OJ C 153 E, 31.5.2013, p. 15.

(ii) the third subparagraph is deleted;

(c) the following paragraphs are added:

'4. The Commission shall be empowered to adopt delegated acts in accordance with Article 57c concerning the adaptation of the minimum period of training referred to in paragraph 2 to scientific and technical progress.

5. In order to take due account of changes in national legislation, and with a view to updating this Directive, the Commission shall be empowered to adopt delegated acts in accordance with Article 57c concerning the inclusion in point 5.3.3 of Annex V of new dental specialties common to at least two-fifths of the Member States.'

(28) in Article 37, the following paragraphs are added:

'3. As regards evidence of formal qualifications of dental practitioners, Member States shall recognise such evidence pursuant to Article 21 in cases where the applicants began their training on or before 18 January 2016.

4. Each Member State shall recognise evidence of formal qualifications as a doctor issued in Spain to professionals who began their university medical training between 1 January 1986 and 31 December 1997, accompanied by a certificate issued by the Spanish competent authorities.

The certificate shall confirm that the following conditions have been met:

(a) the professional in question has successfully completed at least three years of study, certified by the Spanish competent authorities as being equivalent to the training referred to in Article 34;

(b) the professional in question was effectively, lawfully and principally engaged in the activities referred to in Article 36 in Spain for at least three consecutive years during the five years preceding the award of the certificate;

(c) the professional in question is authorised to engage in or is effectively, lawfully and principally engaged in the activities referred to in Article 36, under the same conditions as the holders of evidence of formal qualifications listed for Spain in point 5.3.2 of Annex V.;

(29) Article 38 is amended as follows:

(a) paragraph 1 is replaced by the following:

'1. The training of veterinary surgeons shall comprise a total of at least five years of full-time theoretical and practical study, which may in addition be expressed with the equivalent ECTS credits, at a university or at a higher institute providing training recognised as being of an equivalent level, or under the supervision of a university, covering at least the study programme referred to in point 5.4.1 of Annex V.

The Commission shall be empowered to adopt delegated acts in accordance with Article 57c concerning the amendment of the list set out in point 5.4.1 of Annex V with a view to adapting it to scientific and technical progress.

The amendments referred to in the second subparagraph shall not entail an amendment of existing essential legislative principles in Member States regarding the structure of professions as regards training and conditions of access by natural persons. Such amendments shall respect the responsibility of the Member States for the organisation of education systems, as set out in Article 165(1) TFEU.;

(b) paragraph 3 is replaced by the following:

'3. Training as a veterinary surgeon shall provide an assurance that the professional in question has acquired the following knowledge and skills:

(a) adequate knowledge of the sciences on which the activities of a veterinary surgeon are based and of the Union law relating to those activities;

(b) adequate knowledge of the structure, functions, behaviour and physiological needs of animals, as well as the skills and competences needed for their husbandry, feeding, welfare, reproduction and hygiene in general;

(c) the clinical, epidemiological and analytical skills and competences required for the prevention, diagnosis and treatment of the diseases of animals, including anaesthesia, aseptic surgery and painless death, whether considered individually or in groups, including specific knowledge of the diseases which may be transmitted to humans;

(d) adequate knowledge, skills and competences for preventive medicine, including competences relating to inquiries and certification;

(e) adequate knowledge of the hygiene and technology involved in the production, manufacture and putting into circulation of animal feedstuffs or foodstuffs of animal origin intended for human consumption, including the skills and competences required to understand and explain good practice in this regard;

(f) the knowledge, skills and competences required for the responsible and sensible use of veterinary medicinal products, in order to treat the animals and to ensure the safety of the food chain and the protection of the environment.;

30) Article 40 is amended as follows:

(a) in paragraph 1, the third and fourth subparagraphs are replaced by the following:

The Commission shall be empowered to adopt delegated acts in accordance with Article 57c concerning the amendment of the list set out in point 5.5.1 of Annex V with a view to adapting it to scientific and technical progress.

The amendments referred to in the third subparagraph shall not entail an amendment of existing essential legislative principles in Member States regarding the structure of professions as regards training and conditions of access by natural persons. Such

amendments shall respect the responsibility of the Member States for the organisation of education systems, as set out in Article 165(1) TFEU.;

(b) paragraph 2 is replaced by the following:

'2. Admission to training as a midwife shall be contingent upon one of the following conditions:

(a) completion of at least 12 years of general school education or possession of a certificate attesting success in an examination, of an equivalent level, for admission to a midwifery school for route I;

(b) possession of evidence of formal qualifications as a nurse responsible for general care referred to in point 5.2.2 of Annex V for route II.;

(c) paragraph 3 is replaced by the following:

'3. Training as a midwife shall provide an assurance that the professional in question has acquired the following knowledge and skills:

(a) detailed knowledge of the sciences on which the activities of midwives are based, particularly midwifery, obstetrics and gynaecology;

(b) adequate knowledge of the ethics of the profession and the legislation relevant for the practice of the profession;

(c) adequate knowledge of general medical knowledge (biological functions, anatomy and physiology) and of pharmacology in the field of obstetrics and of the newly born, and also knowledge of the relationship between the state of health and the physical and social environment of the human being, and of his behaviour;

(d) adequate clinical experience gained in approved institutions allowing the midwife to be able, independently and under his own responsibility, to the extent necessary and excluding pathological situations, to manage the antenatal care, to conduct the delivery and its consequences in approved institutions, and to supervise labour and birth, postnatal care and neonatal resuscitation while awaiting a medical practitioner;

EK-12 Main indicators to be used in the evaluation of Veterinary Faculties

AMENDED IN MAY 2012 – GA BUDAPEST**Main indicators to be used in the evaluation of Veterinary Faculties (June 2012)**

Parameter addressed	Indicator (Ratios)	present denominators established by ECOVE	
Teaching capacity (see Annex III, Tab 10.3)	R1: UL	$\frac{\text{no. total academic FTE in veterinary training}}{\text{no. undergraduate veterinary students}}$	8,832
	R2 ¹⁾ : UL	$\frac{\text{no. FTE total Faculty}}{\text{no. undergraduate students at Faculty}}$	9,619
	R3: UL	$\frac{\text{no. VS FTE in veterinary training}}{\text{no. undergraduate veterinary students}}$	11,389
	R4: UL	$\frac{\text{no. VS FTE in veterinary training}}{\text{no. students graduating annually}}$	2,203
	*R5: Ra	$\frac{\text{no. total FTE academic staff in veterinary training}}{\text{no. total FTE support staff in veterinary training}}$	0,474 - 1,944
Types of training (see Annex III, chapter 4.1.3)	R6: LL	$\frac{\text{Theoretical training}}{\text{Supervised practical training}}$	0,576

¹⁾ facultative; applies only to a restricted number of faculties

AMENDED IN MAY 2012 – GA BUDAPEST

Main indicators; continued

Parameter addressed	Indicator (Ratios)	present denominators established by ECOVE
	R7: UL Clinical Work $\frac{\text{Laboratory and desk based work} + \text{non clinical animal work}}{\text{Clinical Work}}$	1,952
	R8: Ra $\frac{\text{Self directed learning}}{\text{Teaching load}}$	2,576 - 103,746
Training Food Hygiene/Public Health	R9: Ra $\frac{\text{Total no. curriculum-hours Food Hygiene/Public Health}}{\text{Total no. hours vet. curriculum}}$	0,725 – 98,437
	R10: Ra $\frac{\text{Total no. curriculum-hours Food Hygiene/Public Health}}{\text{Hours obligatory extramural work in veterinary inspection}}$	0,061 - 0,881
Animals available for clinical education (see Annex III, Table 7.5)	R11: LL $\frac{\text{no. of students graduating annually}}{\text{no. of food-producing animals seen at Faculty}}$	0,956
	R12: LL $\frac{\text{no. of students graduating annually}}{\text{no. of individual food-animals consultations outside the Faculty}}$	7,345
	R13: LL $\frac{\text{no. of students graduating annually}}{\text{number of herd health visits}}$	0,307
	R14: LL $\frac{\text{no. of students graduating annually}}{\text{no. of equine cases}}$	2,590

AMENDED IN MAY 2012 – GA BUDAPEST

Main indicators; continued

Parameter addressed	Indicator (Ratios)	present denominators established by ECOVE	
R15: LL	$\frac{\text{no. of students graduating annually}}{\text{no. of poultry/rabbit cases}}$	0,505	
R16: LL	$\frac{\text{no. of students graduating annually}}{\text{no. of companion animals seen at faculty}}$	43,462	
R17: LL	$\frac{\text{no. of students graduating annually}}{\text{Poultry (flocks)/rabbits (production units) seen}}$	0,040	
Necropsies available for clinical education Table 7.6)	R18: LL	$\frac{\text{no. of students graduating annually}}{\text{no. necropsies food producing animals + equines}}$	0,998
	R19: LL	$\frac{\text{no. of students graduating annually}}{\text{no. poultry/rabbit necropsies}}$	0,547
	R20: LL	$\frac{\text{no. of students graduating annually}}{\text{Necropsies companion animals}}$	1,498

UL = upper level; LL = lower level; Ra = range

•

EK-13 Veteriner Fakültelerinin Değerlendirilmesinde Kullanılan Ana Göstergeler

**Veteriner Fakültelerinin Değerlendirilmesinde Kullanılan Ana Göstergeler
(Mayıs 2012 Budapeşte)**

Yöneltilen Parametreler	Göstergeler	ECOVE tarafından oluşturulan
mevcut paydalar		
Öğretim kapasitesi		
R1:UL	Veteriner hekimliği öğretiminde <u>toplam akademik FTE sayısı</u> Lisans öğrencisi sayısı	8,832
R2: UL	Fakülte de ki toplam FTE sayısı Fakülte de ki lisans öğrencileri sayısı	9,619
R3:UL	Veteriner hekimliği öğretiminde <u>öğretime yardımcı elamanların FTE sayısı</u> Lisans öğrencisi sayısı	11,389
R4:UL	Veteriner hekimliği öğretiminde <u>öğretime yardımcı elemanların FTE sayısı</u> Yıllık mezun öğrenci sayısı	2,203
R5:Ra	Veteriner hekimliği öğretiminde <u>toplam FTE akademik personel sayısı</u> Veteriner hekimliği öğretiminde toplam FTE idari personel sayısı	0,474-1,944
Öğretim Tipi		
R6:LL	<u>Teorik öğretim</u> Pratik öğretim	0,576

R7:UL	<u>Klinik çalışma</u> Laboratuar ve masa başı çalışmalar + klinik dışı hayvan çalışması	1,952
R8:Ra	<u>Kendi kendine öğrenim</u> Ders yükü	2,576-103,746

Gıda Hijyeni ve Halk Sağlığı öğretimi

R9:Ra	Gıda hijyeni/Halk sağlığı <u>dersinin toplam müfredat saati</u> Veteriner hekimliği öğretiminin toplam müfredat saati	0,725-98,437
R10:Ra	Gıda Hijyeni/Halk sağlığı <u>dersinin toplam müfredat saati</u> Veteriner hekimliği inspeksiyonunda zorunlu okul dışı çalışma saatleri	0,061-0,881

Klinik öğretimi için mevcut (kullanılabilir) hayvanlar

R11:LL	<u>Yıllık mezun olan öğrenci sayısı</u> Fakültede görülen gıda üreten hayvan sayısı	0,956
R12:LL	<u>Yıllık mezun olan öğrenci sayısı</u> Fakülte dışında muayene edilen bireysel gıda hayvanları sayısı	7,345
R13:LL	<u>Yıllık mezun olan öğrenci sayısı</u> Sürü sağlığı ziyaretleri sayısı	0,307
R14:LL	<u>Yıllık mezun olan öğrenci sayısı</u> Tek tırnaklı vaka sayısı	2,590

**Klinik öğretimi için mevcut
kullanılabilir hayvanlar**

R15:LL	<u>Yıllık mezun olan öğrenci sayısı</u> Kanatlı/tavşan vakaların sayısı	0,505
R16:LL	<u>Yıllık mezun olan öğrenci sayısı</u> Fakültede görülen arkadaş hayvanlar sayısı	43,462
R17:LL	<u>Yıllık mezun olan öğrenci sayısı</u> Üretim ünitelerinde görülen Kanatlı/tavşan sayısı	0,040

**Klinik öğretimi için mevcut
kullanılabilir nekropsiler**

R18:LL	<u>Yıllık mezun olan öğrenci sayısı</u> Gıda üreten hayvanlar hayvanlar + tek tırnaklı nekropsi sayısı	0,998
R19:LL	<u>Yıllık mezun olan öğrenci sayısı</u> Kanatlı/tavşan nekropsi sayısı	0,547
R20:LL	<u>Yıllık mezun olan öğrenci sayısı</u> Arkadaş hayvan nekropsi sayısı	1,498

UL: En üst düzey

LL: En alt düzey

Ra: Aralık

ÖZGEÇMİŞ

I- Bireysel Bilgiler

Adı : Nigar

Soyadı : Yerlikaya

Doğum yeri ve tarihi : Urfa / 12.06.1984

Uyruğu : T.C.

Medeni durumu : Bekar

İletişim adresi ve telefonu : Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı Ankara.
0312 317 03 15/4284

II-Eğitimi

2009-2015 : Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı Doktora Programı /Ankara

2003-2008 : Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi /Ankara

1999-2002 : Hacı Mustafa Müdüroğlu Anadolu Lisesi / Balıkesir

1995-1999 : Hacı Mustafa Müdüroğlu Anadolu Lisesi / Balıkesir

1990-1995 : Faruk Kızıklı İlk Öğretim Okulu / Balıkesir

Yabancı dili : Almanca

III- Unvanları

2008 : Veteriner Hekim

2011- : Araştırma Görevlisi

IV- Mesleki Deneyimi

2011- :Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalında Araştırma Görevlisi /Ankara

2012- :Ankara Bölgesi Veteriner Hekimleri Odası Yönetim Kurulu Üyesi

2013- :Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Araştırma Görevlileri Temsilcisi

V- Üye Olduğu Bilimsel Kuruluşlar

Türkiye Biyoetik Derneği

Veteriner Hekimler Derneği

VI- Bilimsel İlgili Alanları

Yayınları: (Ulusal ya da uluslararası makale, bildiri, poster, kitap ya da kitap bölümü vb.)

Başağaç Gül, R. T., Küçükaslan Ö. & **Yerlikaya N.**, "Female Veterinary Surgeons in Turkey," *39th International Congress of the World Association for the History of Veterinary Medicine (WAHVM) & 3rd National Congress of the Turkish Association for the History of Veterinary Medicine & Professional Ethics (TAHVMPE)*, 62, Abstract Book, Antalya, 2010.

Başağaç Gül, R. T. & **N. Yerlikaya**, "The Historical Development of the Municipal

Veterinary Services in Turkey” 16. Jahrestagung / 16th Annual Conference DVG
 “From the campaign against rinderpest to consumer protection: The Development of
 the Public Veterinary Services”, Berlin, 11-13, www.csm-congress.de, Berlin,
 Germany, 2011.

Başagaç Gül, R. T., **N. Yerlikaya** & J. Schäffer, “Die städtischen
 Veterinärverwaltungen in der Türkei - Geschichte und Organisation-” 16.
 Jahrestagung / 16th Annual Conference DVG “From the campaign against
 rinderpest to consumer protection: The Development of the Public Veterinary
 Services”, 29-34, DVG Service GmbH, Giessen, 2012.

Başagaç Gül, T., Küçükaslan, Ö., & **Yerlikaya, N.**(2012). The Specialized Societies in
 Veterinary Medicine in Turkey. *40th Congress of the World Association for the
 History of Veterinary Medicine (WAHVM)*, August 22-25, 2012, Utrecht, the
 Netherlands.

Küçükaslan, Ö., **Yerlikaya, N.** (2012). Prof. Dr. R. Merih HAZIROGLU: the First Female
 Veterinary Anatomist and Pioneer of the Association of Veterinary Anatomy in
 Turkey *40th Congress of the World Association for the History of Veterinary
 Medicine (WAHVM)*, August 22-25, 2012, Utrecht, the Netherlands.

Küçükaslan, Ö., **Yerlikaya, N.**, & Tekin, K.(2013). Prof. Dr. M. Afif Sevinç Hayatı ve
 Çalışmaları: 7. Ulusal Reprodüksiyon ve Suni Tohumlama Bilim Kongresi, Temmuz 1-
 4, 2013, Kars.

Küçükaslan, Ö., **Yerlikaya, N.**(2013), Kırıkkale Üniversitesi Veteriner Fakültesinin
 kuruluşu ve tarihsel gelişimi, *Vet Hekim Der Derg* 84(1): 9-18, 2013.

Küçükaslan, Ö., **Yerlikaya, N.**(2014), Yüksek Ziraat Enstitüsünde Tarihi Bir Gelenek:

Ant İçme, *IV.Ulusal Veteriner Hekimliği Tarihi ve Mesleki Etik Sempozyumu*, 421-422, Mayıs, 21-23, 2014, Samsun (Lokman Hekim Dergisi, Haziran 2014).

Ünsal A. **Yerlikaya, N.** (2014), "Animals As A Source of Inspiration for Technology", *41th Congress of the World Association for the History of Veterinary Medicine (WAHVM)*, September 10-13, 2014, Imperial College London.

VII- Bilimsel Etkinlikleri

Verdiği konferans ya da seminerler:

Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun Hayvan Sağlık Zabıtası Açısından Değerlendirilmesi, Ekim 2011 (Seminer).

Osmanlı Devletinde Belediyeler ve Veteriner Hekimlik Hizmetleri, Aralık 2011 (Seminer).

Türkiye'de Veteriner Hekimliği Eğitiminin Geleceği" (Çalıştay) "Ein Bilddokument über Tierärztliche Ausbildung und Erziehung in der Türkei", Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi , Prof. Dr. Sâtı Baran Konferans Salonu 10-11 Eylül 2012, Ankara.

Ankara Bölgesi Veteriner Hekimler Odası Hizmet İçi Eğitim Programı, 22 Aralık 2013 Ankara.

VIII. Bilimsel Araştırmalarda Hayvan Kullanım Kursu, Gülhane Askeri Tıp Akademisi (GATA) 17-28 Şubat 2014, Ankara.

Veteriner Hekimliği Eğitim Kurumları ve Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (VEDEK) - Değerlendirici Eğitimi, 13-15 Şubat 2015, İstanbul.

Veteriner Hekimliği Eğitim Kurumları ve Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (VEDEK) - Değerlendirici Eğitimi, 12 Mart 2015, Ankara.

Deney Hayvanları Kullanım Sertifikası, Ankara Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi (ANKÜSEM), 4-13 Mayıs 2015.

IX. Bilimsel Araştırmalarda Hayvan Kullanım Kursu, Gülhane Askeri Tıp Akademisi (GATA), 4-15 Mayıs 2015, Ankara.

XVII. Deney Hayvanları Uygulama ve Etik Kursu, Gazi Üniversitesi Laboratuvar Hayvanları Yetiştirme ve Deneysel Araştırmalar Merkezi (GDAM), 20-28 Mayıs 2015.

VIII- Diğer Bilgiler

Eğitim programı haricinde aldığı kurslar ve katıldığı eğitim seminerleri:

Bilim ve topya Kooperatifi Tarih Kursu, 6-7 Mart 2010, Ankara.

Etkin İletişim ve Beden Dili Eğitim Semineri, 28 Nisan 2010, Ankara.

Bilimsel Araştırma Yönetimi alıştayı, "Araştırma ve Yayın Etiği", Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Bilimsel Araştırma Topluluğu (AVBAT), 18-20 Aralık 2012, Ankara.

Hayvan Refahı, Kontrolü ve Danimarka Uygulamaları", Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Prof. Dr. Satı Baran Konferans Salonu, 21 Mart 2013, Ankara.

Hayat Boyu ğrenme "Leonardo Da Vinci Hareketlilik Programı" kapsamında Hijyenik Gıda retimi Projesi (Hygienic Food Production), 14-27 Nisan 2013, ek Cumhuriyeti.

Uygulamalı Bilimsel Araştırma Projesi Hazırlama Eğitimi-2 (UBAPHE-2) TÜBİTAK, 5-7 Nisan 2014, şanlıurfa.

Ankara Üniversitesi Araştırma Görevlileri İçin Araştırma Yöntemleri Eğitim Programı, 3-19 Haziran 2015, Ankara.

Organizasyonunda katkıda bulunduğu bilimsel toplantılar

IV. Ulusal Veteriner Hekimliği Tarihi ve Mesleki Etik Sempozyumu, 21-23 Mayıs 2014, Samsun (Düzenleme Kurulu Üyesi).

Diğer üyelikleri:

Ankara Bölgesi Veteriner Hekimleri Odası

Veteriner Hekimliği Eğitim Kurumları ve Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (VEDEK) Fakülte Ulusal Akreditasyon Çalışma Komisyonu Üyesi

